

Nr 45

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om mervärdeskatt, m. m. jämte motioner.

Propositionen

I propositionen 1968: 100 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att anta därvid fogade förslag till

- 1) förordning om mervärdeskatt,
- 2) förordning om ändrad lydelse av 19 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623),
- 3) förordning angående ändrad lydelse av 1 § förordningen den 1 juni 1951 (nr 442) om rätt att av riksskattenämnden erhålla förhandsbesked i taxeringsfrågor.

I propositionen sammanfattas dess huvudsakliga innehåll sålunda.

Propositionen innehåller det förslag till mervärdeskatt som förutskickats i finansplanen. Mervärdeskatten föreslås avlösa nuvarande allmänna varus katt vid årsskiftet 1968/69 och utgå med 10 %, dvs. samma procenttal som f. n. gäller för den allmänna varuskatten.

Författningsförslagen har följande lydelse.

1) Förslag
till
Förordning
om mervärdeskatt

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Mervärdeskatt erlägges enligt bestämmelserna i denna förordning till staten vid omsättning inom landet och vid införsel.

(Se vidare anvisningarna.)

Skattskyldighet m. m.

2 §.

Skattskyldig är den som inom landet i yrkesmässig verksamhet omsätter

- 1) skattepliktig vara, byggnad eller tjänst,
- 2) vara som anges i 8 § 1—5, tjänst som avser vara som nu nämnts eller tjänst som anges i 11 § 1, 3 eller 4.

Skattskyldig är vidare den som i yrkesmässig verksamhet omsätter vara eller tjänst genom utförsel.

När särskilda skäl föreligger, kan länsstyrelsen besluta att den som påbörjat verksamhet tills vidare skall vara skattskyldig redan innan skattskyldighet enligt första eller andra stycket föreligger.

Om skatt vid införsel föreskrives i 58—60 §§.

(Se vidare anvisningarna.)

3 §.

Delägare i enkelt bolag, s. k. gruvbolag eller partrederi är skattskyldig i förhållande till sin andel i bolaget eller rederiet. Efter ansökan av samtliga delägare kan länsstyrelsen besluta att den av delägarna som dessa föreslår tills vidare skall anses som skattskyldig för bolagets eller rederiets hela skattepliktiga verksamhet. Om sådant medgivande beslutar länsstyrelsen i det län, där hemortskommunen är belägen för den delägare, som föreslås såsom skattskyldig.

I fråga om kommanditbolag och annat handelsbolag är bolaget skattskyldigt. Har skattskyldig avlidit är dödsboet skattskyldigt. Har skattskyldig försatts i konkurs är konkursboet skattskyldigt.

4 §.

Skattskyldighet inträder när vederlag inflyter kontant eller i form av varor eller på annat sätt kommer den skattskyldige till godo och när uttag sker.

Länsstyrelsen kan efter ansökan besluta att skattskyldig vid redovisning för mervärdeskatt skall inräkna uppkomna fordringar i omsättningen.

5 §.

Redovisning för mervärdeskatt sker löpande för bestämda tidsperioder (redovisningsperioder). Redovisning skall ske för varje verksamhet för sig. Driver någon flera verksamheter kan länsstyrelsen besluta att samtliga verksamheter tills vidare skall anses som en verksamhet i redovisningshänseende.

Med utgående skatt förstås sådan skatt som belöper på skattepliktig omsättning i skattskyldigs verksamhet. Med ingående skatt förstås sådan skatt som belöper på förvärv eller införsel för verksamhet.

(Se vidare anvisningarna.)

6 §.

Redovisningsskyldighet föreligger icke, så länge det kan antagas att den skattepliktiga omsättningen under närmast följande tolv månadersperiod ej kommer att överstiga 10 000 kronor. Redovisningsskyldighet föreligger dock alltid vid omsättning som avses i 2 § första stycket 2 eller andra stycket.

När särskilda skäl föreligger kan länsstyrelsen medge att skattskyldig tills vidare skall vara redovisningsskyldig, trots att hans verksamhet är av den mindre omfattning som sägs i första stycket.

(Se vidare anvisningarna.)

Skatteplikt

7 §.

Vara är skattepliktig om ej annat följer av 8 §.

Med vara förstås enligt denna förordning materiellt ting som icke utgör mark eller byggnad. Gas, värme och elektrisk kraft anses som vara. Växande skog, odling och annan växtlighet anses som vara vid omsättning utan samband med avyttring av marken.

Som vara anses vidare avverkningsrätt och annan jämförlig rättighet, rätt att taga jord, sten eller annan naturprodukt, rätt till jakt, fiske eller bete, rätt till fotografisk bild eller till sådan kinematografisk film som avser reklam, information eller undervisning.

(Se vidare anvisningarna.)

8 §.

Från skatteplikt undantages

1) fartyg för yrkesmässigt fiske, bogserbåt, livräddningskryssare, annat fartyg med nettodräktighet av minst 20 registerton, luftfartyg för yrkesmässig person- eller godsbefordran samt del, tillbehör och utrustning till sådant fartyg eller luftfartyg, när varan säljes till fartygets eller luftfartygets ägare eller införes till landet för dennes räkning,

2) krigsmateriel som är underkastad utförselförbud och del till sådan krigsmateriel, när varan säljes till staten för militärt bruk eller för detta ändamål införes till landet för statens räkning,

3) läkemedel som utlämnas enligt recept eller säljes till sjukhus eller införes till landet i anslutning till sådan utlämning eller försäljning,

4) elektrisk kraft, värme samt gas och annat bränsle för uppvärmning eller energialstring, dock icke ved, torv, fotogen eller T-sprit,

5) allmän nyhetstidning,

6) medlemsblad och periodisk publikation, som väsentligen framstår som organ för sammanslutning med huvudsakligt syfte att verka för religiöst, nykterhetsfrämjande, politiskt, idrottsligt eller försvarsfrämjande ändamål eller att företräda vanföra eller arbetshindrade medlemmar,

7) personaltidning, program och katalog, när varan säljes eller utlämnas av utgivare som icke är skattskyldig för annan verksamhet eller införes till landet för sådan utgivares räkning,

8) konstverk, som är hänförligt till tulltaxenummer 99.01—99.03, när konstverket säljes av upphovsmannen på annat sätt än butiksmässigt eller i samband med utställning och när det utlages eller införes till landet av honom eller för hans räkning,

9) vatten från vattenverk,

10) varulager, inventarium och annan tillgång som tillhör verksamhet, när överlåtelse sker i samband med överlåtelse av verksamheten eller del därav, fusion eller liknande förfarande,

11) tullfri trycksak och framkallad eller enbart exponerad mikrofilm, när varan införes till landet som gåva eller annars utan vederlag,

12) spritdryck, vin, tobaksvara, cigarrettpapper och cigarretthylsa vid införsel till landet i den ordning som avses i 12 § 4 mom. h) rusdrycksförsäljningsförordningen den 26 maj 1954 (nr 521) eller 1 § andra stycket förordningen den 16 juni 1961 (nr 394) om tobaksskatt.

(Se vidare anvisningarna.)

9 §.

Byggnad är skattepliktig, när den utgör lagertillgång i byggnadsrörelse.
(Se vidare anvisningarna.)

10 §.

Tjänst är skattepliktig, om ej annat följer av 11 §, när tjänsten avser

- 1) skattepliktig vara och innefattar tillverkning på beställning, uthyrning, servering, formgivning, montering, reparation, kontroll, analys, underhåll, ändring eller rengöring,
- 2) mark och innefattar undersökning, planering, jordförbättring, schaktning, sprängning, borrhning, dränering eller utfyllning,
- 3) växande skog, odling eller annan växtlighet och innefattar röjning, plantering, uppskattning, märkning, gödsling, beskärning, gallring, avverkning eller växtskydd,
- 4) byggnad, annan anläggning som utgör fastighet enligt denna förordning, stängsel eller dylikt och innefattar uppförande, anläggande, rivning, reparation, ändring eller underhåll,
- 5) projektering, ritning, konstruktion eller därmed jämförlig tjänst beträffande mark, byggnad eller annan anläggning som utgör fastighet enligt denna förordning,
- 6) transport av vara eller förmedling av sådan tjänst,
- 7) rumsuthyrning i hotellrörelse eller liknande verksamhet,
- 8) automatisk databehandling eller skrivbyråverksamhet,
- 9) reklam eller annonsering.

(Se vidare anvisningarna.)

11 §.

Från skatteplikt undantages

- 1) tjänst enligt 10 § 1 som avser vara, vilken införes till landet endast för tjänsteprestationen i fråga för att därefter åter utföras ur landet av den som ombesörjt prestationen,
  - 2) postbefordran av annat än postpaket och gruppkursband samt resgods-befordran,
  - 3) transport av vara till eller från utlandet,
  - 4) bärgning av fartyg eller luftfartyg som är undantaget från skatteplikt enligt 8 § 1 och transport i anslutning till sådan bärgning,
  - 5) införing av annons i tryckalster som är undantaget från skatteplikt enligt 8 § 6 eller 7 eller av annons, som avser reklam för skattepliktig vara eller tjänst för utländsk annonsörs räkning,
  - 6) visning av kinematografisk film,
  - 7) obligatorisk kontrollbesiktning hos Aktiebolaget Svensk bilprovning.
- (Se vidare anvisningarna.)

12 §.

Konungen kan förordna om ytterligare undantag från skatteplikt.

Skattesats, beskattningsvärde m. m.

13 §.

Skatten utgår med 10 procent av beskattningsvärdet.

14 §.

Beskattningsvärdet utgör

1) vid omsättning av byggnad, monteringsfärdigt hus eller begagnad personbil samt vid servering eller rumsuthyrning 60 procent av vederlaget inräknat skatt och, vid uttag, 60 procent av saluvärdet inräknat skatt,

2) vid annan omsättning vederlaget inräknat skatt och, vid uttag, saluvärdet inräknat skatt.

Bestämmelserna i första stycket 1 gäller även beträffande byggnads- eller anläggningsentreprenad och annan tjänst som avser fastighet. För tjänst som avser yttre vatten- eller avloppsledning, väg, gata, bro, spåranläggning, flygfält, hamn, kanal eller annan farled och för tjänst enligt 10 § 5 är dock procenttalet endast 20.

(Se vidare anvisningarna.)

15 §.

Vederlag hänföres till den redovisningsperiod då vederlaget erhållits. Har beslut enligt 4 § andra stycket meddelats, hänföres till redovisningsperiod kontant vederlag som erhålles under perioden och fordran som uppkommer under perioden.

Värde av uttag hänföres till den redovisningsperiod då uttaget sker. Uttag av byggnad eller del av byggnad hänföres till den period då den i hudsak toges i bruk.

Förlust på fordran, som inräknats i skattepliktig omsättning, får avdragas i redovisningen för den period då förlusten uppkommer. Inflyter därefter betalning för sådan fordran skall beloppet åter upptagas i redovisningen.

Rabatt, återbäring eller bonus som utges i efterhand och avser tidigare redovisad skattepliktig omsättning får avdragas i den ordning som gäller för den skattskyldiges redovisning av utgående skatt. Utges förmånen till skattskyldig skall avdraget grundas på kreditnota eller motsvarande handling. Av handlingen skall framgå minskningen av både vederlag och skatt.

(Se vidare anvisningarna.)

16 §.

Skattskyldig skall, om ej annat följer av andra stycket, utfärda faktura eller därmed jämförlig handling för varje omsättning för vilken skatt utgår. Av handlingen skall framgå vederlaget, skattens belopp och övrigt som har betydelse för skattskyldighet och avdragsrätt enligt 17 §. Bestämmelserna i detta stycke gäller även den som enligt 6 § första stycket är undantagen från redovisningsskyldighet.

Första stycket gäller icke för detaljhandel eller därmed jämförlig verksamhet och ej heller omsättning, för vilken avräkning mellan köpare och säljare sker enligt avräkningsnota som upprättas av köparen.

På frankeringsmärke eller liknande kvitto behöver skattens belopp icke anges.

(Se vidare anvisningarna.)

Avdragsrätt

17 §.

Skattskyldig får med de begränsningar som anges i 18 § vid redovisning av skatt avdraga ingående skatt som hänför sig till förvärv eller införsel för verksamhet som medför skattskyldighet. Rätt till avdrag föreligger för

den redovisningsperiod då betalning erlagts. Har medgivande enligt 4 § andra stycket lämnats föreligger avdragsrätt för period då betalning erlagts eller skuld dessförinnan uppkommit.

Bedriver skattskyldig verksamhet i fastighet, som innehas av ett helägt, enbart fastighetsförvaltande företag, får den skattskyldige avdraga ingående skatt på förvärv som det fastighetsförvaltande företaget gör med så stor del av skatten som faller på fastighetens användning för den verksamhet som medför skattskyldighet.

Överstiger den ingående skatten för viss redovisningsperiod den utgående skatten för samma period, får det överskjutande beloppet avdragas i redovisningen för närmast följande redovisningsperiod eller perioder. Redovisar skattskyldig olika verksamheter var för sig får överskjutande ingående skatt i en verksamhet kvittas mot utgående skatt i annan verksamhet.

Om återbetalning av överskjutande ingående skatt som ej kunnat avdragas eller kvittas föreskrives i 49 §.

(Se vidare anvisningarna.)

18 §.

Skattskyldig som är undantagen från redovisningsskyldighet enligt 6 § första stycket har icke rätt att avdraga ingående skatt.

Avdragsrätt föreligger icke för ingående skatt som belöper på

- 1) stadigvarande bostad för den skattskyldige eller för anställd,
- 2) byggnad som förvärvas för annat ändamål än för stadigvarande bruk i skattepliktig verksamhet,
- 3) anskaffning av personbil för annat ändamål än återförsäljning eller uthyrning i yrkesmässig verksamhet.

Föreligger skattskyldighet för endast mindre del av verksamhet, har den skattskyldige rätt att avdraga endast sådan ingående skatt som hänför sig till förvärv eller införsel som helt avser den del av verksamheten som medför skattskyldighet.

Registrering

19 §.

Skattskyldig som icke är undantagen från redovisningsskyldighet enligt 6 § första stycket skall anmäla sig för registrering hos länsstyrelsen i det län, där hans hemortskommun är belägen.

Anmälan för registrering göres på blankett enligt fastställt formulär. Driver någon flera verksamheter lämnas anmälan för varje särskild verksamhet.

Anmälan göres senast två veckor innan verksamhet som medför skattskyldighet börjar eller övertages. Vid ändring i förhållande som upptagits i anmälningshandling skall länsstyrelsen underrättas inom två veckor.

Om verkställd registrering utfärdar länsstyrelsen särskilt bevis som sändes till den skattskyldige.

För att avgöra om skattskyldighet föreligger kan länsstyrelsen infordra uppgift från näringsidkare som icke anmält sig för registrering.

20 §.

Underlåter någon att i behörig ordning göra anmälan eller lämna under rättelse eller uppgift enligt 19 § kan länsstyrelsen förelägga honom att vid vite fullgöra sin skyldighet.

21 §.

Hos länsstyrelsen föres register över den som registrerats enligt 19 § inom länet.

Deklarationsskyldighet m. m.

22 §.

Skattskyldig som icke är undantagen från redovisningsskyldighet enligt 6 § första stycket skall utan anmaning lämna uppgift (deklaration) för mervärdeskatt för varje verksamhet för vilken han blivit särskilt registrerad. Deklaration lämnas för varje redovisningsperiod under vilken verksamheten bedrivs. Redovisningsperiod omfattar två kalendermånader. Redovisningsperioder är februari och mars, april och maj, juni och juli, augusti och september, oktober och november samt december och januari.

När särskilda skäl föreligger kan länsstyrelsen i fråga om viss skattskyldig besluta att redovisningsperioderna tills vidare skall vara perioderna februari—maj, juni—september och oktober—januari eller att redovisningsperiod tills vidare skall utgöra halvt eller helt kalenderår.

Deklaration skall lämnas till länsstyrelsen i det län, där den skattskyldige registrerats, senast den 18 i månaden närmast efter utgången av den redovisningsperiod som deklarationen avser eller, när redovisningsperioden utgör halvt eller helt kalenderår, den 18 i andra månaden efter utgången av redovisningsperioden. Om synnerliga skäl föreligger kan Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer medge att skattskyldig eller grupp av skattskyldiga får lämna deklaration senare än som nu nämnts.

Deklaration skall avges på heder och samvete samt avfattas på blankett enligt fastställt formulär.

Efter anmaning skall deklaration lämnas även av den som icke enligt första stycket är deklarationsskyldig.

Bestämmelserna i 47 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623) gäller i tillämpliga delar i fråga om deklaration för mervärdeskatt.

23 §.

Underlåter den som är deklarationsskyldig enligt 22 § första stycket att lämna deklaration eller är deklaration ofullständig, kan länsstyrelsen anmana den deklarationsskyldige att fullgöra vad som brister.

I anmaning enligt första stycket eller enligt 22 § femte stycket kan vite föreläggas.

24 §.

Deklarationsskyldig skall i skälig omfattning genom räkenskaper, anteckningar eller på annat lämpligt sätt sörja för att underlag finns för fullgörande av deklarationsskyldigheten, för kontroll av deklaration och för fastställelse av skatt.

Underlaget skall bevaras under sex år efter utgången av det kalenderår som underlaget avser.

Om skyldighet i vissa fall att föra räkenskaper gäller särskilda bestämmelser.

Skattekontroll

25 §.

Den som granskar deklaration eller annan handling som avser mervärdeskatt får taga del även av självdeklaration eller annan handling, som upprättats till ledning för inkomsttaxeringen.

Bestämmelserna i 50 § taxeringsförordningen äger motsvarande tillämpning i fråga om rätt att taga del av deklaration eller annan handling som avser mervärdeskatt samt i fråga om förvaring och förstöring av sådan deklaration eller handling.

26 §.

Efter anmaning skall deklarationsskyldig lämna de upplysningar som behövs för kontroll av deklaration eller för att fastställa mervärdeskatt.

Deklarationsskyldig skall efter anmaning förete handling som behövs för fastställelse av mervärdeskatt, såsom kontrakt, kontoutdrag, räkning eller kvitto.

27 §.

Efter anmaning skall näringsidkare lämna uppgift om skattepliktig vara, byggnad eller tjänst som han förvärvat av, sålt till eller tillhandahållit annan näringsidkare. Bestämmelserna i 39 § 4 mom. taxeringsförordningen om befrielse från uppgiftsskyldighet gäller i tillämpliga delar.

Bestämmelserna i 46 § taxeringsförordningen gäller i tillämpliga delar i fråga om kontroll av mervärdeskatt.

28 §.

För kontroll av att deklara-tions- eller uppgiftsskyldigheten fullgjorts riktigt och fullständigt eller för att på annat sätt få upplysning till ledning för fastställelse av skatt, får skatterevision ske hos deklara-tions- eller uppgiftsskyldig.

Beslut om skatterevision meddelas av länsstyrelsen.

I övrigt gäller i fråga om skatterevision i tillämpliga delar bestämmelserna om taxeringsrevision i 56 och 58 §§ taxeringsförordningen.

29 §.

Anmaning enligt 26 eller 27 § göres av länsstyrelsen.

Fastställelse av skatt

30 §.

Skatt fastställs för varje redovisningsperiod.

Fastställelse sker med ledning av deklaration och övriga tillgängliga handlingar.

Kan skatten icke beräknas tillförlitligt med ledning av handling som avses i andra stycket fastställs skatten efter skälig grund.

31 §.

Beslut om fastställelse av skatt är preliminärt intill dess slutligt beslut om fastställelse meddelats eller sådant beslut anses föreligga enligt 36 § tredje stycket.

32 §.

Har den skattskyldige lämnat deklaration anses skatten fastställd i enlighet med deklarationen genom preliminärt beslut.

33 §.

Nytt preliminärt beslut om fastställelse av skatt meddelas när framkomna omständigheter föranleder ändring av tidigare preliminärt beslut.

34 §.

I annat fall än som avses i 32 § skall preliminärt beslut delges den skattskyldige. Beslutet skall innehålla uppgift om den skatt som skall betalas eller återbetalas och skälen för beslutet. Av beslutet skall vidare framgå att skattskyldig kan erhålla slutligt beslut om fastställelse av skatt.

35 §.

Fråga om preliminärt beslut får icke väckas efter den 30 november andra året efter utgången av det kalenderår under vilket redovisningsperioden gått till ända.

Preliminärt beslut får icke meddelas senare än två år efter utgången av kalenderår som anges i första stycket.

36 §.

Slutligt beslut om fastställelse av skatt skall meddelas, om den skattskyldige begär sådant beslut inom en månad från den dag då han fått del av preliminärt beslut.

Slutligt beslut skall delges den skattskyldige samt innehålla uppgift om den skatt som skall betalas eller återbetalas, skälen för beslutet och bevishänvisning.

Har slutligt beslut enligt första stycket icke meddelats och har två år förflutit efter utgången av det kalenderår under vilket redovisningsperioden gått till ända, anses skatten fastställd genom slutligt beslut i enlighet med senaste meddelade preliminära beslut eller, om preliminärt beslut icke meddelats, i enlighet med deklaration.

37 §.

Beslut om fastställelse av skatt meddelas av länsstyrelsen i det län, där den skattskyldige är registrerad eller, om han icke är registrerad, där hans hemortskommun är belägen.

Efterbeskattning

38 §.

Har skattskyldig i deklaration eller på annat sätt lämnat oriktig uppgift till ledning för fastställelse av skatt eller underlåtit att lämna deklaration eller infordrad uppgift samt har detta föranlett att skatt icke fastställts eller fastställts till för lågt belopp eller medfört att skatt återbetalats med för högt belopp, sker efterbeskattning.

Efterbeskattning får icke ske om det belopp som den skattskyldige skulle ha att erlægga är att anse som ringa eller det med hänsyn till omständigheterna framstår som uppenbart oskäligt att efterbeskattning sker.

Kan uppgift som den skattskyldige lämnat icke läggas till grund för en tillförlitlig beräkning får efterbeskattning ske efter skälig grund.

39 §.

Beslut om efterbeskattning skall delges den skattskyldige samt innehålla, förutom uppgift om den skatt som skall betalas, skälen för beslutet och besvärshänvisning.

40 §.

Efterbeskattning får ej ske senare än under sjätte året efter utgången av det kalenderår under vilket redovisningsperioden gått till ända och ej innan slutligt beslut om fastställelse meddelats eller sådant beslut föreligger enligt 36 § tredje stycket.

Efterbeskattning av dödsbo får ej ske senare än under andra året efter utgången av det kalenderår under vilket bouppteckning efter den skattskyldige lämnats in för registrering.

41 §.

Beslut om efterbeskattning meddelas av länsstyrelsen i det län där den skattskyldige är registrerad eller, om han icke är registrerad, där hans hemortskommun är belägen.

Inbetalning av skatt

42 §.

Skatt för viss redovisningsperiod förfaller till betalning den dag då deklarationen senast skall lämnas enligt 22 § tredje stycket.

Skatten betalas genom insättning på särskilt postgirokonto.

43 §.

Skatt som fastställts på annat sätt än enligt 32 § betalas inom tid som länsstyrelsen bestämmer.

Om synnerliga skäl föreligger kan länsstyrelsen besluta att betalningen av skatten uppdelas på högst tre inbetalningstillfällen.

44 §.

Inbetalning av skatt sker utan kostnad för den skattskyldige och anses ha skett den dag inbetalningskort eller försändelse som innehåller gireringskort inkommit till postanstalt.

Anstånd med betalning av skatt

45 §.

Är skattskyldigs skattebetalningsförmåga nedsatt på grund av sjukdom eller annan oförvållad omständighet och föreligger synnerligen ömmande omständigheter, kan den skattskyldige få anstånd med betalning av den skatt som förfaller till betalning närmast efter det ansökan om anstånd gjorts. Anståndet får avse hela skatten eller del därav. Anståndstiden får bestämmas till längst ett år efter utgången av den månad under vilken skatten förfaller till betalning.

Beslut om anstånd meddelas av länsstyrelsen.

Har den skattskyldiges ekonomiska förhållanden undergått väsentlig förbättring sedan anstånd beviljats, skall frågan om anstånd omprövas.

46 §.

Har besvär anförts över slutligt beslut om fastställelse av skatt eller beslut om efterbeskattning eller beslut av prövningsnämnd eller utslag av skattemyndighet, kan den skattskyldige av länsstyrelsen få anstånd med betalning av skatt. Bestämmelserna i 49 § 1 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272) om anstånd vid besvär över beslut rörande taxering äger motsvarande tillämpning.

Indrivning av skatt m. m.

47 §.

Betalas icke skatt i sin helhet i behörig tid utgår restavgift på icke betalat belopp.

Restavgiften är fyra öre för varje hel krona av den skatt som icke betalas, dock minst tio kronor. Öretal som uppkommer vid denna beräkning jämnas till närmast högre hela kronor.

Bestämmelserna i 58 § 2 mom. uppbördsförordningen om befrielse från restavgift gäller i tillämpliga delar beträffande restavgift för mervärdeskatt.

48 §.

Betalas skatt ej i behörig tid indrivs skatt och restavgift.

Bestämmelserna i uppbördsförordningen om indrivning, avkortning och avskrivning samt efterkrav och preskription gäller i tillämpliga delar i fråga om mervärdeskatt.

Återbetalning av skatt

49 §.

Överstiger ingående avdragsgill skatt enligt deklARATION den utgående skatten med minst 1 000 kronor, återbetalar länsstyrelsen det överskjutande beloppet.

Understiger skillnaden mellan ingående skatt och utgående skatt 1 000 kronor, återbetalar länsstyrelsen beloppet endast när skillnaden icke kan avdragas eller kvittas enligt 17 § tredje stycket.

Skattskyldig som är undantagen från redovisningsskyldighet enligt 6 § första stycket har icke rätt till återbetalning av ingående skatt.

Överstiger skatt som skattskyldig betalat för viss redovisningsperiod skatten enligt beslut om fastställelse, återbetalar länsstyrelsen det överskjutande beloppet.

Den som i annat fall får nedsättning i eller befrielse från skatt som avkrävs honom, återfår av länsstyrelsen vad han betalat för mycket.

Bestämmelserna i 68 § 3 och 4 mom. uppbördsförordningen om restitution av skatt gäller i tillämpliga delar.

Allmänt ombud

50 §.

Vid länsstyrelsen skall finnas allmänt ombud som för det allmännas talan i mål och ärenden på vilka denna förordning äger tillämpning.

Närmare föreskrifter om allmänt ombud meddelas av Konungen.

Besvär

51 §.

Talan mot slutligt beslut enligt 36 § första stycket eller mot beslut om efterbeskattning får av den skattskyldige föras genom besvär hos prövningsnämnden i länet.

Om besvär rörande vite gäller bestämmelserna i 69 §.

I övrigt får besvär icke föras mot beslut av länsstyrelsen enligt denna förordning.

52 §.

Besvär enligt 51 § första stycket skall ha inkommit till länsstyrelsen inom två månader från det klaganden fått del av det överklagade beslutet.

53 §.

Om prövningsnämnds sammansättning i mål eller ärenden som rör mervärdeskatt förordnar Konungen.

I fråga om prövningsnämnds verksamhet vid tillämpning av denna förordning gäller i tillämpliga delar 77—92 §§ taxeringsförordningen.

54 §.

Bestämmelserna i 95—97 §§ och 98 § 1 mom. taxeringsförordningen om besvär över prövningsnämnds beslut och kammarrättens utslag gäller i tillämpliga delar i fråga om mål eller ärenden rörande mervärdeskatt.

55 §.

Skattskyldig och allmänt ombud får anföra besvär i särskild ordning om

- 1) skatt fastställts i strid med bestämmelserna om vem som är skattskyldig eller om vad som är skattepliktigt,

- 2) skatt fastställts mer än en gång för samma omsättning,

- 3) beskattningen blivit oriktig på grund av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende,

- 4) någon till följd av underlåtenhet att lämna deklaration eller infordrad uppgift, felaktighet i deklaration eller annan uppgift som han lämnat eller i uppgift eller handling som legat till grund för sådan deklaration eller uppgift fått skatten för viss redovisningsperiod fastställd till belopp som väsentligt avviker från vad som rätteligen bort fastställas för perioden,

- 5) någon i annat fall kan åberopa omständighet eller bevis som bort förändra att skatten fastställts till belopp som väsentligt avviker från vad som fastställts.

Besvär enligt första stycket 4 och 5 får upptagas till prövning endast om besvären kan grundas på omständighet eller bevis, varom kännedom saknats när skatten fastställts, och det framstår som ursäktligt att den som söker rättelse icke i annan ordning åberopat omständigheterna eller beviset för att få rättelse.

Besvär som avses i första stycket får anföras senast under sjätte året efter utgången av det kalenderår under vilket redovisningsperioden gått till ända.

56 §.

Bestämmelserna i 103 och 104 §§ taxeringsförordningen om besvär i särskild ordning samt i 105 § 1 mom. första stycket, 107, 108, 112 och 113 §§ samma förordning om besvär gäller i tillämpliga delar i fråga om mål eller ärenden rörande mervärdeskatt.

57 §.

Vad som föreskrives om taxeringsintendent i de bestämmelser i taxeringsförordningen som rör prövningsnämnds verksamhet samt besvär över prövningsnämnds beslut och kammarrättens utslag gäller i fråga om mål eller ärenden rörande mervärdeskatt allmänt ombud.

Införsel

58 §.

Skattskyldighet uppkommer vid införsel till landet av skattepliktig vara. Skattskyldig är den som i tullhänseende är att anse som varuhavare.

Bestämmelserna i 7 § första och andra styckena samt 8 § gäller i tillämpliga delar i fråga om införsel.

(Se vidare anvisningarna.)

59 §.

Mervärdeskatt utgår med 10 procent av beskattningsvärdet. För monteringsfärdigt hus utgår dock skatten med 6 procent av beskattningsvärdet.

Beskattningsvärdet är lika med varans värde, beräknat enligt 3 § tulltaxeringsförordningen den 13 maj 1960 (nr 391), med tillägg av tull samt annan statlig avgift eller skatt, mervärdeskatten inbegripen.

Vid bestämmande av beskattningsvärdet iakttages att

i fall som avses i 6 § 2 mom. tulltaxeringsförordningen beskattningsvärdet är lika med det belopp som betingats för reparation med tillägg som i andra stycket sägs,

i fall som avses i 6 § 3 och 4 mom. tulltaxeringsförordningen avdrag får medges för vad som i annan ordning belagts med mervärdeskatt,

i fall som avses i 6 § 5 mom. tulltaxeringsförordningen avdrag får medges för värdet av svenskt konstruktionsarbete eller annan liknande prestation.

(Se vidare anvisningarna.)

60 §.

Mervärdeskatt vid införsel fastställs och uppbäres i den ordning som gäller för tull. Bestämmelser om påförande och erläggande av tull samt om besvär över tullmyndighets beslut i fråga om tull gäller i tillämpliga delar beträffande mervärdeskatt i den mån Konungen icke förordnar annat.

Riksskattenämnden

61 §.

Riksskattenämnden skall främja en riktig och enhetlig tillämpning av denna förordning genom rådgivande och vägledande verksamhet.

62 §.

Riksskattenämnden kan för att tillgodose det syfte som anges i 61 § meddela bindande förklaring huruvida vara, varugrupp, byggnad eller tjänst är skattepliktig enligt denna förordning. Även i annan fråga kan nämnden meddela bindande förklaring som rör tillämpningen av denna förordning, när särskilda skäl föreligger.

Talan får ej föras mot beslut om bindande förklaring.

63 §.

Riksskattenämnden kan på ansökan av den som bedriver eller ämnar bedriva verksamhet som medför skyldighet att erlagga mervärdeskatt meddela förhandsbesked i fråga som avser sökandens skattskyldighet. Förhandsbesked får meddelas om det finns vara av vikt med hänsyn till sökandens intresse eller för en enhetlig lagtolkning eller rättstillämpning.

Förhandsbesked sökes skriftligt hos riksskattenämnden före ingången av den första redovisningsperiod som beröres av den fråga förhandsbeskedet gäller.

I övrigt gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i 2 § andra stycket, 3—8 samt 11 och 12 §§ förordningen den 1 juni 1951 (nr 442) om rätt att av riksskattenämnden erhålla förhandsbesked i taxeringsfrågor.

64 §.

Om nämndens sammansättning vid handläggning av ärenden rörande mervärdeskatt förordnar Konungen.

Straff och viten

65 §.

Innehållet i deklaration eller annan handling enligt 22—24 och 26 §§ får icke yppas för annan än den som själv får taga del av handlingen i fråga. Den som med stöd av bestämmelserna i denna förordning gjort skatte-revision eller granskat handling som avses i 27 § får ej obehörigen yppa, vad som därvid framkommit. Den som bryter häremot dömes, om gärningen ej är belagd med straff i brottsbalken, till böter eller fängelse i högst sex månader.

66 §.

I fråga om den som lämnat oriktig uppgift i deklaration eller annan handling som avses i 22 och 23 §§ äger skattestrafflagen den 11 juni 1943 (nr 313) motsvarande tillämpning.

67 §.

Den som underlåter att fullgöra sin skyldighet att utan anmaning lämna deklaration inom föreskriven tid eller som lämnar deklaration med så bristfälligt innehåll att den uppenbarligen icke kan läggas till grund för fastställelse av skatt, dömes till böter, högst femhundra kronor. Är försummelsen ursäktlig eller eljest ringa får frias från straff.

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet åsidosätter skyldighet enligt 24 § att sörja för och bevara underlag och därigenom omöjliggör eller allvarligt försvårar fullgörande av deklarationsskyldighet eller kontroll dömes till böter. Föreligger vid uppsåtligt brott synnerligen försvårande omständigheter, dömes till fängelse i högst sex månader.

68 §.

Brott som avses i 65 § får åtalas av åklagare endast efter angivelse av målsägande.

Åtal för brott som avses i 66 och 67 §§ får väckas endast efter anmälan av länsstyrelsen.

69 §.

I fråga om vite enligt denna förordning gäller 123—125 §§ taxeringsförordningen.

Särskilda bestämmelser

70 §.

Belopp som avser omsättning eller skatt enligt denna förordning anges i helt krontal så, att öretal bortfaller.

Skattebelopp under 10 kronor behöver icke betalas in till staten och återbetalas ej heller.

71 §.

För mervärdeskatt som påförts avliden eller oskiftat dödsbo efter den som avlidit under den redovisningsperiod skatten avser, svarar dödsboet icke med mera än tillgångarna i boet. Är boet skiftat svarar bodelägare icke för mera än som av skatten belöper på hans lott och icke i något fall med mera än hans lott i boet utgör.

72 §.

Vid beräkning av statlig skatt eller avgift, som enligt särskild bestämmelse skall utgå efter försäljningspris eller annat liknande värde, skall mervärdeskattens belopp icke inräknas i sådant värde.

73 §.

Utgående mervärdeskatt räknas icke som intäkt och ingående sådan skatt icke som kostnad vid inkomsttaxeringen.

Har mervärdeskatt likväl medräknats vid inkomstredovisningen anses skatten i den mån den betalats till staten som sådan speciell skatt, för vilken avdrag får åtnjutas vid inkomsttaxeringen enligt kommunalskattelagen. Till följd härav utgör återbetalad, avkortad eller avskriven mervärdeskatt, för vilken avdrag medgivits vid inkomsttaxeringen, skattepliktig intäkt vid inkomsttaxeringen. För skattskyldig som icke är redovisningsskyldig utgör dock utgående mervärdeskatt intäkt och ingående sådan skatt kostnad vid inkomstredovisningen enligt kommunalskattelagen.

74 §.

I fråga om delgivning av beslut eller utslag enligt denna förordning äger 54 och 55 §§ taxeringsförordningen motsvarande tillämpning.

75 §.

Beleekning i denna förordning som förekommer i kommunalskattelagen, förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt, taxeringsförordningen eller uppbördsförordningen har samma innebörd som i dessa författningar, om annat icke anges.

(Se vidare anvisningarna.)

76 §.

Föreligger synnerliga skäl kan Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer medge nedsättning av eller befrielse från mervärdeskatt.

77 §.

Vid granskning inom riksrevisionsverket av statens räkenskaper får anmärkning icke framställas i fråga om fastställelse av mervärdeskatt.

78 §.

Närmare bestämmelser för tillämpningen av denna förordning meddelas av Konungen.

Anvisningar

till 1 §.

Vad som enligt denna förordning förstås med omsättning anges i punkt 2 av anvisningarna till 2 §.

Begränsningen till omsättning inom landet innebär att mervärdeskatt icke utgår vid export. Se vidare punkt 4 av anvisningarna till 2 §.

till 2 §.

1. Verksamhet anses som yrkesmässig när inkomsten därav utgör skattepliktig intäkt av jordbruksfastighet eller av rörelse enligt kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370). Som yrkesmässig verksamhet räknas även realisation av levande och döda inventarier i jordbruksfastighet, även om intäkten därav icke är skattepliktig enligt kommunalskattelagen. Som yrkesmässig räknas vidare verksamhet som innefattar icke enbart enstaka försäljning eller uttag av vara eller tillhandahållande av tjänst, även om verksamheten icke medför skattskyldighet enligt kommunalskattelagen.

Verksamhet som staten eller kommun bedriver för att uteslutande tillgodose eget behov räknas som yrkesmässig endast när den drives i bolagsform eller liknande. Detta gäller även vid ekonomiskt samgående mellan staten och kommun eller mellan kommuner för verksamhet som avser visst gemensamt ändamål. Med kommun förstås även landstingskommun.

Bedriver staten, kommun eller kommuner var för sig eller gemensamt verksamhet som icke uteslutande tillgodoser egna behov, räknas verksamheten, när den ej drives i bolagsform eller liknande, som yrkesmässig till den del den avser annat än egna behov.

2. Med omsättning av vara, byggnad eller tjänst förstås enligt denna förordning att vara eller byggnad säljes och att tjänst utföres eller förmedlas (tillhandahålles) mot vederlag. Med försäljning likställes byte.

Med omsättning förstås vidare uttag av vara ur verksamhet för annat ändamål än för försäljning, när rätt till avdrag för ingående skatt föreligger enligt 17 §. Som omsättning anses i enlighet härmed uttag av vara för den skattskyldiges eller hans anställdas personliga bruk. Utför den som bedriver byggnadsrörelse reparations-, underhålls- eller förbättringsarbete på egen fastighet, som icke användes i rörelsen och ej heller utgör lagertillgång i denna, anses uttag av byggnadsmaterial och annat material för arbetet som omsättning.

Uttag av byggnad anses som omsättning när uttaget sker ur byggnadsrörelse. Andra stycket äger därvid motsvarande tillämpning. Byggnad anses som uttagen även om den behålles av den som driver byggnadsrörelsen utan att användas för stadigvarande bruk i denna.

Som omsättning anses icke uttag av maskin eller annan vara än person-

bil från lager av omsättningsvaror för användning som anläggningstillgång eller material i den skattskyldiges skattepliktiga verksamhet.

Med personbil förstås enligt denna förordning även med skåp-, stationsvagns- eller personbilskarosseri utrustad lastbil med tjänstevikt ej över 1 800 kilogram.

3. Den som i egenskap av ombud förmedlar skattepliktig vara eller tjänst är skattskyldig om han uppbär likviden för varan eller tjänsten, exempelvis såsom kommissionär vid försäljning i kommission.

Vid försäljning på auktion av vara som utgör omsättningstillgång eller annan anläggningstillgång än byggnad i yrkesmässig verksamhet är den skattskyldig, för vars räkning försäljningen sker. Sker auktionsförsäljning av företaget, som bildats av producenter för avsättning av deras produktion eller som tillkommit för sådant syfte, är auktionsföretaget att anse som skattskyldig återförsäljare. Detta gäller exempelvis auktionsföretag, som förmedlar avsättning av grönsaker, blommor m. m. för odlares räkning och av fiskares fångst. I sådant fall föreligger skattskyldighet både för auktionsföretaget och för den, vars varor säljes på auktionen. I andra fall av försäljning på auktion för annans räkning föreligger icke skattskyldighet för auktionsförrättare.

4. Som export räknas bl. a. omsättning av vara eller tjänst på fartyg och luftfartyg i utrikestrafik samt omsättning som innebär försäljning eller uttag av vara eller tillhandahållande av tjänst till eller för bruk på sådant fartyg eller luftfartyg. Vidare räknas exempelvis arkitektarbete som avser anläggning utom landet till export.

till 5 §.

Med verksamhet förstås förvärvskälla enligt kommunalskattelagen.

till 6 §.

Redovisningsskyldighet för delägare i enkelt bolag, s. k. gruvbolag eller partrederi bestämmes av bolagets eller rederiets hela skattepliktiga omsättning.

till 7 §.

Fastighet enligt 4 § kommunalskattelagen utgör icke vara. Vara som inmonterats i fastighet räknas som tillbehör till fastigheten. Inmonteringen anses som arbetsprestation avseende fastighet. Detta gäller oavsett om arbetet utförs åt fastighetens ägare eller annan, exempelvis hyresgäst.

Fast maskin och annat inventarium som hör till byggnad och som enligt punkt 5 av anvisningarna till 10 § kommunalskattelagen åsättes särskilt maskinvärde (s. k. fast maskin) anses alltid som vara enligt denna förordning. Å andra sidan räknas alltid ledning för överföring av elektrisk kraft, värme, gas, vatten eller annan produkt, för teleförbindelse eller för jämförligt ändamål som fastighet när ledningen icke ingår i fast maskin, som är att anse som vara, eller i annat inventarium. Som fastighet anses även exempelvis linbana för person- eller godsbefordran.

Aktie, obligation, biljett, lottsedel, presentkort och annan jämförlig handling anses som vara endast när handlingen omsättes eller införes som trycksak. Frimärke, sedel och mynt anses som vara när fråga uppenbarligen är om samlarobjekt.

till 8 §.

Undantaget för fartyg gäller icke sådan farkost, för vilken förflyttningen är av underordnad betydelse i förhållande till huvuduppgiften. Flodspruta, pontonkran, flydocka och annan till tulltaxenummer 89.03 hänförlig farkost utgör skattepliktig vara.

Undantaget för fartyg för yrkesmässigt fiske gäller alla fartyg, som säljes eller införes för att användas vid sådant fiske, oavsett om fartyget är särskilt anordnat för detta ändamål.

Undantaget för livräddningskryssare gäller endast sådant fartyg, som ställes till förfogande för Svenska sällskapet för räddning af skeppsbrutne.

Undantaget för gas och annat bränsle gäller icke vara, som med hänsyn till försäljningsform, kvantitet eller förpackning har karaktär av butiksvara.

Undantaget för allmän nyhetstidning gäller sådan publikation av dagspresskaraktär som normalt utkommer med minst ett nummer varje vecka.

Undantaget för periodisk publikation under 6 gäller svenskt och utländskt alster av angivet slag, som enligt utgivningsplan utkommer med normalt minst fyra nummer om året. Till sammanslutning med huvudsakligt syfte att verka för idrottsligt ändamål hänföres endast sammanslutning som är ansluten till Sveriges riksidrottsförbund eller Svenska korporationsidrottsförbundet eller är representerad inom Sveriges olympiska kommitté. Som försvarsfrämjande sammanslutning räknas endast sammanslutning som anges i 1 § punkt 1 kungörelsen den 11 december 1953 (nr 737) angående frivillig försvarsverksamhet eller som har till uppgift att stödja hemvärnets verksamhet.

till 9 §.

Omsättning av mark är skattefri.

till 10 §.

Tjänst under 1 är icke skattepliktig om den avser vara, som är undantagen från skatteplikt enligt 8 §. Skatteplikt föreligger ej heller för tvätt av utrustning till icke skattepliktigt fartyg eller luftfartyg. Tjänst som avser sådan krigsmateriel, som anges i 8 § under 2 och som äges av staten, är skattefri.

Som skattepliktig uthyrning anses icke tillhandahållande av mätare, apparat eller dylikt vid abonnemang på gas, vatten, värme, elektrisk kraft, teletjänst eller liknande.

Med servering förstås tillhandahållandet av mat, dryck eller annan serveringsvara för förtäring på stället inom därför iordningställd lokal eller plats.

Som skattepliktig anses icke rengöring av möbler och annan lös egendom i samband med rengöring av bostäder och andra lokaler.

Till skattepliktig tjänst under 5 hänföres även tjänst som avser inredning av byggnad eller anläggning.

Tjänst som innebär bärgning räknas som transporttjänst.

Om den huvudsakliga verksamheten består i tillhandahållande av reklam- eller annonstjänster föreligger skatteplikt för hela omsättningen i verksamheten.

Med annonsering avses ackquisition och utformning av annons samt införande av annons, dvs. upplåtelse av annonsutrymme i tidning eller annan publikation eller i s. k. Ijustidning.

till 11 §.

Undantaget under 3 gäller direkta transporter till eller från utlandet. Sker särskild transport av export- eller importgods helt inom landet, föreligger skattepliktig transporttjänst.

till 14 §.

I beskattningsvärdet ingår i förekommande fall även annan statlig skatt eller avgift än mervärdesskatt.

Med vederlag avses vid omsättning mot kontant betalning den erhållna likviden minskad med rabatt som direkt avgår från likviden och vid annan omsättning det pris som överenskommits vid avtalets ingående enligt då utfärdad faktura eller annan handling. I vederlaget skall inräknas avbetalningstillägg, finansieringstillägg, ränta och annat pristillägg som skall erläggas av köparen enligt avtalet. Utställes i samband med avtalet växel eller annat skuldebrev för betalningen, utgöres det avtalade priset av belopp enligt sådan handling med tillägg av kontant likvid som därutöver erlagts. Detta gäller även om lägre pris anges i faktura eller liknande handling.

Vid beräkning av beskattningsvärde eller skattepliktig omsättning får avdrag icke göras för s. k. villkorlig rabatt som utgår vid betalning inom viss tid. Ej heller får avdrag göras för diskonto vid diskontering av kundväxel.

Vid omsättning som innebär att ny eller renoverad bilmotor lämnas till bestämt pris mot att en renoveringsbar bilmotor av samma slag tages i byte utan särskild värdering, skall i beskattningsvärdet icke inräknas något värde för den inbytta motorn. Vad nu sagts gäller även vid annan jämförlig omsättning.

Varas saluvärde bestämmes enligt ortens pris enligt samma grunder som föreskrives i kommunalskattelagen.

Försäljning av vara i förening med varans inmontering i fastighet anses i sin helhet som varuförsäljning, när vederlaget till minst 80 procent utgör ersättning för varan. Vid sådan försäljning utgöres beskattningsvärdet således av vederlaget för både vara och inmontering.

Utgår gemensamt vederlag för såväl skattepliktig som icke skattepliktig omsättning bestämmes beskattningsvärdet genom uppdelning av vederlaget efter skälig grund.

Vid försäljning av byggnad och mark bestämmes det på byggnaden belöpande vederlaget, varav beskattningsvärdet utgör 60 procent, till skillnaden mellan hela vederlaget och saluvärdet av marken vid försäljningstillfället. Uttages del av byggnad bestämmes beskattningsvärdet till skälig del av beräknat saluvärde för hela byggnaden.

Med monteringsfärdigt hus förstås hus avsett för stadigvarande bruk, som för uppförande på fast grund levereras antingen i form av färdigställda byggnadselement, innefattande fullständig sats av bjälklags-, vägg- och takkonstruktioner med tillhörande beklädnads- och isoleringsmateriel samt byggnadssnickerier, eller på motsvarande sätt färdigmonterat.

Med begagnad personbil förstås enligt denna förordning sådan personbil och sådan med skåp-, stationsvagns- eller personbilskarosseri utrustad lastbil med tjänstevikt ej över 1 800 kilogram, som utgör eller tidigare utgjort inventarium i rörelse, jordbruk eller skogsbruk eller personligt lösöre och som av denna anledning är eller varit införd i bilregister eller bilreserverregister enligt bestämmelserna i vägtrafikförordningen den 28 september 1951 (nr 648).

till 15 §.

Kreditnota som avses i fjärde stycket och som medför rätt till minskning av säljarens skattepliktiga omsättning, medför motsvarande minskning av ingående skatt för köparen.

till 16 §.

Faktura eller motsvarande handling skall utöver beskattningsvärde och skattebelopp innehålla uppgift om kundens namn och adress eller annan för kundens identifiering godtagbar angivelse, transaktionens art samt platsen för varas mottagande.

till 17 §.

Avdrag för ingående skatt skall styrkas av skattedebitering på inköpsfaktura, avräkningsnota eller motsvarande handling om icke säljaren enligt 16 § tredje stycket är undantagen från skyldighet att på sådan handling ange skattens belopp.

Avdragsrätten för ingående skatt på driftkostnader för personbil som utgör inventarium i skattskyldigs verksamhet omfattar alla sådana kostnader oavsett om fordonet helt eller endast delvis användes i verksamheten. Avser ingående skatt i annat fall endast delvis sådant förvärv som omfattas av avdragsrätten eller endast delvis verksamhet som omfattas av skyldighet att erlagga mervärdeskatt, skall beloppet av den avdragsgilla ingående skatten bestämmas genom uppdelning efter skälig grund när annat ej följer av 18 § tredje stycket.

Kan det styrkas att vid leverans av vara till skattskyldig här i landet skatt erlagts för utländsk leverantörs räkning vid varans införsel, föreligger avdragsrätt för köparen med belopp motsvarande den av tullmyndigheten uttagna skatten, om avdragsrätt förelegat om köparen själv erlagt skatten.

till 58 §.

Skattskyldighet vid införsel föreligger oberoende av om den införda varan inköpts i utlandet eller förts in av annan anledning, exempelvis som gåva eller lån. Skattskyldighet föreligger dock icke vid införsel under omständigheter som medför frihet från skatt enligt bestämmelserna i 1 § förordningen den 13 maj 1960 (nr 396) om frihet från införselavgift i vissa fall eller i förordningen den 29 juni 1966 (nr 394) om rätt för resande m. fl. att införa varor tull- och skattefritt.

till 59 §.

Vid införsel av bil utgör skattesatsen alltid 10 procent av beskattningsvärdet.

Skattesatsen 10 procent motsvaras av 11,11 procent av beskattningsvärdet exklusive skatt och skattesatsen 6 procent av 6,38 procent av samma värde exklusive skatt.

till 75 §.

Saknar skattskyldig hemortskommun enligt 66 § kommunalskattelagen, anses Stockholm som hemortskommun.

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1969. Förordningens bestämmelser gäller redan före ikraftträdandet i fråga om åtgärd som behövs för eller avser förordningens tillämpning därefter. Vid tillämpning av 61—63 §§ före den 1 januari 1969 gäller 74 § förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt i tillämpliga delar.

I samband med ikraftträdandet iakttages i övrigt följande.

2. Förordningen gäller omsättning för vilken skattskyldighet enligt 4 § inträder den 1 januari 1969 eller senare. Förordningen tillämpas vidare på tillhandahållande dessförinnan, om skattskyldighet enligt förordningen om allmän varuskatt skulle inträda efter utgången av år 1968.

3. Börjar första period för redovisning av mervärdeskatt under år 1969 icke den 1 januari skall första redovisningen av sådan skatt likväl omfatta tid från och med denna dag till utgången av den första redovisningsperioden.

4. Byggnadsentreprenör och annan företagare som utför arbete på fastighet får vid redovisning för mervärdeskatt avdraga allmän varuskatt som belastar inläggande lager av byggnadsmaterial den 31 december 1968. Närmare bestämmelser härom meddelas av Konungen.

5. Genom denna förordning upphäves förordningen om allmän varuskatt. Sistnämnda förordning gäller dock alltjämt i fråga om förhållanden som hänför sig till tid före den 1 januari 1969. Härvid iakttages följande.

a) Sista perioden för redovisning av preliminär allmän varuskatt utlöper för alla skattskyldiga den 31 december 1968. Redovisningen för denna period skall lämnas senast den 18 januari 1969 eller den senare dag som kan ha medgivits skattskyldig för redovisning av preliminär allmän varuskatt.

Den sista tilläggsdeklarationen för preliminär allmän varuskatt skall avse tid från ingången av senast tilländalupna beskattningsår till och med den 31 december 1968. Tilläggsdeklarationen fogas vid den allmänna självdeklaration, som den skattskyldige skall lämna år 1969. Föreligger icke skyldighet att lämna självdeklaration, skall tilläggsdeklarationen lämnas senast den 31 mars 1969 till länsstyrelsen i det län där den skattskyldiges hemortskommun är belägen. Vad nu sagts om tilläggsdeklaration gäller även justeringsuppgift.

b) Taxering till allmän varuskatt av skattskyldig som har att redovisa preliminär sådan skatt skall ske sista gången år 1969. Taxeringen skall avse den skattepliktiga omsättningen under tid från ingången av senast tilländalupna beskattningsår till och med den 31 december 1968. Kostnadsersättning enligt 49 § förordningen om allmän varuskatt bestäms enligt den skattepliktiga omsättningen, i förekommande fall den reducerade skattepliktiga omsättningen, som redovisats i deklarerationer för preliminär allmän varuskatt för samma tid.

c) Taxering till allmän varuskatt för jordbruksprodukter skall sista gången ske år 1969 eller det senare år, för vilket taxering till inkomstskatt sker för beskattningsår som omfattar tid under år 1968. Taxeringen till allmän varuskatt skall avse tid från ingången av senast tilländalupna beskattningsår till och med den 31 december 1968.

Erforderlig uppgift för den sista taxeringen till allmän varuskatt för jordbruksprodukter skall lämnas i den skattskyldiges självdeklaration till ledning för den taxering som avses i första stycket.

d) Vid eftertaxering skall tid, för vilken sista taxering till allmän varuskatt skett, anses som beskattningsår.

6. Bestämmelser om återföring av särskilt investeringsavdrag enligt för-

ordningen den 15 mars 1968 (nr 87) om särskilt investeringsavdrag vid taxering till statlig inkomstskatt meddelas av Konungen.

7. Ytterligare föreskrift som behövs för denna förordnings ikraftträdande och för avvecklingen av den allmänna varuskatten meddelas av Konungen.

**2) Förslag
till
Förordning
om ändrad lydelse av 19 § taxeringsförordningen
den 23 november 1956 (nr 623)**

Härigenom förordnas, att 19 § taxeringsförordningen den 23 november 1956¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

19 §.

Riksskattenämnden består — — — — — sådan egenskap.

Ordföranden skall — — — — — hos nämnden.

För envar — — — — — beträffande suppleanterna.

Förordnande såsom — — — — — var utsedd.

Ledamöter och — — — — — i konkurstillstånd.

Kungl. Maj:t — — — — — nämndens verksamhet.

<p><i>Om nämndens sammansättning och verksamhet vid handläggning av ärenden enligt förordningen om allmän varuskatt stadgas i samma förordning.</i></p>	<p><i>Om nämnden och dess verksamhet vid handläggning av ärenden rörande mervärdeskatt gälla särskilda bestämmelser.</i></p>
---	--

—————

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1969.

¹ Senaste lydelse av 19 § se 1959:509.

3) Förslag

till

Förordning**angående ändrad lydelse av 1 § förordningen den 1 juni 1951 (nr 442)****om rätt att av riksskattenämnden erhålla förhandsbesked****i taxeringsfrågor**

Härigenom förordnas, att 1 § förordningen den 1 juni 1951 om rätt att av riksskattenämnden erhålla förhandsbesked i taxeringsfrågor¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

1 §.

Riksskattenämnden må, — — — — — eller rättstillämpning.

Vad ovan — — — — — av fastigheten.

Om rätt att av riksskattenämnden erhålla förhandsbesked i fråga, som avser taxering till allmän varuskatt, stadgas i förordningen om allmän varuskatt.

Om rätt att av riksskattenämnden erhålla förhandsbesked i fråga rörande mervärdeskatt föreskrives i förordningen om mervärdeskatt.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1969. Äldre bestämmelser gäller dock alltjämt i fråga om förhandsbesked rörande taxering till allmän varuskatt.

Motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen återfinns under följande rubriker på nedan angivna sidor i propositionen.

Inledning, s. 25—30

Den allmänna varuskatten, s. 31—35

Mervärdeskatteprincipen m. m., s. 36—39

Vissa allmänna synpunkter m. m.

Utredningen, s. 39—40

Remissyttrandena, s. 40—41

Departementschefen, s. 41—45

Vissa allmänna tillämpningsfrågor

Utredningen, s. 45—61

Remissyttrandena, s. 61—63

Departementschefen, s. 63—66

Mervärdeskattens tillämpning inom fastighetsområdet och angränsande områden

Utredningen, s. 67—78

¹ Senaste lydelse av 1 § se 1962:195.

- Remissyttrandena, s. 78—82
 Departementschefen, s. 83—88
- Beskattningsområdet
 Utredningen, s. 89—101
 Remissyttrandena, s. 101—105
 Departementschefen, s. 105—113
- Skattskyldigheten
 Utredningen, s. 113—116
 Remissyttrandena, s. 116—120
 Departementschefen, s. 120—123
- Beskattningsvärde, skattedebitering, skattepliktig omsättning m. m.
 Utredningen, s. 124—129
 Remissyttrandena, s. 129—132
 Departementschefen, s. 132—136
- Avdragsrätten
 Utredningen, s. 137—139
 Remissyttrandena, s. 139—140
 Departementschefen, s. 140—141
- Beskattningsförfarandet
 Utredningen, s. 141—146
 Remissyttrandena, s. 146—152
 Departementschefen, s. 152—160
- Ikraftträdandet m. m., s. 160—165
 Övriga frågor, s. 166—167.

Motionerna m. m.

Yrkanden med anledning av propositionen

- 1) motionerna I: 882 av herr *Tistad m. fl.* och II: 1137 av herr *Andersson i Örebro m. fl.*
 att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna vad som anförts i motionerna;
- 2) motionerna I: 903 av herr *Ahlmark* och II: 1184 av herr *Ullsten*
 att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om utredning och förslag beträffande undantag av böcker från mervärdeskatt;
- 3) motionerna I: 904 av herrar *Torsten Andersson* och *Dahlén* samt II: 1185 av herrar *Wedén* och *Hedlund*
 att riksdagen
 I. antar förslaget till förordning om mervärdeskatt med de ändringarna att 8, 22, 28 och 49 §§ erhåller följande lydelse:

8 §.

Från skatteplikt — — — utgivares räkning,

8) konstverk, som är hänförligt till tulltaxenummer 99.01—99.03, när konstverket säljes eller uttages av upphovsmannen eller införes till landet av honom eller för hans räkning,

9) vatten från — — — om tobaksskatt.

(Se vidare anvisningarna.)

22 §.

Skattskyldig som icke är undantagen från redovisningsskyldighet enligt 6 § första stycket skall utan anmaning lämna uppgift (deklaration) för mervärdeskatt för varje verksamhet för vilken han blivit särskilt registrerad. Deklaration lämnas för varje redovisningsperiod under vilken verksamheten bedrivs. Redovisningsperiod omfattar två kalendermånader. Redovisningsperioder är januari och februari, mars och april, maj och juni, juli och augusti, september och oktober samt november och december.

För exportföretag, som enligt 49 § regelmässigt är restitutionsberättigat, kan länsstyrelsen efter ansökan medge att redovisningsperioden bestämmes till en månad. När särskilda skäl föreligger kan länsstyrelsen i fråga om viss skattskyldig besluta att redovisningsperioderna tills vidare skall vara perioderna januari—april, maj—augusti och september—december eller att redovisningsperiod skall utgöra halvt eller helt kalenderår.

Deklaration skall lämnas till länsstyrelsen i det län, där den skattskyldige registrerats, senast den 18 i andra månaden efter utgången av den redovisningsperiod som deklarationen avser eller, när redovisningsperioden utgör halvt eller helt kalenderår, den 18 i fjärde månaden efter utgången av redovisningsperioden. Om synnerliga skäl föreligger kan Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer medge att skattskyldig eller grupp av skattskyldiga får lämna deklaration senare än som nu nämnts.

Deklaration skall — — — fastställt formulär.

Efter anmaning — — — är deklarationsskyldig.

Bestämmelserna i — — — för mervärdeskatt.

28 §.

För kontroll — — — eller uppgiftsskyldig.

I fråga om skatterevision gäller i tillämpliga delar bestämmelserna om taxeringsrevision i 56—58 §§ taxeringsförordningen.

Vad som föreskrives om förste taxeringsintendenten i 56—58 §§ taxeringsförordningen skall i fråga som rör skatterevision gälla chefen för mervärdeskattkontoret.

49 §.

Överstiger ingående — — — överskjutande beloppet.

Understiger skillnaden — — — sista stycket.

Skattskyldig som — — — ingående skatt.

Överstiger skatt som skattskyldig betalt för viss redovisningsperiod skatten enligt beslut om fastställelse, återbetalar länsstyrelsen det överskjutande beloppet. Detta sker i normalfallet 14 dagar efter det deklARATION inkommit. Utbetalningen skall dock verkställas senast efter 28 dagar räknat från deklARATIONENS ankomstdatum.

Den som — — — för mycket.

Bestämmelserna i — — — tillämpliga delar.

II. beslutar, att skattskyldighet skall gälla för offentlig myndighet och affärsdrivande verk som till annan tillhandahåller skattepliktiga varor och tjänster, och uppdrar åt vederbörande utskott att utarbeta erforderlig författningstext,

III. anvisar ett belopp intill 1,5 milj. kr. att av Kungl. Maj:t användas för ersättning till vissa intresseorganisationer för informationsarbete som dessa utför angående mervärdeskattens utformning och praktiska tillämpning, samt

IV. i skrivelse till Kungl. Maj:t begär

a) att möjligheterna undersöks att få berörda intresseorganisationer att medverka i informationsarbetet angående mervärdeskattens utformning och praktiska tillämpning, och

b) att vad som i övrigt anförts i motionerna angående information om mervärdeskatten beaktas;

4) motionerna I: 905 av herrar *Bengtson* och *Wikberg* samt II: 1164 av herr *Börjesson* i Glömminge m. fl.

att riksdagen undantar turisthotellens rum från mervärdeskatt, och att utskottet utarbetar härför erforderlig författningstext;

5) motionerna I: 906 av herr *Enarsson* och II: 1170 av herr *Lothigus* m. fl.

att riksdagen vid behandlingen av propositionen beslutar

a) att länsstyrelse — när särskilda skäl föreligger i fråga om viss skattskyldig — skall äga besluta att redovisningsperiod må fastställas till kortare tid än 2 månader, dock inte kortare än 10 dagar,

b) att återbetalning av skatt skall ske inom 10 dagar efter det deklARATION inkommit till länsstyrelsen om ej särskilda skäl talar däremot,

c) att utskottet utarbetar erforderlig författningstext;

6) motionerna I: 907 av herr *Karl-Erik Eriksson* m. fl. och II: 1192 av herr *Öhvall* m. fl.

att riksdagen beslutar att ersättning för redovisning av mervärdeskatt skall utgå i enlighet med vad som i motionerna föreslagits, samt att utskottet utarbetar erforderlig författningstext;

7) motionerna I: 908 av herr *Karl-Erik Eriksson* m. fl. samt II: 1190 av herrar *Öhvall* och *Jonsson*

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ger till känna vad som anförts i motionerna;

8) motionerna I: 909 av herrar *Fälldin* och *Axel Kristiansson* samt II: 1163 av herr *Boo*

att riksdagen

a) beslutar att 62 § i förslaget till förordning om mervärdeskatt skall utgå, eller

b) för den händelse riksdagen finner att paragrafen inte bör utgå beslutar att den skall erhålla följande lydelse:

62 §.

Riksskattenämnden må, när så finnes erforderligt för att tillgodose det i 61 § angivna syftet och frågan icke finnes vara av beskaffenhet att böra, efter därom gjord ansökan, prövas i den ordning 63 § stadgar, meddela bindande förklaring huruvida viss vara, varugrupp, byggnad eller tjänst är skattepliktig enligt denna förordning.

Mot beslut om bindande förklaring får talan ej föras.

9) motionerna I: 910 av herr *Holmberg m. fl.* och II: 1162 av herr *Bohman m. fl.*

att riksdagen

a) beslutar, att energiskatten skall avvecklas fr. o. m. ingången av 1969 och att det energibeskattade området i stället beskattas genom en mervärdeskatt,

b) på grund härav antar det framlagda förslaget till förordning om mervärdeskatt

dels med de ändringarna, att 2, 8 och 11 §§ och anvisningarna till 8 och 10 §§ erhåller följande lydelse:

2 §.

Skattskyldig är den som inom landet i yrkesmässig verksamhet omsätter

1) skattepliktig vara, byggnad eller tjänst,

2) vara som anges i 8 § 1—4, tjänst som avser vara som nu nämnts eller tjänst som anges i 11 § 1, 3 eller 4.

Skattskyldig är — — — genom utförelse.

När särskilda — — — stycket föreligger.

Om skatt — — — 60 §§.

(Se vidare anvisningarna.)

8 §.

Från skatteplikt undantages

1) fartyg för — — — dennes räkning,

2) krigsmateriel som — — — statens räkning,

3) läkemedel som — — — eller försäljning,

4) allmän nyhetstidning,

5) medlemsblad och — — — arbetshindrade medlemmar,

- 6) personaltidning, program — — — utgivares räkning,
- 7) konstverk, som — — — hans räkning,
- 8) varulager, inventarium — — — liknande förfarande,
- 9) tullfri trycksak — — — utan vederlag,
- 10) spritdryck, vin, — — — om tobaksskatt.

(Se vidare anvisningarna.)

11 §.

Från skatteplikt — — — sådan bärgning,

5) införing av annons i tryckalster som är undantaget från skatteplikt enligt 8 § 5 eller 6 eller av annons, som avser reklam för skattepliktig vara eller tjänst för utländsk annonsörs räkning,

6) visning av — — — Svensk bilprovning.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 8 §.

Undantaget för fartyg gäller — — — skattepliktig vara.

Undantaget för fartyg för — — — detta ändamål.

Undantaget för livräddningskryssare — — — af skeppsbrutne.

Undantaget för allmän — — — varje vecka.

Undantaget för periodisk publikation under 5 gäller svenskt och utländskt alster av angivet slag, som enligt utgivningsplan utkommer med normalt minst fyra nummer om året. Till sammanslutning med huvudsakligt syfte att verka för idrottsligt ändamål hänföres endast sammanslutning som är ansluten till Sveriges riksidrottsförbund eller Svenska korporationsidrottsförbundet eller är representerad inom Sveriges olympiska kommitté. Som försvarsfrämjande sammanslutning räknas endast sammanslutning som anges i 1 § punkt 1 kungörelsen den 11 december 1953 (nr 737) angående frivillig försvarsverksamhet eller som har till uppgift att stödja hemvärnets verksamhet.

till 10 §.

Tjänst under — — — är skattefri.

Som skattepliktig uthyrning anses icke tillhandahållande av apparat eller dylikt vid abonnemang på teletjänst eller liknande.

Med servering — — — eller plats.

Som skattepliktig — — — andra lokaler.

Till skattepliktig — — — eller anläggning.

Tjänst som — — — som transporttjänst.

Om den — — — i verksamheten.

Med annonsering — — — s. k. ljustidning.

dels med de ändringarna i de föreslagna övergångsbestämmelserna, att de bestämmelser, som intagits under punkt 7, införs såsom en ny punkt 8, och att punkterna 7 och 8 erhåller följande lydelse:

7. Genom förordningen om mervärdeskatt upphäves även förordningen den 31 maj 1957 om allmän energiskatt (nr 262) med verkan från och med den 1 januari 1969.

8. Ytterligare föreskrift som behövs för denna förordnings ikraftträdande samt för avvecklingen av den allmänna varuskatten och energiskatten meddelas av Konungen.

c) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer, att Kungl. Maj:t i samband med en allmän skattereform på grundval av allmänna skatteberedningens förslag och vad motionärerna i olika motioner anfört förelägger riksdagen förslag om avveckling av de i motionerna angivna punktskatterna;

10) motionerna I: 911 av fru *Hultell* och fröken *Stenberg* samt II: 1171 av herr *Nordgren* och fröken *Wetterström*

att riksdagen beslutar att hotellrum och rum för resande skall vara undantagna från i propositionen föreslagen beskattning;

11) motionerna I: 912 av herrar *Gösta Jacobsson* och *Enarsson* samt II: 1180 av herrar *Söderström* och *Thylén*

att riksdagen

a) beslutar att i den föreslagna förordningen om mervärdeskatt intas bestämmelser om rätt till särskild kostnadsersättning för de skattskyldiga som enligt nu gällande förordning om allmän varuskatt skall gottskrivas sådan ersättning,

b) beslutar om en utredning med direktiv att utforma regler om ersättning till övriga skattskyldiga för det arbete som dessa enligt förslaget åläggs utföra som uppbördsmän för mervärdeskatten, samt

c) om dessa förslag icke skulle godkännas fastställer en längre respittid för deklarations avgivande och skattens inbetalning än den i propositionen angivna;

12) motionerna I: 913 av herrar *Gösta Jacobsson* och *Enarsson* samt II: 1181 av herr *Söderström m. fl.*

att riksdagen beslutar att punkt 1 av anvisningarna till 2 § i förslaget till förordning om mervärdeskatt skall ha följande lydelse:

Anvisningar

till 2 §.

1. Verksamhet anses — — — enligt kommunalskattelagen.

Verksamhet som statligt eller kommunalt organ bedriver räknas som yrkesmässig även om tillhandahållande av skattepliktig vara eller tjänst endast sker till annat statligt eller kommunalt organ.

Riksskattenämnden må när särskilda skäl därtill föreligger efter ansökan

av statlig eller kommunal myndighet besluta att verksamheten eller viss del därav icke skall räknas som yrkesmässig.

13) motionerna I: 914 av herr *Lundberg* samt II: 1174 av herrar *Nordgren* och *Oskarson*

a) att riksdagen beslutar att förordningarna om den särskilda varuskatten på choklad- och konfektyrvaror och på tekniska preparat, försäljningskatten på guldsmedsvaror och knutna mattor samt pälsvaruskatten upphör att gälla från den 1/1 1969,

b) att uttagsprocenten för mervärdeskatten fastställs till 10,7 % i stället för i propositionen föreslagna 10 %, vilket motsvarar ett pålägg av 12 % i stället för beräknade 11,1 %, samt

c) att utskottet utarbetar erforderlig författningstext;

14) motionerna I: 915 av herr *Lundberg* och II: 1183 av herr *Turesson* att riksdagen beslutar att tjänster som avser rumsuthyrning i hotellrörelse och liknande rörelse samt personbefordran skall befrias från mervärdeskatt, och att utskottet utarbetar förslag till erforderlig författningstext;

15) motionerna I: 916 av herrar *Lundberg* och *Stefanson* samt II: 1167 av herrar *Jonsson* och *Nordgren*

att riksdagen beslutar att gränsvärdet för redovisningsskyldighet sätts vid 6 000 kr. skattepliktig omsättning;

16) motionerna I: 917 av herr *Möller m. fl.* och II: 1179 av herr *Persson* i Skänninge

att riksdagen beslutar att sådana ekonomiska föreningar och aktiebolag, som avses i 32 § tredje stycket sparbankslagen, undantas från skattskyldighet;

17) motionerna I: 919 av herrar *Harald Pettersson* och *Fälldin* samt II: 1168 av herrar *Josefson* i Arrie och *Boo*

att riksdagen antar förslaget till förordning om mervärdeskatt med den ändringen att 10 § erhåller följande lydelse:

10 §.

Tjänst är — — — tjänsten avser

1) skattepliktig vara och innefattar tillverkning på beställning, uthyrning, servering, formgivning, montering, reparation, kontroll, *inseminering*, analys, underhåll, ändring eller rengöring,

2) mark och innefattar undersökning, planering, jordförbättring, *jordbearbetning*, schaktning, sprängning, borrhning, dränering, utfyllning eller *ytbeläggning*,

3) växande skog, odling eller annan växtlighet och innefattar röjning, plantering, uppskattning, märkning, gödsling, beskärning, gallring, avverkning, *sådd*, *skörd* eller växtskydd,

4) byggnad, annan — — — liknande verksamhet,

8) automatisk databehandling, skrivbyrå-, bokföringsbyrå- eller revisionsbyråverksamhet,

9) reklam eller annonsering.

(Se vidare anvisningarna.)

18) motionerna I: 920 av herr *Stefanson* och II: 1176 av herr *Nordgren m. fl.*

att riksdagen beslutar att utvidga skattskyldigheten till att gälla även den i motionerna berörda statliga och kommunala verksamheten;

19) motionerna I: 921 av herrar *Stefanson* och *Lundberg* samt II: 1175 av herr *Nordgren m. fl.*

att riksdagen

a) avslår propositionens förslag om mervärdeskatt för begagnade personbilar samt

b) förordar att begagnade personbilar undantas från mervärdeskatt med bibehållen motsvarande kompensation i form av oförändrad personbilsaccis eller — vid eventuell uppräknig av procenttalet för mervärdeskatt — motsvarande anpassning av personbilsaccisen;

20) motionerna I: 922 av herrar *Stefanson* och *Lundberg* samt II: 1172 av herr *Nordgren*

att riksdagen beslutar att tandtekniska arbeten undantas från mervärdeskatt;

21) motionerna I: 923 av herr *Stefanson m. fl.* samt II: 1173 av herrar *Nordgren* och *Jonsson*

att riksdagen beslutar att tidsfristen för avgivande av deklaration utökas i enlighet med vad som föreslagits i motionerna och att utskottet utarbetar erforderlig författningstext;

22) motionerna I: 924 av herr *Stefanson m. fl.* och II: 1177 av herr *Nordgren m. fl.*

att riksdagen beslutar att kostnadsersättning åt skattskyldiga för mervärdeskatt skall utgå efter i motionerna angiven skala samt att utskottet utarbetar förslag till erforderlig författningstext;

23) motionerna I: 926 av herr *Svenungsson* samt II: 1178 av herrar *Nordstrandh* och *Björkman*

att riksdagen beslutar att böcker och musikalier (noter) undantas från mervärdeskatt samt att utskottet utarbetar härför erforderlig författningstext;

24) motionerna I: 927 av herrar *Svenungsson* och *Helge Karlsson* samt II: 1189 av herr *Åberg m. fl.*

att riksdagen i skrivelse till riksskattenämnden eller annan vederbörlig myndighet framhåller att vid utformning av tillämpningsföreskrifterna för förordningen för mervärdeskatten särskild hänsyn tas till de för yrkesfiskarna gällande förhållandena;

25) motionerna I: 928 av herrar *Tistad* och *Karl-Erik Eriksson* samt II: 1191 av herr *Öhvall m. fl.*

att riksdagen beslutar om undantag från skatteplikt med bibehållen avdragsrätt för transport av avliden i härför avsedd bil eller kommunikationsmedel samt att utskottet utarbetar erforderlig författningstext;

26) motionerna I: 929 av herrar *Tistad* och *Ernulf* samt II: 1188 av herr *Werbros m. fl.*

att riksdagen beslutar att i 8 § i den föreslagna förordningen om mervärdesskatt

dels skall införas en ny punkt betecknad 8 av följande lydelse:

8) tandproteser samt individuellt avpassade apparater för ortodontiska, käkortopediska och käkkirurgiska behandlingar,

dels punkterna 8) — 12) skall betecknas 9) — 13);

27) motionerna I: 931 av herrar *Tistad* och *Erik Filip Petersson* samt II: 1186 av herr *Werbros*

att riksdagen beslutar

dels att 8 § i den föreslagna förordningen om mervärdesskatt skall erhålla följande lydelse:

8 §.

Från skatteplikt undantages

1) fartyg för yrkesmässigt fiske, bogserbåt, livräddningskryssare samt del, tillbehör och utrustning därtill, annat fartyg med nettodräktighet av minst 20 registerton, dock icke lustfartyg, ävensom luftfartyg för yrkesmässig person- eller godsbefordran,

2) krigsmateriel som — — — om tobaksskatt.

(Se vidare anvisningarna.)

dels att anvisningarna till 8 § skall ha följande lydelse:

Anvisningar

till 8 §.

Undantaget för — — — skattepliktig vara.

Undantaget för — — — detta ändamål.

Undantaget för livräddningskryssare samt del, tillbehör eller utrustning därtill gäller endast fartyg som ställes till förfogande för Svenska sällskapet för räddning af skeppsbrutne samt del, tillbehör och utrustning som säljes till sådant fartygs ägare eller införes till landet för dennes räkning.

Undantaget för — — — av butiksvara.

Undantaget för — — — varje vecka.

Undantaget för — — — hemvärnets verksamhet.

28) motionerna I: 932 av herrar *Tistad* och *Erik Filip Petersson* samt II: 1187 av herr *Werbros*

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om förslag till 1969 års

vårriksdag om upphävande fr. o. m. den 1 juli 1969 av 8 § 2 i den föreslagna förordningen om mervärdeskatt;

29) motionerna I: 933 av herr *Tistad m. fl.* och II: 1182 av herr *Thylén m. fl.*

dels att riksdagen med ändring av vad som föreslås i propositionen beslutar att utöware av hamnrörelse skall betraktas som skattskyldig men att hamntjänster skall undantas från skatteplikt,

dels att riksdagen beslutar att svensk frihamn i mervärdeskattetekniskt avseende är att jämställa med utlandet, och

dels att utskottet utarbetar erforderlig författningstext;

30) motionerna I: 934 av herr *Wanhainen m. fl.* och II: 1169 av herr *Kellgren m. fl.*

att riksdagen beslutar att 8 § i den föreslagna förordningen om mervärdeskatt skall erhålla följande lydelse:

8 §.

Från skatteplikt undantages

1) fartyg för — — — utgivares räkning,

8) konstverk, som är hänförligt till tulltaxenummer 99.01—99.03, när det säljes eller uttages av upphovsmannen eller införes till landet av honom eller för hans räkning,

9) vatten från — — — om tobaksskatt.

(Se vidare anvisningarna.)

31) motionerna I: 935 av herr *Werner* och II: 1165 av herr *Hermansson m. fl.*

att riksdagen avslår propositionen;

32) motionen I: 918 av herr *Ferdinand Nilsson*

att riksdagen avslår propositionen och i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om nytt förslag till innevarande års riksdag avseende allmänna varus kattens ersättande med en i enlighet med statsverkets behov avvägd utbyggd punktbeskattning av lyxvaror, kompletterad med en skälig beskattning av umbärliga varor under beaktande av i motionen anförda synpunkter;

33) motionen I: 925 av herr *Sveningsson*

att riksdagen beslutar att begagnade bilar skall vara befriade från mervärdeskatt samt att utskottet utarbetar erforderlig författningstext;

34) motionen I: 930 av herrar *Tistad* och *Lundström*

att riksdagen beslutar att punkt 4 av anvisningarna till 2 § i den föreslagna förordningen om mervärdeskatt skall erhålla följande lydelse:

Anvisningar

till 2 §.

4. Som export räknas bl. a. omsättning av vara eller tjänst på fartyg och luftfartyg i utrikestrafik samt, i den mån Konungen ej annorlunda förordnar, omsättning som innebär försäljning eller uttag av vara eller tillhandahållande av tjänst till eller för bruk på sådant fartyg eller luftfartyg. Vidare räknas exempelvis arkitektarbete som avser anläggning utom landet till export.

35) motionen II: 1166 av herrar *Johansson* i Skärstad och *Johansson* i Växjö

att riksdagen beslutar att ved skall undantas från mervärdeskatt och att utskottet utarbetar erforderlig författningstext.

Motionerna I: 904 och II: 1185 har hänvisats såvitt de avser anvisande av anslag till statsutskottet och i övrigt till bevillningsutskottet.

Till utskottet har vidare inkommit framställningar från ett antal organisationer och enskilda.

Yrkanden vid riksdagens början

36) motionerna I:129 av herrar *Wallmark* och *Blomquist* samt II: 169 av herr *Nordstrandh m. fl.*

att riksdagen beslutar att fr. o. m. den 1 juli 1968 undanta böcker från den allmänna varuskatten och sålunda anta följande

Förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 10 § 1 mom. förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt

Härigenom förordnas, att 10 § 1 mom. förordningen den 1 december 1959 om allmän varuskatt skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

10 §.

1 mom. Från skatteplikt undantagas följande varor.

1. Utsäde, fröer, — — — och växtskyddsmedel.
2. Levande djur, — — — liknande affärer.
3. Drivmedel och andra bränslen.
4. Jord, sand, — — — krossat skick.
5. Fiskefartyg, bogserbåtar — — — till luftfartyg.
6. Krigsmateriel, som — — — statens räkning.
7. Böcker, allmänna nyhetstidningar, så ock periodiskt utgivna medlemsblad, personaltidningar och liknande publikationer i den mån de tillhandla-

hållas utan särskild avgift, ävensom andra periodiskt utgivna publikationer, om dessa väsentligen framstå såsom organ för sammanslutningar med huvudsakligt syfte att verka för religiösa, nykterhetsfrämjande, politiska, idrottliga eller försvarsfrämjande ändamål eller att företräda vanföra eller eljest arbetshindrade medlemmar.

8. Läkemedel, som — — — sådant tillhandahållande.

9. Spritdrycker och — — — om tobaksskatt.

10. Konstverk, hänförliga — — — sådant tillhandahållande.

11. Tullfria tryckalster — — — utan vederlag.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1968.

37) motionerna I: 385 av herr *Stefanson m. fl.* och II: 488 av herr *Nordgren m. fl.*

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om att försäljnings-skatten på guldsmedsvaror avvecklas omgående eller i vart fall i samband med övergången till mervärdeskatt;

38) motionerna I: 391 av herr *Werner* och II: 479 av herr *Karlsson i Huddinge m. fl.*

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om utredning och förslag om differentierad, progressiv konsumtionsbeskattning i enlighet med vad som i motionerna anförts;

39) motionerna I: 630 av herrar *Bengtson* och *Dahlén* samt II: 825 av herrar *Wedén* och *Hedlund*

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om förslag till en allmän skattereform innefattande bl. a. en fortsatt reformering av den indirekta beskattningen, innebärande bl. a. en utrensning av vissa punktskatter;

40) motionerna I: 633 av herr *Holmberg m. fl.* och II: 795 av herr *Bohman m. fl.*

att riksdagen bl. a. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer, att Kungl. Maj:t tillsätter en allsidigt sammansatt utredning med uppdrag att göra en skyndsam översyn av allmänna skatteberedningens betänkande rörande ett nytt skattesystem och framlägger härav föranledda förslag;

41) motionerna I: 646 av herr *Stefanson m. fl.* och II: 792 av herr *Berglund m. fl.*

att riksdagen beslutar, att anvisningarna till 12 § förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt skall erhålla följande ändrade lydelse:

Anvisningar

till 12 §.

Verksamhet anses som *yrkesmässig*, om inkomst av verksamheten enligt kommunalskattelagen är att hänföra till intäkt av rörelse. Även annan verksamhet anses som yrkesmässig, om den innefattar icke enbart tillfälligt till-

handahållande av skattepliktiga varor och tjänsteprestationer till konsument.

Tillhandahållande av — — — för entreprenören.

Vid försäljning — — — å auktionen.

Med *konsument* — — — som konsument.

Eftersom fastighet — — — till konsumenter.

I fråga — — — till utgivaren.

Försäljning till — — — av tjänsteprestation.

Med *uttag* — — — hans kontor.

42) motionerna I: 652 av herr *Sundin m. fl.* och II: 814 av herr *Magnusson* i Borås *m. fl.*

att riksdagen vidtar sådana åtgärder, att vid behandling av propositionen om mervärdeskatt de synpunkter beaktas som i motionerna framförts beträffande punktskatterna;

43) motionerna I: 654 av herr *Österdahl m. fl.* och II: 801 av herr *Gustafsson* i Stenkyrka *m. fl.*

att riksdagen beslutar att med verkan från den 1 juli 1968 avveckla den statliga beredningsskatten på inom landet producerade fårskinn;

44) motionen II: 320 av herr *Björkman* och fru *Sundberg*

att riksdagen beslutar att fr. o. m. den 1 juli 1968 utvidga undantagen från omsättningsskatt för de i förordningen om allmän varuskatt 10 § 1 mom. punkt 7 angivna tryckta skrifterna till att gälla även för musikalier (noter);

45) motionen II: 819 av herr *Rubin*

att försäljningsskatten på guldsmedsvaror upphävs;

46) motionen II: 821 av herr *Söderström m. fl.*

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att den särskilda varuskatten på choklad och konfektyrer avvecklas omgående eller i vart fall i samband med övergången till mervärdeskatt.

Motionerna I: 630 och II: 825 samt I: 633 och II: 795 behandlas i detta betänkande endast i ovan angivna delar.

Motivering

Avslag på propositionen m. m.

I: 391 och II: 479

Allmänna skatteberedningen förordade utan särskild motivering att den generella indirekta beskattningen skulle utvidgas och ägnade ingen uppmärksamhet åt möjligheten av en progressiv konsumtionsbeskattning. Beredningen förordade tvärtom en minskning av det element därav som vi har i form av punktskatter på ett fåtal konsumtionsvaror.

En generell indirekt beskattning med användande av en enhetlig skattesats är naturligtvis i och för sig enklare än en differentiering av skattesatser. Är man emellertid angelägen om att bibehålla och öka det progressiva inslaget i vår beskattning torde det vara oundgängligt att undersöka möjligheterna att införa en viss progressivitet också i konsumtionsbeskattningen. Vad motionärerna åsyftar är att införa en progressiv beskattning av främst konsumentkapitalvaror vid sidan av den generella indirekta beskattningen. Progressiviteten skulle utformas så, att dyrare varor av angivna kategorier skulle beskattas efter högre skattesatser. Det torde härvid vara lämpligast att dra vissa värdegränser inom varje varukategori med olika skattesatser. En sådan progressivitet torde av praktiska skäl behöva inskränkas till branscher som saluför ett begränsat antal relativt dyra varor. Handeln med alla livsmedel, kläder i normala prisklasser och över huvud relativt billiga varutyper skulle således undantas.

Huruvida sådana progressiva konsumtionsskatter kan bakas in i nuvarande allmänna varuskatt eller i ett eventuellt mervärdeskattesystem bör undersökas av en särskild utredning. I annat fall får dessa konsumtions-skatter tas ut i form av punktskatter i handeln.

I motionerna berörs även de kontrollåtgärder, som skulle erfordras på grund av att man vid en progressiv konsumtionsbeskattning av antydd typ måste kontrollera omsättningens fördelning på varor i angivna prisklasser. Motionärerna anför bl. a. att lagstiftning om förbud att fortsätta rörelse vid skattefusk sannolikt skulle verka starkt hämmande på benägenhet för fusk.

Konsumtionen av de varor som här främst skulle komma i fråga, nämligen inventarier och fordon, torde 1967 ha uppgått till ett värde av ca 12 miljarder kr., vartill kommer åtminstone någon del av beklädnadsområdet (pälsar m. m.). Även om bara halva detta varuområde beskattas progressivt och även om man bara räknar med en genomsnittlig skattesats av 10 %, skulle ändå avkastningen ha blivit över 600 milj. kr. Detta är ungefär lika mycket som den beräknade avkastningen av de punktskatter som allmänna skatteberedningen ville avskaffa (exkl. energiskatt). Vid stigande inkomster och levnadsstandard skulle dessutom avkastningen av en sådan progressiv konsumtionsbeskattning öka snabbare än konsumtionen som helhet och den allmänna omsättningsskatten.

Slutsatsen blir att om man vill ha ett skattesystem som i högre grad än det nuvarande verkar ekonomiskt utjämnande är det angeläget att utreda möjligheten att få till stånd någon form av progressivitet inom konsumtionsbeskattningen.

I: 935 och II: 1165

Den indirekta beskattningen är den orättvisaste av alla skatteformer. Om alla varor, även de som hör till livets nödtorft, fördyras i samma mån drabbas konsumenterna i omvänd proportion till bärkraften. Ju mindre inkomsterna är desto mera kännbar blir beskattningen, medan den blir betydelse-

lösare ju högre dessa är. De indirekta skatterna har under efterkrigstiden svarat för en stigande andel av statens skatteinkomster.

Övergången till mervärdeskatt innebär en skärpning av konsumtionsbeskattningen även om skatteprocenten tills vidare blir oförändrad. Dels utvidgas beskattningen till nya varor och tjänster, dels drabbas den offentliga sektorn genom den nya arbetsgivaravgiften om 1 % på lönesumman. Det blir offentliga serviceuppgifter som kommer att fördyras genom avgifter eller skatter. Enligt finansdepartementets beräkningar kommer det enskilda näringslivet genom slopandet av skatten på investeringsvaror att tjäna 770 milj. kr. om året. Härifrån skall dras vad den nya arbetsgivaravgiften betyder för denna sektor av näringslivet, eller uppskattningsvis 574 milj. kr. Nettoförtjänsten blir sålunda runt 200 milj. kr. Det blir konsumenterna som får betala denna gratifikation till det enskilda näringslivet och speciellt till de högrationaliserade storföretagen, för vilka arbetsgivaravgiften betyder minst. I verkligheten har skatteomläggningen karaktären av omfördelning. Genom att företagens investeringar slipper beskattningen blir denna produktionsneutral, d. v. s. den påverkar inte produktionens kostnader. Den kommer emellertid att ha betydelse för folks köpkraft. Detta kommer att inbjuda till ett successivt högre skatteuttag i takt med ökade statsfinansiella behov.

Det officiella motivet för kravet att slopa omsen på företagens investeringsvaror är att man måste hjälpa upp industrins konkurrensförmåga gentemot utlandet. Motivet är vilseledande av flera skäl. Vår handelsbalans med utlandet visar ingen försämring. Trots en viss internationell konjunktursvacka ökade vår export under fjolåret med över 6 %, vilket är mer än i de flesta av våra konkurrentländer. För det andra kan kostnadsökningen på våra exportvaror motverkas med andra medel än att vältra över skatter från företagen på konsumenterna. Ett sådant medel är en sänkt räntenivå, som skulle förbilliga investeringarna och dessutom också vara till gagn för konsumenterna, inte minst via hyrorna.

I: 918

Från såväl administrativ synpunkt som med hänsyn till sociala skadeverkningar innebär förslaget till mervärdeskatt — eller förslaget till allmän arbetsgivaravgift — ingen förbättring. Härtill kommer att mervärdeskatten innebär en orättvis subvention av exportindustrin på bekostnad av den inhemska konsumtionen och de näringsgrenar som producerar huvudsakligen för att tillgodose denna.

Från uppbördssynpunkt innebär mervärdeskatten att mer än 350 000 personer eller företag åläggs att inleverera skattemedlen utan ersättning av statsverket.

Omsättningsskattens orättvisor och sociala skadeverkningar kvarstår och utvidgas i icke ringa grad. Vid beskattningen bör rimlig hänsyn tas till skattebetalarnas skattekraft och försörjningsbörd. I propositionen görs ett be-

römvärt undantag i jakten på skatteobjekt. Ännu har inte principen släppts att ren lyx såsom guldvaror och pälsverk skall punktbeskattas. Borde man inte ha gått vidare enligt denna princip och lagt skatt på lyxvaror och på vin och sprit samt, i den mån som behovet det föranledde, på outhärliga varor men gjort nödvändiga varor fria? Produkter av brödsäd, gryn, potatis, mjölk och produkter av mjölk, smör, margarin, arbetskläder och arbetsskodon borde inte beskattas.

Förslaget att företag med en årsomsättning av 10 000 kr. eller mindre befrias från mervärdeskatt synes rimlig. Detta minimibelopp bör emellertid avse endast skattepliktiga varor.

Avveckling av punktskatterna

I: 385 och II: 488

Tillsammans med den allmänna varuskatten och den särskilda kontrollstämpelavgiften utgör de totala kostnaderna för skatte- och kontrollavgifter ca 40 % av guldsmedsvarans pris. Till detta kommer icke oväsentliga kostnader för redovisningsförfarandet.

Försäljningsskatten utgår inte enbart på råmaterialet utan även på den arbetstid som nedlagts vid produktens framställning. Detta drabbar de konsthantverkare som arbetar med ädelmetaller speciellt hårt, eftersom värdet av deras produkter till största delen utgörs av konstnärens arbetsinsats.

Till de avsevärda kostnader som själva skatten utgör kommer de besvärliga marknadsförhållanden som råder i branschen. Bland annat har priserna på finsilver under det senaste halvåret stigit med ca 70 %.

Försäljningsskatten har även lett till att en omfattande illegal handel förekommer. Så t. ex. försiggår en betydande smuggling av guldsmedsvaror. Kvantiteten har uppskattats till ca 2 000 kg/år. Vidare förekommer mindre nogräknade företag som på olika sätt kringgår skattebestämmelserna.

De liberala införselbestämmelserna för resande medför ett stort avbräck för guldsmedsbranschen. Försäljningsskatt utgår nämligen inte för guldsmedsvaror som resande från utlandet inför och ingen värdegräns förekommer. Förutom det skattebortfall som de liberala tullbestämmelserna medför tillkommer att ett mycket stort antal svenskar årligen under utlandsvistelser i god tro köper ostämplade varor, som vid närmare granskning visar sig vara undermåliga.

Den höga beskattningen på guldsmedsvaror gör att den skattefria försäljningen ombord på flygplan och fartyg i internationell trafik ytterligare försämrar de lojala guldsmedsföretagens konkurrenssituation. Den svenska staten konkurrerar dessutom med de svenska guldsmederna med sin försäljning av obeskattade guldsmedsvaror på statens järnvägars färja Trelleborg—Sassnitz.

Allmänna skatteberedningens förslag till förmån för en allmän mervärde-

skatt byggde bland annat på att mervärdeskatten ger en neutral verkan i både konsumtions- och konkurrenshänseende och att man för att nå detta måste slopa punktskatterna. Vid remissbehandlingen har den föreslagna punktskatteavvecklingen fått allmän anslutning. Bevillningsutskottet anförde vid behandlingen av motioner i ämnet vid 1967 års vårriksdag att utskottet delade motionärernas uppfattning att en avveckling av försäljningsskatten bör komma till stånd.

Motionärerna anser att försäljningsskatten på guldsmedsvaror bör avvecklas snarast möjligt. Vid beräkningen av de ekonomiska konsekvenserna av en sådan avveckling bör man ta hänsyn till att den ökade försäljningen i Sverige — som blir följderna av en sådan avveckling — medför en ökad inkomst av allmän varuskatt eller mervärdeskatt samt på längre sikt ökad inkomstskatt på grund av ökad lönsamhet och ökad sysselsättning.

I: 630 och II: 825

I motionerna uppdras riktlinjer för en allmän skattereform. Beträffande den indirekta beskattningen anser motionärerna att den föreslagna övergången till mervärdeskatt är en betydelsefull åtgärd, men den ingår inte som ett led i en större skattereform. Även om en sådan måste genomföras successivt under en ganska lång övergångsperiod, bör dock de olika åtgärderna ingå i en genomtänkt plan. Ändringar på enskilda punkter utan hänsynstagande till andra skatteområden försvårar införandet av ett rationellt skattesystem.

Motionärerna anför att punktskatterna bör avvecklas successivt i den mån de inte har en social eller medicinsk motivering eller används för finansiering av vägar m. m. De nuvarande punktskatterna har i vissa fall föga rationella verkningar. Även energiskatten bör avvecklas.

I: 633 och II: 795

Enligt motionärerna är det mer än någonsin angeläget att vi skapar ett näringsvänligt klimat. De hinder för näringslivet som har sin grund i den hittillsvarande ekonomiska politiken måste avlägsnas och ersättas med åtgärder som verkar i positiv riktning. Ej minst gäller detta på beskattningsområdet.

Huvudsyftet med skatteberedningens förslag om ett nytt skattesystem var en ej oväsentlig omfördelning från direkt till indirekt skatt. Motionärerna är tillfredsställda med regeringens visserligen senkomna beslut att föreslå en övergång till mervärdeskatt. Å andra sidan framgår det av finansplanen att något förslag till justeringar av våra höga marginalsatser ej är avsett. Men ej nog därmed — energiskatten och övriga för näringslivet snedvridande punktskatter skall bibehållas, och samtidigt skall, i en tid då den fulla sysselsättningen utsätts för svåra påfrestningar, en särskild arbetsgivaravgift införas.

Motionärernas alternativ till regeringens förslag rörande den indirekta

beskattningen kommer att presenteras i andra motioner. De vill dock redan här anföra vissa synpunkter.

Ett av de väsentligaste felen med nuvarande generella varuskatt — den s. k. omsen — är att den har kumulativa drag och bl. a. därför ej är konkurrensneutral. Den är med andra ord ej en ren konsumtionsskatt. Omsen drabbar sålunda även investeringar och vissa omsättningstillgångar. Att denna extra kostnad kommer att påverka prissättningen är uppenbart, i varje fall vad gäller den inhemska konsumtionen. Konsumenten får i själva verket betala såväl öppen som dold oms. Existensen av denna skatteövervärtringsprocess låtsas finansministern ej om. En central förutsättning sägs vara att reformen inte får leda till en kännbar omfördelning av skattebördan från företagen till konsumenterna, varefter föreslås en särskild arbetsgivaravgift av ungefär samma statsfinansiella effekt som den vilken nuvarande oms på investeringsvaror har. Att även denna avgift i sin tur kommer att övervältras bör framhållas.

Finansministerns resonemang är uppenbarligen ej hållbart. Det vederläggs också av finansministerns egna experter i det hösten 1967 avgivna betänkandet om indirekta skatter och arbetsgivaravgifter. De har dragit den naturliga konsekvensen att i samband med förslaget om mervärdeskatt förorda så stor höjning av skattesatsen att statens inkomster skulle bli oförändrade. I princip motsvarar skillnaden i skattesatserna den dolda oms som konsumenterna tidigare fått betala.

Ett undantag på detta område utgör givetvis exporten. Men detta är ett av huvudskälen för en övergång till mervärdeskatt, alltså önskemålet att göra exportindustrin mer konkurrenskraftig till gagn för vår byteshandel. Så angeläget som detta är lär förbättringen för exportindustrin ingalunda kunna tas som intäkt för en kompensatorisk belastning på näringslivet genom en arbetsgivaravgift av den föreslagna storleken.

Mervärdeskatt föreslås utgå med samma skattesats som nuvarande oms, vilket medför ett inkomstbortfall på 740 milj. kr. för helt år och 240 milj. kr. för budgetåret 1968/69. Förslaget har sin motivering i den felaktiga uppfattningen att nuvarande oms på investeringsvaror ej övervältras på konsumenterna och står i strid med vad såväl allmänna skatteberedningen som finansministerns egna experter i dessa frågor föreslagit. Arbetsgivaravgiften skulle inbringa 750 milj. kr. för helt år och 240 milj. kr. för budgetåret 1968/69. Denna avgift måste vara ägnad att ytterligare försvåra den rådande systerlägeskrisen.

Allmänna skatteberedningen liksom den expertutredning inom finansdepartementet som sedan ingången av 1965 bearbetat beredningens förslag angående mervärdeskatt ansåg det självklart att energiskatten skulle avskaffas i samband med mervärdeskattens införande och området för energiskatt tas in under mervärdeskatten. Även denna omläggning skulle vara till gagn för vår exportindustri. Därtill kan läggas att statens inkomster

praktiskt taget ej skulle beröras av omläggningen. Skatteberedningen föreslog vidare att de speciella punktskatterna på näringslivet skulle avskaffas. Finansministern skjuter frågorna om energiskatten och punktskatterna på framtiden. De besvärligheter som energiskatten vållar våra exportföretag skall alltså bibehållas, trots att finansministern själv anser en av de väsentligaste uppgifterna i dagens samhällsekonomiska läge vara att förbättra bytesbalansen. Energiskatten beräknas inbringa ca 900 milj. kr. Härav anger finansministern 450 milj. kr. som belöpande på näringslivet, medan beloppet enligt våra på uppgifter från kontrollstyrelsen grundade beräkningar ej torde överstiga 300 milj. kr. Det väsentliga synes enligt motionärerna emellertid vara att en omläggning till mervärdeskatt även beträffande det energiskattebelagda området skulle utan ändring av skattesatsen tillföra staten praktiskt taget samma inkomst som energiskatten.

Finansministern avser även att bibehålla de särskilda varuskatterna — punktskatterna på guldsmedsvaror, pälsvaror, mattor, choklad- och konfektyrvaror, kosmetika m. m. — i år beräknade till 415 milj. kr. Likaså skall skatten på läskedrycker och lättöl bibehållas. Den torde inbringa ca 100 milj. kr. Skatteberedningen ville avskaffa även dessa skatter för att den indirekta beskattningen i möjligaste mån skulle bli generell och snedvridningar undgå. Då detta förutsätter en höjning av skattesatsen för mervärdeskatten — om statsinkomsterna ej skall nedgå — må erinras om att en höjning från 11,11 till 12 % kan beräknas inbringa ytterligare inemot 600 milj. kr.

I princip delar motionärerna skatteberedningens uppfattning i dessa frågor. De vill dock beträffande punktskatterna notera att ett borttagande av de särskilda varuskatterna samt skatten på lättöl och läskedrycker skulle kräva en höjning av skattesatsen för mervärdeskatten från 11,11 till ca 12 %, låt vara att det inte skulle innebära någon höjning av den totala konsumtionsbeskattningen.

I: 652 och II: 814

Vi står inför en grundläggande omvandling av den indirekta beskattningen i landet. Denna omvandling, som bl. a. förutsätter omfattande administrativa reformer, ger möjlighet att tekniskt tillgodose åtskilliga skattepolitiska önskemål, som endast med svårighet kunnat förverkligas med hittillsvarande beskattningsförfarande.

Det är angeläget, att man vid det reformarbete, som förestår, tillvaratar alla möjligheter att erhålla ett samlat grepp över den indirekta beskattningen.

Det kan väl knappast råda delade meningar därom att det framstår som i och för sig önskvärt, att beskattningen på konsumtionen i landet anordnas på ett så enhetligt sätt som möjligt. Det nuvarande punktskattesystemet är ur denna synpunkt synnerligen otillfredsställande. Det är sålunda ett allmänt intresse, att den önskade enhetligheten åstadkoms. Punkt-

skatternas årliga belopp utgör omkring 400 milj. kr. Ett inarbetande av dem i mervärdeskatten skulle medföra en höjning av uttagsprocenten för sistnämnda skatt med högst 0,8. Det behöver icke framhållas, att en sådan överflyttning av beskattningen från en uppborndsform till en annan inte innebär något ökat totalt skatteuttag. Däremot skulle överflyttningen få den i och för sig eftersträvarvärda effekten att det skatteuttag som nu, på grund av att det sker genom skattepålägg i produktionsledet, är i praktiken dolt för allmänheten skulle komma till klart uttryck i uttaget av mervärdeskatt.

Av mera avgörande vikt är att punktskatterna visat sig ha negativa verkningar såväl i fråga om allmänhetens möjlighet till fritt konsumtionsval som i avseende på näringslivets konkurrensförhållanden särskilt såvitt gäller konkurrensen gentemot utlandet.

Dessa synpunkter har utförligt utvecklats såväl av 1952 års kommitté för indirekta skatter som av allmänna skatteberedningen i dess betänkande till nytt skattesystem. Även bevillningsutskottet har redan 1963, på grund av en motion om utredning rörande mervärdeskatt, gjort liknande konstateranden.

Motionärerna har i det föregående uppehållit sig huvudsakligen vid de allmänt skattepolitiska aspekterna på frågan. Härtill kommer emellertid, att ett inarbetande av punktskatterna i mervärdeskatten skulle medföra mycket påtagliga administrativa fördelar särskilt för staten, som nu uppehåller en särskild uppbornds- och kontrollorganisation för punktskatterna.

Det torde vara uppenbart, att en koncentration av beskattningen av våra konsumtionsvaror till en enhetligt administrerad skatteform med enhetlig skattesats skulle medföra totalt sett både billigare och effektivare skatteuppörd än som är fallet vid nu tillämpade uppdelning av förfarandet.

I detta sammanhang kan det förtjäna erinras om att finansministern i 1965 års finansplan vid behandling av frågan om personalbehovet vid införande av mervärdeskatt uttalat att frågan är allvarlig mot bakgrund av rådande rekryteringssvårigheter inom skatteadministrationen. Ett inarbetande av punktskatterna i mervärdeskatten skulle vara till fördel även ur denna synpunkt.

Motionärerna åberopar avslutningsvis en rad yttranden med liknande synpunkter vid remissbehandlingen av det år 1967 avgivna betänkandet angående mervärdeskatt.

I: 654 och II: 801

Önskvärdheten av en utökad får- och lammproduktion inom landet framfördes under senare hälften av 1950-talet från såväl jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse som från olika allmänna organ. Motiveringarna för detta var flera. Gödkalvsproduktionen började snabbt minska beroende på att kalvarna lades till för ungnötsköttproduktion. Konsumenterna behövde en ersättningsvara och lammköttet ansågs som en synnerligen lämplig sådan. År 1959 importerades till Sverige cirka 800 ton får- och lammkött. Vissa

jordbruksområden i landet med svaga betesmarker och sämre jordar samt mindre s. k. icke bärkraftiga jordbruksenheter ansågs lämpliga för fårskötsel. Styrkan i dessa motiveringar har ytterligare accentuerats med nuvarande jordbrukspolitik. Därtill kommer att marker, som vid nedläggning av jordbruk eljest skulle skogsplanteras, numera av naturvårdsskäl i vissa områden anses böra hållas öppna, varvid fårskötseln kan bli en av utvägarna.

Propogandan för utökad får- och lammproduktion har resulterat i att genomsnittssiffran 73 000 st. för femårsperioden 1958—1962 ökat till 149 000 st. år 1966 eller med drygt 100 %. Trots en ökad lammköttkonsumtion har importen av får- och lammkött under 1966 kunnat sjunka till 400 ton, men denna fortfarande höga importsiffra visar att det finns ett fortsatt utrymme för en ökad lammköttproduktion i landet. Det kan nämnas att konsumtionen fortsatt att öka från 0,3 kg tidigare år till 0,4 kg per capita under 1967.

Prisutvecklingen under 1967 på lammkött har emellertid visat ett betydande prisfall jämfört med de tre närmast föregående åren. Därtill kommer att det statliga prisstödet på ull, 2 kr. per kg, bortföll den 1 september 1967. Lönsamheten för fårproducenterna har således väsentligt försämrats och en stagnation eller t. o. m. tillbakagång av denna önskvärda produktion kan befaras.

På Gotland — med dess förhållandevis stora områden med lämpliga får-beten — har produktionen utvecklats betydligt tidigare och snabbare än i landet i övrigt. Cirka 30 % av hela landets produktion finns på ön och slaktsiffran uppgick 1967 till 43 600 djur. Produktionen har drivits fram dels av behovet av lämplig komplettering vid vissa jordbrukstyper, dels av att den ansetts någorlunda lönsam på grund av det extra pristillägg som det gotländska fårskinnets erhållit i egenskap av pälsvara. Att skinnets av det gotländska ulegångsfåret, en art av det svenska lantrasfåret, blivit erkänt som en pälsprodukt är resultatet av ett av fårägarna, med stöd av sin slakteriförening och Gotlands fåravelsförening samt hushållningssällskapet, målmedvetet och skickligt bedrivit avelsarbete. År 1946 kunde cirka 3 700 skinn eller 37 % av hela slakten sorteras som skinn av pälstyp med åtföljande extra avräkningstillägg, 1958 uppgick antalet till 10 000 st. eller 69 % av slakten och 1966 hade antalet pälsskinn stigit till cirka 30 000 st. eller till 74 % av slakten.

Omkring år 1945, då därtill lämpliga fårskinn började tillvaratas för pälsändamål, uttogs vid berederierna en statlig beredningsskatt — en »lyxskatt» — som intill år 1961 utgjorde kr. 1:75 per skinn. Denna beredningsskatt har sedan successivt höjts och har för år 1968 fastställts till kr. 3:70 per skinn. Dessa beredningsskatter betyder enbart för de gotländska fårproducenterna ett avsevärt inkomstbortfall — under åren 1962—1967 tillsammans cirka 650 000 kr. — men är också en belastning för fårskötseln över huvud taget i landet, eftersom gotlandsfåret numera genom försäljning av avelsdjur från Gotland finns inom flera regioner, exempelvis inom Kal-

mar län och Västerbotten. Denna beredningsskatt på inom landet producerade fårskinn borde enligt motionärernas mening helt borttjas, detta dels med hänsyn till anförda belastning på fårskötseln, dels med hänsyn till att det, sedan glasskatten borttagits, icke på någon jordbruksprodukt som produceras inom landet uttas »lyxskatt». Ett borttagande av skatten i fråga torde ur statsfinansiella synpunkter betyda mindre men skulle för fårskötseln innebära en välbehövlig stimulans.

En ytterligare synpunkt bör enligt motionärernas mening anföras. Importen av islandsfårskinn av pälstyp, som fått en marknad i Sverige bl. a. tack vare den av de svenska fårägarna bearbetade pälsmarknaden för fårskinn, har under senare år starkt ökat. Enligt uppgift skulle importen av islandsfårskinn under 1967 ha uppgått till cirka 125 000 st. Dessutom börjar fårskinn importeras även från Finland. Dessa importerade skinn torde vara av väsentligt lägre kvalitet än skinnen från det gotländska utegångsfåret men utbjudes i marknaden som utegångsfårpälsskinn. Dessa skinn utgör en allt svårare konkurrent till de inom landet producerade, beredda och förädlade skinnen från det gotländska utegångsfåret. Något importskydd i form av tull finns ej och dessutom uttas för islandsskinnen en lägre beredningsskatt än för inom landet producerade skinn.

Ett bibehållande av »lyxskatt» på inom landet producerade fårskinn kan, i förening med prisfall på köttet och ökande konkurrens från importerade pälsskinn, medföra en icke önskvärd nedgång i får- och lammproduktionen inom landet.

I: 904 och II: 1185

Olägenheterna med vissa punktskatter är påtagliga. Den främsta är att de är socialt orättvisa. För den med stora inkomster spelar skatten ringa roll; för den som har små inkomster och ändå vill köpa en punktskattebelagd vara kan skatten vara ett avgörande hinder. Härtill kommer att punktskatterna är konkurrenssnedvridande, att de diskriminerar de konsumenter som föredrar punktskattebelagda varor och att de i många fall leder till betydande administrativt krångel. I flera fall — kanske mest påtagligt i fråga om guldsmedsskatten — förekommer i tämligen stor omfattning en illegal handel, som försätter lojala företagare i en svår ställning. Både allmänna skatteberedningen och de flesta remissinstanser uttalade sig för att flertalet punktskatter borde avvecklas.

Propositionens förslag att bevara en särskild energiskatt och att undanta det energiskattebelagda området från mervärdesskatt avviker från de riktlinjer för mervärdesskatt som dragits upp inom EEC. Skatteberedningen förordade en avveckling av denna skatt och införande av en beskattning av elkraft och bränsle inom mervärdesskattens ram. Energiskatten verkar snedvridande på valet mellan energikrävande och icke energikrävande produktionsmetoder. Genom att något utjämningskatteförfarande inte tillämpas

vid gränserna är energiskatten en pålaga som diskriminerar svenska företag som arbetar i internationell konkurrens.

I: 910 och II: 1162

Energiskatten drabbar till en del näringslivet och ökar dettas omkostnader. Finansministern har angivit en siffra på 450 milj. kr. Enligt beräkningar grundade på kontrollstyrelsens statistik kan man visserligen inte komma högre än till 250 à 300 milj. kr. Det väsentliga är emellertid att det här är fråga om omkostnader för näringslivet som till allra största delen övervärtas på konsumenterna. På grund härav finns det inte fog för finansministerns uttalande att en övergång till mervärdebeskattning i fråga om det nu energibesktade området skulle motivera en ny belastning på näringslivet.

Av väsentlig betydelse är huruvida en sådan övergång skulle medföra en minskning av statens inkomster vid ett bibehållande av den föreslagna skattesatsen. Omfattande undersökningar med beaktande av den restitution som kan ske för exportindustrins del ger vid handen att statens skatteinkomster vid en totalbedömning inte skulle påverkas. Det inkomstbortfall som uppkommer i samband med restitution för exportföretag kommer nämligen praktiskt taget helt att uppvägas av de ökade intäkterna på vissa nu energibesktade områden. Vid sådant förhållande och då det måste anses fördelaktigt — inte minst för exportindustrin i de s. k. skogslänen — att energiskatten avlöses av mervärdeskatt, bör en sådan omläggning av den indirekta beskattningen ske.

I och för sig hade det varit lämpligt att redan från början — i enlighet med skatteberedningens förslag — avskaffa vissa punktskatter, nämligen den särskilda varuskatten på chokladvaror, skönhetsmedel m. m., försäljningsskatten på guldsmedsvaror och äkta mattor, pälsvaruskatten, läskedrycksskatten och skatten på lättöl. Viss höjning av procentsatsen för mervärdeskatten skulle då erfordras. Frågan om en sådan höjning bör tas upp i samband med en allmän skattereform.

I: 914 och II: 1174

Näringslivets organisationer, både de direkt berörda branschorganisationerna och de centrala organisationerna, har samstämmt begärt att punktskatterna slopas. Därvid har anförts att beskattningen leder till en snedvridning av konkurrensförhållandena, att gränsdragningssvårigheter förorsakar en administrativ belastning, att svensk industri, som tillverkar punktbesktade varor, får en försvagad konkurrenskraft genom att en naturlig utveckling på hemmamarknaden hämmas, att den ökade resetraffiken gjort det mer angeläget än någonsin att slopa punktskatterna för att inte stimulera till inköp utomlands och på båtar och flyg i utrikes trafik.

En höjning av uttagsprocenten för mervärdeskatt med 0,7 % skulle inbringa något mer än de 400 milj. kr. som i dag belastar de punktbesktade varorna.

II: 819

Den svenska guldsmedsbranschen arbetar under trängda former på grund av den beskattning i form av försäljningsskatten om 20 % av de äkta guldsmedsvarornas bruttopriser. Någon motsvarande skatt uttas icke på andra varor av samma karaktär. Till denna försäljningsskatt kommer allmän varuskatt, som även utgår på försäljningsskatten. Motsvarande skatt på guldsmedsvaror i Danmark har för flera år sedan avvecklats.

Nyligen har AB Trafikrestauranger, som är ett dotterföretag till statens järnvägar, i braskande annonser erbjudit sina resenärer »värdefulla julklappstips . . . till otroligt låga priser, ofta mindre än halva priset i Sverige». I annonsen anges priset för ett guldarmband i Sverige vara ca 700 kr. under det att priset ombord på färjan är 275 kr. Faktum är sålunda att ett stalligt företag, som sorterar under ett statligt verk, etablerar konkurrens med landets guldsmeder och därvid använder bortfallet av försäljningsskatt och allmän varuskatt som främsta konkurrensmedel.

Den eventuella vinst som AB Trafikrestauranger skulle kunna ernå vid tillämpandet av sin prissättning svarar på intet sätt mot den förlust i form av skattebortfall som den svenska staten samtidigt gör, allt till förfång för den reguljära handeln, som är ålagd att verka som oavlönad skatteindrivare och som redan tidigare arbetar under betydande svårigheter med därav följande beskurna möjligheter att upprätthålla full sysselsättning.

Den enklaste utvägen att komma till rätta med detta problem är att avveckla försäljningsskatten på guldsmedsvaror. Denna åtgärd är också önskvärd för att uppnå internordisk likställighet på detta fält.

II: 821

Särskild varuskatt utgår på bl. a. choklad. Skattesatsen uppgår till 50 procent och uttas på det lägsta priset exklusive skatt vid försäljning i större poster till fristående återförsäljare, dvs. i regel grossistens inköpspris. För 1966 redovisas 144,8 milj. kr. i påförd varuskatt för chokladindustrin i dess helhet. Ett av de större företagen i branschen redovisar för samma år 14,5 milj. kr., dvs. lika mycket som Facit, Saab, Nordiska armaturfabrikerna, Luxor i Motala och Motala verkstad tillsammans redovisar i form av allmän varuskatt.

Den särskilda varuskatten är dock ej den enda indirekta skatt som belastar chokladindustrin och dess produkter. Även den allmänna varuskatten (omsen) uttas på de produkter varom här är fråga.

Den svenska chokladindustrin är en renodlad jordbruksindustri emedan 2/3 av dess råvaruförbrukning kommer från det svenska jordbruket och resten från jordbruk utanför landets gränser. Detta innebär att den högprislinje för jordbruksvaror som förs i Sverige i allra högsta grad påverkar den svenska chokladindustrins kostnadsläge i negativ riktning, jämfört med de utländska företag som har större tillgång till jordbruksvaror till de lägre världsmarknadspriserna. Dessutom drabbas även den svenska chokladindu-

strin av den internationellt sett kraftiga stegringen av lönekostnaderna.

En lönsamhetsutredning som gjorts kring årsskiftet 1967/68 rörande de tio största företagen i branschen visar, att en successiv och allvarlig lönsamhetsförsämring skett.

Av det anförda framgår att den inhemska chokladindustrin inte bara har ett oförmånligt kostnadsläge jämfört med annan inhemsk industri, utan också att den framför allt har ytterst svårt att konkurrera med utländska företag på såväl hemma- som världsmarknaden.

Som belägg för det sistnämnda kan framhållas att medan hemmaproduktionen under 1960-talet ökat med ca 30 procent har importen ökat med inte mindre än 170 procent.

För att förbättra den svenska chokladindustrins konkurrensläge och möjlighet att överleva och expandera borde den speciella och diskriminerande varuskatten på choklad och konfektyrer avvecklas, vilket även skulle innebära en ökad trygghet för de anställda.

I det förslag till nytt skattesystem som allmänna skatteberedningen lade fram 1964 behandlades den indirekta beskattningens utformning. Beredningen ansåg därvid att särbeskattningen av choklad- och konfektyrvaror borde avvecklas av såväl skattetekniska som produktions- och konkurrensskäl. Redan 1952 års kommitté för indirekta skatter förordade ett slopande av punktskatterna i och med införandet av en generell indirekt beskattning.

Genom den fortgående internationaliseringen av handeln som sker på grund av tullarnas successiva avveckling ökar kraven på att det svenska skattesystemet får en sådan utformning att den inhemska chokladindustrin ges möjlighet att på lika villkor konkurrera med utländsk industri på såväl hemma- som världsmarknaden.

Ett slopande av den särskilda varuskatten på choklad och konfektyrer skulle innebära en stor förbättring i detta avseende.

Beskattningsområdet

Fartyg

I: 931 och II: 1186

Undantaget för fartyg och luftfartyg är av allt att döma inte grundat på skattetekniska skäl. Frånsett livräddningskryssare och lustfartyg på mer än 20 tons nettodräktighet är det här fråga om transportmedel med yrkesmässig användning, för vilka skatten får avlyftas.

Även om man kan godta undantag från skatteplikt för fartyg och luftfartyg i allmänhet finns det ingen anledning att fördenskull medge skattefrihet för lustfartyg av mer än 20 tons nettodräktighet. Det kan också starkt ifrågasättas om det verkligen föreligger skäl för att från skatteplikt undanta delar, tillbehör och utrustning till fartyg och luftfartyg. Uttrycket »utrustning» är ingenstades definierat. Man kan därför befara tolkningssvå-

righeter. Det allvarligaste är dock att bestämmelserna sådana de utformats i förslaget kan ställa säljaren, som är ansvarig för om en skattedebitering oriktigt underlåtes, inför vanskliga avgöranden. I praktiken måste det vara mycket svårt för en säljare — det kan vara en vanlig järnhandel — att bestrida en köparens påstående att ett inköpt båtillbehör är avsett att användas i en av honom ägd fiskebåt fastän det i själva verket skall användas i en lustbåt. Förslaget konserverar här en olägenhet som varit förenad med tillämpning av reduceringsregeln för investeringsvaror i den nuvarande varuskatteförordningen, nämligen att skattedebiteringen görs beroende av säljarens bedömning av köparens förhållanden.

Krigsmateriel

I: 932 och II: 1187

Det i varuskatteförordningen intagna undantaget från skatteplikt för krigsmateriel har vållat stora tolkningssvårigheter vid tillämpningen. Skälet härtill torde vara bl. a. att skattefriheten anknutits till en författning (om utförselbud) som tillkommit för helt andra syften än fiskala. Det måste anses vara föga rationellt att ett stort antal statliga myndigheter skall lägga ned arbete på besvärliga definitionsfrågor som saknar reell betydelse för statsverket.

På grund härav och då undantagen i ett mervärdeskattesystem bör vara så få som möjligt måste föreskriften om undantag från skatteplikt för krigsmateriel anses oberättigad. Undantaget får med hänsyn till beräkningen av försvarsanslagen tills vidare godtas men bör upphöra med ingången av budgetåret 1969/70.

Konstverk

I: 904 och II: 1185

Allmänna skatteberedningen ansåg praktiska skäl tala för att generellt hänföra konstnärs försäljning av egna verk till verksamhet som faller utanför mervärdeskattens ram. I sådant fall skulle ingen skattskyldighet föreligga för ifrågavarande konstnärer, men de skulle inte heller ha någon avdragsrätt för ingående skattebelastning. Utredningen för indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter har inte funnit anledning att avvika från detta förslag. Departementschefen frångår emellertid på denna punkt de båda utredningarna. Mycket starka motiv finns för att i mervärdeskattesystemet eftersträva stor enkelhet. Därvid talar övertygande både skattemässiga och kulturpolitiska argument för den vidare och generösare gränsdragning som beredningen och utredningen förordat. Skattefriheten för konstnärs försäljning av egna verk kan ses som ett utflöde av principen, att den ersättning som en konstnär får för sin konstnärliga produktion skall vara befriad från varuskatt. Det bör vara tillräckligt att mervärdeskatt uttas på det ma-

terial som används vid framställningen av en konstnärlig produkt. Mycket tyder på att konstnärerna kan få svårigheter med att övervältra en varus katt på den slutliga konsumenten. Efterfrågan på konst är i allmänhet inte så stor, och konkurrensen gör ofta att det kan vara svårt för konstnären att lägga mervärdeskatt på priset på konstverket.

I: 934 och II: 1169

Bildkonstnärernas verksamhet kan på intet sätt jämföras med det utbudande av varor som sker inom annan form av försäljning, exempelvis av kläder, möbler, matvaror eller husgeråd. Det är för konstnären fråga om ett skapande, som ofta subventioneras med annat arbete och som sällan betalar sig i början. Självklart spelar det i sådana sammanhang en mycket stor roll för flertalet konstnärer, om de har att kämpa mot en varuskatt. Konstnärernas försörjningsproblem skulle underlättas, om varuskatten slopades vid försäljning på utställningar. En sådan åtgärd är också konsekvent, eftersom ateljéförsäljningen sedan några år är befriad från sådan skatt. Nu frestas såväl kund som konstnär att kringgå skattebestämmelserna. Den förre är ofta medveten om att det går att köpa billigare efter utställningen i konstnärens ateljé. Konstnären kan här komma i öppen konflikt med bland annat konstsalongen, som givetvis vill uppnå bästa möjliga försäljningsresultat.

Varubeskattningen av den rent affärsmässiga, alltmer vidgade konsthandels försäljning är självklar. Däremot synes det rimligt och rättvist att konstnärens förstagångsprestation vid avyttring av konstverk till den köpande allmänheten inte skattebeläggs. Man måste förhindra att bildkonstnärerna i sin konstutövning kommer i sämre läge än andra konstnärer och kulturproduktskapare. Till denna uppfattning anslöt sig såväl allmänna skatteberedningen som utredningen angående indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter.

Tandproteser m. m.

I: 922 och II: 1172

I fråga om tandtekniska arbeten innebär förslaget i propositionen att en protes tillverkad av ett fristående dentallaboratorium blir ca 6,5 % dyrare än samma protes tillverkad av en hos tandläkare anställd tandtekniker. Detta kan inte anses förenligt med principen om skattesystemets konkurrensneutralitet.

Såväl i Norge som Danmark har man vid införandet av mervärdeskatt undantagit tandtekniska arbeten från skatt. Anledningen härtill är att man bedömt tandtekniska arbeten som sjukvård. Även i Sverige skall i princip sjukvård och hälsovård undantas från skatt, men ändå belastas tandtekniska arbeten enligt propositionens förslag med mervärdeskatt.

Utredningen angående indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter

framhöll att dentallaboratorierna bedrivs i förening med försäljning av utrustning och material till tandläkare och att därför skattetekniska skäl talar mot ett undantag för tandtekniska arbeten. Detta antagande är emellertid felaktigt. Dentallaboratorierna driver inte någon försäljning av material och utrustning till tandläkare. Detta påtalades i remissyttrandena av såväl Sveriges hantverks- och industriorganisation som Sveriges tandläkarförbund och Dentallaboratoriernas riksförbund. Departementschefen har inte tagit hänsyn till dessa påpekanden och inte ens nämnt dem i propositionen.

I: 929 och II: 1188

Det förhållandet att dentaltekniska arbeten, som utförs av tandläkare eller tandtekniker anställd hos tandläkaren, blir skattefria medan samma arbeten, om de utförs av ett fristående dentallaboratorium, blir skattebelagda utgör från konkurrenssynpunkt en belastning för laboratorierna. Förekomsten av dentallaboratorier, som vart och ett betjänar flera tandläkare, innebär en rationaliseringsfrämjande specialisering. Varuskattebestämmelserna motverkar här en effektiv arbetsfördelning. Dentallaboratorierna utför arbeten endast på beställning. Av de färdiga produkternas pris representerar arbetskostnaden enligt uppgift cirka 70 procent.

Utredningen angående indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter avvisade kravet på undantag från skatteplikt för dentaltekniska arbeten med hänvisning till att dentallaboratorierna drivs i förening med försäljning av utrustning och material till tandläkare. I gemensamt yttrande över utredningens förslag har Sveriges tandläkarförbund och Dentallaboratoriernas riksförbund tillbakavisat detta skäl med åberopande av att det endast i ett enda fall förekommer att en person samtidigt bedriver dentallaboratorium och dentalvaruhandel. Detta sker emellertid i form av två separata, registrerade firmor med helt skild bokföring. Alla skäl talar för att från skatteplikt undanta dentallaboratoriernas arbeten.

Böcker m. m.*I: 129 och II: 169*

Det allmänna löneläget i vårt land har medfört att de tekniska kostnaderna för framställning av en bok i varje moment — sättning, tryckning, papperstillverkning, häftning och bindning — ligger avsevärt över det vanliga utanför landets gränser. Möjlighet att hålla låga priser torde endast föreligga i de undantagsfall där mycket stora upplagor med säkerhet beräknas få åtgång.

Den rådande prissituationen medför bland annat en växande fara för att den svenska bokmarknaden i allt större utsträckning tvingas ge vika för annan, mer lättsåld litteratur. Detta förhållande måste anses högst otillfredsställande. Det innebär i själva verket, att en önskvärd breddning av vårt kulturella liv på ett väsentligt område uteblir. Det är därför av vitalt

intresse både för den bokköpande allmänheten och för författarna, i all synnerhet för dem som svarar för återväxten och ännu har att söka sin publik, att åtgärder ej vidtas eller vidmakthålls som tjänar till att ytterligare försvåra allmänhetens bokförvärv. Så sker emellertid i vårt land. Till skillnad från åtskilliga andra länder, som exempelvis England, Holland, Schweiz och Finland, har Sverige omsättningsskatt på böcker. Från den 1 april 1967 är sådan skatt upphävd i Norge. I de flesta fall kan således en svensk köpare få en bok till ett billigare pris genom att beställa den per post hos en bokhandlare i ettdera av våra två angränsande länder. Även om denna omständighet lär sakna praktisk betydelse, framstår den som föga rimlig.

För att ge allmänheten större möjlighet att införskaffa verk av andra upplagor än de massproducerade till ett mera överkomligt pris bör böcker befrias från allmän varuskatt fr. o. m. den 1 juli 1968.

I: 903 och II: 1184

Frågan om att undanta böcker från den allmänna varuskatten var aktuell i riksdagen redan då skatten infördes 1959 och under de närmast påföljande åren. Motioner i ämnet avstyrktes av i huvudsak endast det skälet att ett sådant undantag var ägnat att medföra svårbemästrade gränsdragningsproblem och därmed följande redovisnings- och kontrolltekniska olägenheter.

Argumenten för undantag måste anses ha fått ännu större tyngd under senare år. Dessutom har en del nya tillkommit. 1961 var omsen 4 procent; nu föreslås en mervärdeskatt på 10 procent. Priserna på nyutkommen svensk skönlitteratur har under ett antal år stigit snabbare än konsumentprisindex. Det är också ett känt faktum att den intellektuella demokratiseringsprocessen går långsamt. Undersökningar visar att de minst flitiga läsarna i de lägre socialgrupperna ofta anser böcker vara dyra lyxvaror.

Orsaken till denna utveckling är främst att kostnaderna stegrats till följd av dyra tekniska anläggningar. Medelupplagan har ökat, men detta har hittills inte kunnat kompensera de höga fasta produktionskostnaderna. Böckernas andel i den totala konsumtionen sjunker.

Från tryckfrihetssynpunkt måste ett generellt undantag för tryckta skrifter anses vara det rimligaste. Genom att befria dagstidningar och vissa ideellt betonade tidskrifter från varuskatt har statsmakterna velat underlätta den fria opinionsbildningen. Men även det stora antal debattböcker som utges varje år har här en stor uppgift att fylla. Alla gränsdragningar blir därför mer eller mindre godtyckliga.

En rad länder, t. ex. England och Finland, har redan undantagit böcker från varje slag av varuskatt. I Norge slopades denna 1967. De redovisnings- och kontrollsvårigheter som i debatten anfördes mot ett slopande av omsen på böcker har visat sig vara överkomliga i Norge.

Skattebefrielse för böcker skulle innebära en betydelsefull kulturpolitisk insats.

II: 320

I statsverkspropositionen 1968 bil. 10 (Utbildningsdepartementet) har departementschefen föreslagit ett preliminärt anslag av 6 milj. kr. till riks-konserter m. m. i avvaktan på en särskild proposition i anledning av konsertbyråutredningens förslag. Detta kommer att innebära en ökad satsning på detta område.

I skolöverstyrelsens förslag till Kungl. Maj:t angående översyn av läroplan för grundskolan framkommer en vidgad syn på de estetiska ämnena i skolan. Sålunda kommer musikämnet inte längre att kunna väljas bort i någon nämnvärd utsträckning. Detta kan ge upphov till att eleverna får ökat intresse för musik i alla dess former. Det är inte otänkbart att eleverna under sådana omständigheter kan påverka föräldrar och bekanta så att också de får ett större intresse för musik.

Denna ökade satsning bör följas upp från myndigheternas sida. Sedan den allmänna varuskatten tillkom har musikalier (noter) varit dyrare för den enskilde än de rimligen borde vara. I våra dagar är det lägsta priset för ett tunt separatblad 4 kr. plus omsättningsskatt. Dessa separatblad kostade under långa tider 50 öre i en billighetsupplaga från Nordiska musikförlaget, och det är inte otänkbart att en gammal stamkund ryggar tillbaka inför denna kraftiga höjning, även om priset i sig inte är exceptionellt högt. Det finns andra kategorier musikalier som inte betingar ett särskilt facilt pris. Sålunda kan studiepartitur, som ofta köps av konsert- och operabesökare, kosta upp till 50 kr., om det är fråga om en opera eller en mäsä. Klaverutdragen ur en opera kan kosta upp till 80 kr. Under sådana förhållanden blir omsättningsskatten mer kännbar.

För att följa upp det nyvaknade intresset hos myndigheterna och hos den enskilde finns starka skäl för att befria musikalier från den allmänna varuskatten. Det är från alla synpunkter sett önskvärt att göra musikalier tillgängliga för alla utan alltför stora ekonomiska uppoffringar. Musik är i våra dagar ej längre att anse som en exklusiv konstart avsedd blott för ett fåtal. Den allmänna varuskattens borttagande är därför angelägen.

I: 926 och II: 1178

Den nu rådande prissituationen medför bl. a. en växande fara för att den svenska bokmarknaden i allt större utsträckning tvingas ge vika för annan, mer lättsåld litteratur. Det är därför av vitalt intresse både för den bokköpande allmänheten och för författarna att åtgärder inte vidtas eller vidmakt hålls, som tjänar till att ytterligare försvåra allmänhetens bokförvärv. Till skillnad från åtskilliga andra länder har Sverige f. n. omsättningsskatt på böcker. Denna skall enligt propositionen ersättas av mervärdeskatt. Mervärdeskatten kommer också att påverka musikintressen i negativ riktning.

Motionärerna åberopar vidare de synpunkter, som anförts i motionen II: 320.

Begagnade personbilar*I: 921 och II: 1175*

Vid införandet av varuskattesystemet stadgades undantag för de begagnade personbilarna med motiveringen att handeln med dessa objekt skulle överföras från reguljära till okontrollerbara spår och att detta skulle innebära såväl desorganisation inom handeln med ökad osäkerhet från konsumentsynpunkt som risker för trafiksäkerheten och dessutom efter hand medföra att skattemedlen i fråga inte skulle komma det allmänna till godo.

Intet talar för att detta argument för undantag från varuskatt för begagnade personbilar, som i nuvarande läge konsekvent använts som dellikvid vid anskaffning av nya eller bättre begagnade personbilar, ändrats från tiden för införandet av varuskatten. Då en mervärdeskatt på begagnade bilar dessutom medför anspråk på anpassning nedåt av den som kompensation för varuskattebortfallet höjda s. k. personbilsaccisen, synes det angeläget att det redan etablerade systemet, som av allt att döma fungerat tillfredsställande, bibehålles.

I: 925

En mervärdeskatteplikt enligt den föreslagna schablonregeln innebär en icke föraktlig fördyring av begagnade bilar. I genomsnitt kan man räkna med drygt 400 kr. per såld bil.

Skatten kommer med all sannolikhet att göra omsättningen av dessa fordon okontrollerbar genom att det vid försäljning kommer att bli fördelaktigt att tillämpa sådana förfaringssätt, som inte är att anse som yrkesmässig handel. Detta i sin tur kommer bl. a. att ge utrymme för en snedvridning av konkurrensförhållandena, vilket inte bara drabbar den reguljära bilhandeln utan också motorbranschens reparationservice, varjämte många av bilbranschens investeringar i personal och lokaler successivt kommer att utnyttjas allt mindre.

Det mest vägande skälet för att inte belägga begagnade bilar med mervärdeskatt är de uppenbara trafiksäkerhetsriskerna. Endast under en kontrollerbar omsättning av begagnade bilar, med den reguljära bilbranschen som utbudare, kan säkerhetskontroll och köptrygghet sammanlänkas. I ett sådant system strävar nämligen bilbranschens företrädare att sanera marknaden, inte minst för att uppnå gynnsamma konkurrenspositioner. De kostnader som det medför för den reguljära bilbranschen att försätta begagnade bilar i gott skick drabbar visserligen konsumenterna. Men dessa kostnader anses av alla parter skäligen för den säkerhet som erbjuds.

Ved

II: 1166

Att utvidga området för indirekt beskattning till att omfatta även ved innebär att man ytterligare minskar benägenheten att använda ved som bränsle. Redan tidigare har användandet av ved hållits tillbaka genom att fritt bränsle från egen fastighet beskattas som naturaförmån. Genom den föreslagna beskattningen kommer konkurrensläget för veden att ytterligare försämrats i förhållande till olja och uppvärmning med elenergi. Med hänsyn till önskvärdheten av att på ett effektivt sätt utnyttja de energikällor som finns inom landets gränser är detta att beklaga. Upphuggning och hemtransport av vedbränsle kommer från ekonomisk synpunkt att ställa sig än mer ofördelaktigt, och detta är till nackdel från skogsvårdssynpunkt.

Vissa tjänster inom jordbruksområdet m. m.

I: 919 och II: 1168

Uppräkningen av skattepliktiga tjänster i 10 § har gjorts alltför snäv med hänsyn till att det i en och samma verksamhet, där tjänster av uppräknat slag utförs, ofta lämnas närbesläktade men inte skattepliktiga tjänster. Exempel på sådana tjänster utgör jordbearbetning, ytbeläggning, sådd och skörd m. m. Frånvaron av dessa tjänster i uppräknningen föranleder förutom gränsdragningsproblem svårigheter med redovisningen i den blandade verksamhet som blir en konsekvens av den i propositionen föreslagna utformningen och i vissa fall kommer kumulativa effekter att uppstå genom att verksamheter med speciella typer av tjänster lämnas utanför det skattepliktiga området. Kumulativa effekter uppnås bl. a. i seminverksamhet samt i bokförings- och revisionsverksamhet, som i växande utsträckning tar inköpta datatjänster i anspråk.

Automatisk databehandling

I: 917 och II: 1179

Databehandlingsverksamheten har inom sparbanksväsendet centraliserats till ett särskilt för samtliga sparbanker gemensamt aktiebolag Sparbankernas datacentraler AB (Spadab), som i dag är verksamt med fyra filialer och har en årsomsättning på ca 14 milj. kr. Det är angeläget att förutsättningarna för sparbankernas samarbete inte försämrats till följd av lagstiftningens utformning. Ett realiserande av propositionens förslag skulle emellertid leda till en sådan försämring för sparbankernas del både i förhållande till nuläget och till vad som gäller för konkurrerande kreditinstitut. I den mån Spadabs försäljning till sparbankerna av datatjänster betraktas som en skattepliktig yrkesmässig försäljning, kommer det i Spadab framkomna

mervärdet att tas till beskattning och därmed belasta det pris sparbankerna har att erlägga. För en tillräckligt stor bankenhet blir det därmed lönsamt att skapa egna dataavdelningar inom banken. På detta sätt undgås mervärdeskatt på dessa tjänster. En sådan lösning är utesluten för den helt övervägande delen av sparbanker medan den är möjlig för affärsbankerna och postbanken. Sparbankerna kommer härigenom att drabbas av en merkostnad, som återverkar på deras konkurrensförutsättningar.

Ett sätt att undgå en sådan konsekvens av propositionens förslag är att föreskriva att skattskyldighet icke skall åvila ekonomisk förening eller aktiebolag som avses i 32 § tredje stycket sparbankslagen. Eftersom Kungl. Maj:t har att godkänna sådan sammanslutning kan något »missbruk» inte tänkas uppkomma.

Spadab betjänar i huvudsak sparbankerna och utgör alternativ till en till de enskilda sparbankerna förlagd verksamhet. I de fall då Spadab gör tjänster direkt åt sparbankernas kunder, bör dessa tjänster i vanlig ordning bli skattepliktiga. Någon svårighet att särskilja dem föreligger inte.

Rumsuthyrning i hotellrörelse m. m.

I: 905 och II: 1164

Turisthotellen har redan genom den hårda konkurrensen med utländska resmål att kämpa med stora svårigheter och kan därför inte följa med kostnadsökningarna i sin prissättning. Särskilt inom det norra stödområdet, där de flesta anläggningarna ligger, bidrar turisthotellen starkt till sysselsättningen. Speciellt i inlandskommunerna är turismen en betydande industri.

Förslaget om mervärdeskatt innebär att den nuvarande allmänna varuskattnen, som på turisthotellen för närvarande endast utgår på 60 % av matandelen, också skall utgå på 60 % av hotellrumspriserna.

Svårigheterna att särskilja den beskattade matandelen från beskattning kan inte försvara ett så kraftigt ingripande som en beskattning på helpensionspriserna. Då all erfarenhet visar att av turisttrafikens olika boendeformer turisthotellen har den största sysselsättningseffekten och därmed ger kommunerna de flesta skattekrönorna är den föreslagna utvidgningen av beskattningsområdet inte försvarbar. Staten har engagerat sig i turisthotellet genom lokaliserings- och hotellgarantilån med i runt tal 30 milj. kr. De objekt som berörs av dessa lån torde inte kunna tåla en minskad frekvens genom höjda priser. Det beräknade skattebortfallet vid ett undantagande av hotellrummen på turisthotellen beräknas till 6—8 milj. kr. per år och bör kunna kompenseras genom minskat utflöde av utländska valutor för semesterresor till utlandet och en förbättrad sysselsättning.

I: 911 och II: 1171

Genom att ålägga turistnäringen mervärdeskatt försämras i hög grad svensk turistindustris möjligheter att konkurrera med utlandet och att förmå svenskarna själva att semestra i Sverige. Den snabba ökningen av underskottet på turistnäringen kommer med säkerhet att fortgå i ännu snabbare takt på grund av skatten. Turistnäringen bör i princip betraktas som en exportindustri.

Till de negativa sidor som mervärdeskatten har från konkurrenshänseende bör anföras att tre av de fyra europeiska länder som under 1968 betraktas som svenskarnas främsta turistmål devalverat sin valuta, nämligen Storbritannien, Danmark och Finland. Detsamma har också skett i Spanien. Detta gör att svenska turisternas köpkraft ökat i dessa länder till förfång för den svenska marknaden. Mycket starka handelspolitiska skäl talar mot en mervärdeskatt på avgifter för hotellrum och rumsuthyrning. Inte minst av bostadspolitiska skäl borde rumsuthyrning vara skattefri.

I: 915 och II: 1183

För år 1966 utgjorde intäkterna av utländsk turism i Sverige 757 milj. kr. Jämsides härmed visar kostnaderna för svenskarnas utlandsresor en utomordentligt stark ökningstakt. Det råder ingen tvekan om att det höga svenska kostnadsläget i hög grad bidragit till den nuvarande utvecklingen av landets turistbalans.

Den ytterligare belastning på hotell- och restaurangnäringens kostnadsida och resesektorn, som skulle bli föjden av att förslaget till mervärdeskatt genomfördes, torde innebära att svensk turistnäring får övermäktiga svårigheter att hävda sig på såväl inlands- som utlandsmarknaden. Tre av de från svensk synpunkt viktigaste europeiska marknaderna, Storbritannien, Danmark och Finland, har nyligen devalverat sin valuta. Detta bidrar till att försämra den svenska konkurrenskraften.

Turistnäringen bör i fråga om de från utlandet kommande resenärerna jämföras med exportindustrin. Turismen tillför den svenska samhälls-ekonomi valutainkomster av betydande storleksordning, vilket återspeglas i den målsättning som fastslagits för den allmänna svenska upplysningsverksamheten i utlandet.

Praktiskt taget alla svenska turistanläggningar är för sin existens i första hand beroende av den svenska publiken. Denna utgör vid de flesta anläggningar 90 procent eller mer av kunderna. Ett bortfall eller en stark minskning av antalet svenskar skapar en ohållbar ekonomisk situation. Det är fara värt att de extra skattepålagor som föreslås för hotell- och restaurangnäringen och även för personbefordran kommer att öka det redan nu betydande köpmotstånd som finns hos den svenska publiken och hårt drabba många anläggningar i vårt land.

Mervärdeskatten kan också få betänkliga konsekvenser för turistnäringen som ett inslag i regeringens lokaliseringpolitik. För flera av länen inom

stödområdet, exempelvis i Jämtland, Härjedalen och Dalarna, spelar turismen en betydande och på sina håll avgörande roll. Enligt riksdagens beslut vid anvisandet av medel för lokaliseringen av anläggningar har bestämts, att turistanläggningar skall tillmätas samma värde som traditionella industrier.

Transport av avliden

I: 928 och II: 1191

Departementschefen anför att transporttjänsterna bör gälla generellt och således oberoende av transportmedel. Ändock synes oklart huruvida sådan transport av avliden som sker i härför avsedd bil bör hänföras till varu- eller godstransport. De flesta människor torde önska hänföra även den sista resan till resebegreppet. Inte sällan torde dessutom någon av den avlidnes anhöriga följa med transporten och måste givetvis då betraktas som rese- när.

Likbil ingår ej sällan i taxiföretags vagnpark, men även kyrkor och kommuner liksom begravningsentreprenörer svarar för här avsedda tjänster. Då vissa innehavare av likbil ändock inte kan tänkas bli skattskyldiga och skattebortfallet vid skattefrihet för liktransport således blir ringa, bör ifrågasvarande tjänster hänföras till gruppen resor.

Hamnverksamhet

I: 933 och II: 1182

De tjänster och anordningar, som en hamn tillhandahåller, tjänar i hög grad exportnäringen och de företag, som bedriver internationell transportverksamhet. De avgifter, som uttas för denna hamnens verksamhet (och som även utgår på import och på inrikes transporter, i vilka hamnen bildar en länk i transportkedjan), utgör otvivelaktigt kostnader i samband med transport av varorna och är fullt likvärdiga med övriga transportkostnader.

Så som propositionen utformats kommer hamnverksamhet i huvudsak inte att betraktas som skattepliktig verksamhet, och hamnarna blir därför skattskyldiga endast i mycket begränsad omfattning (t. ex. lossning och lastning av varor med kran). Hamnens kunder debiteras visserligen som följd härav inte någon mervärdeskatt. Hamnen får emellertid då inte heller någon möjlighet att avlyfta ingående skatt på egna inköp av varor och tjänster. Den hittillsvarande allmänna varuskatten har utgjort en kostnads- post, vilken hamnarna haft att täcka genom ordinarie avgifter för tillhanda- hållande av tjänster och anordningar. Genom att mervärdeskatten kommer att omfatta ett större område av varor och tjänster än den hittillsvarande all- männa varuskatten kommer hamnarna emellertid att få en ökning av skat-

tebelastningen på egna inköp, vilken kan beräknas innebära mer än en fördubbling av skattebelastningen. Beräkningar har utförts, vilka visar att detta skulle motivera en höjning av hamnavgifterna av storleksordningen 5 %.

Förhållandet står i strid mot tanken på konkurrens- och konsumtionsneutralitet. För exportföretagens del skulle det innebära en merkostnad som inte kan avlyftas, varigenom konkurrensförmågan gentemot utländska konkurrenter minskar. För importföretag medför det likaledes att konkurrensneutraliteten sätts ur kraft.

Konsekvensen av att hamnverksamhet inte betraktas som skattepliktig skulle också bli att hamnen och dess kunder på trafiksidan skulle få ett sämre konkurrensläge gentemot landbaserad trafik, ävensom gentemot sådana kombinerade land- och sjötransportföretag, som äger egna hamnar och som inkluderar kostnaderna för de senare i genomgångsfrakter eller tillämpar andra paketlösningar.

Om hamnverksamhet däremot bedöms som skattepliktig och de allmänna hamnarna som skattskyldiga, innebär detta att den mervärdeskatt, som utgår på hamnavgifter, kranavgifter etc., blir avdragsgill för de kunder, som utnyttjar hamnen, såvida de inte i undantagsfall är slutliga konsumenter eller företag med utländskt domicil. Hamnen får också möjlighet att avlyfta ingående skatt. Konkurrensneutraliteten säkras därvid utom i avseende på sistnämnda utländska företags transporter till eller från utlandet. Om hamnavgifter, kranavgifter etc. avseende transport av vara till eller från utlandet undantas från skatteplikt, löses emellertid problemet helt.

Konkurrenssynpunkten måste också läggas på de svenska hamnarnas förhållande till utländska hamnar. Om en svensk hamn nödgas höja avgiften för att täcka den ökade ingående skatten, kan detta bli ett incitament för näringslivet att dirigera godset till närbelägna utländska hamnar och upprätthålla trafiken mellan dessa och Sverige med järnväg och bil.

I det mervärdeskattesystem, som sedan den 1 juli 1967 tillämpas i Danmark, har intagits en möjlighet till frivilligt inträde, en möjlighet som även diskuterats av utredningen angående indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter i dess stencil Fi 1967: 10. Köpenhamns hamn har ansökt om och erhållit s. k. frivillig registrering för att undvika hamnavgiftshöjningar till täckande av icke avlyftbar ingående skatt. Motiveringen härför har i allt väsentligt varit densamma som här anförts i fråga om de svenska förhållandena. Från ansökan om frivillig registrering har dock undantagits Köpenhamns frihamn, när frihamn i mervärdeskattetekniskt avseende anses likställd med utlandet.

Frågan om frihamnarnas särställning har i motsats till vad som skett i Danmark inte beaktats i föreliggande proposition. Skäl synes emellertid föreligga att tillämpa motsvarande regler även i svensk lagstiftning. Här-

igenom skulle sålunda bl. a. uppnås full konkurrensneutralitet mellan de nordiska frihamnarna.

Vissa exportfrågor

I: 930

Som export räknas enligt punkt 4 av anvisningarna till 2 § omsättning av vara eller tjänst på fartyg eller luftfartyg i utrikestrafik samt omsättning som innebär försäljning eller uttag av vara eller tillhandahållande av tjänst till eller för bruk på sådant fartyg eller luftfartyg. I övrigt är exportbegreppet inte närmare definierat.

I den danska lagen om mervärdeskatt är exportbegreppet snävare. För undantagande av varor från den skattepliktiga omsättningen fordras i Danmark, att varorna utföres till utlandet. Leverans av varor till fartyg och luftfartyg i utrikestrafik räknas i regel också som export, men endast vad avser nödvändig utrustning och proviant.

Denna olikhet mellan bestämmelserna i Sverige och Danmark kommer att få stor praktisk betydelse i trafiken med passagerarfartyg mellan de båda länderna. Ombord på dessa fartyg förekommer en omfattande försäljning av varor till passagerare för ilandförsel, som i regel kan ske utan erläggande av tull och skatt. Leverans till fartyg av varor avsedda för sådan försäljning räknas i Danmark som mervärdeskattepliktig omsättning. Ombordtagande i svensk hamn kommer däremot att räknas som export, och varorna blir fritagna från skatteplikt. På samma sätt är de nu fria från allmän varuskatt.

Möjligheterna att i Sverige åtnjuta befrielse från allmän varuskatt för varor som ombordtas i fartyg för försäljning till passagerare för ilandförsel torde hittills ha utgjort ett avgörande hinder för att få till stånd en överenskommelse mellan de nordiska länderna angående provianteringsbegränsningar i internordisk fartygs- och luftfartygstrafik.

Det finns inte något skäl för att ombordtagande i fartyg och luftfartyg av varor som är avsedda att försälas till passagerare för ilandförsel skall berättiga till befrielse från mervärdeskatt. En beskattning av nu avsedda leveranser skulle likväl innebära ett gynnande av ifrågavarande affärsverksamhet genom att den vinst som uppkommer genom försäljningen ombord inte skulle bli beskattad. Det torde emellertid inte vara möjligt att betrakta försäljningen ombord som skattepliktig omsättning, då den kan ske — och i praktiken oftast sker — utanför svenskt territorium.

Kungl. Maj:t bör erhålla bemyndigande att meddela föreskrifter som inskränker skattefriheten i här avsedda fall.

Skattskyldigheten för stat och kommun

I: 646 och II: 792

Statlig och kommunal verksamhet i syfte att tillgodose egna behov — eller om verksamheten anordnats i samverkan mellan staten och kommunen eller mellan kommunerna (även landstingskommun) — betraktas enligt gällande bestämmelser om allmän varuskatt som yrkesmässig, skattepliktig, endast om den bedrivs i bolags- eller liknande form. Dessa bestämmelser betingades närmast av den samverkan som etablerats mellan försvarets fabriksverk och landsting i fråga om tvätteriverksamhet.

Bestämmelserna utgör ett klart avsteg från de allmänna principerna för den allmänna varuskatten. En indirekt skatt skall vara likformig, generell verkande och neutral i konkurrens- och konsumtionshänseende. Den indirekta skatten bör således vara konkurrensneutral.

Vid 1965 års riksdagsbeslut ansågs att någon egentlig konkurrens med enskild verksamhet inte förelåg. Erfarenheter inom en rad branscher — måleri- och installationsföretag, konfektionsindustrier, mekaniska verkstäder, snickerier, tvätterier och bagerier — visar emellertid att konkurrensaspekten underskattats. Speciellt har de enskilda tvätteriföretagen drabbats. Genom rationalisering och specialisering har en rad stora industriellt drivna tvätteriföretag utvecklats. Dessa företag — med hög rationalitet — anlätades tidigare i inte obetydlig utsträckning av landstingen. 1965 års riksdagsbeslut om befrielse från allmän varuskatt för statens fabriksverk för landstingstvätt medförde emellertid att de enskilda tvätteriföretagen försattes i en ogynnsam konkurrenssituation, detta trots att de under lika konkurrensvillkor i många fall skulle kunna erbjuda lägre priser och bättre service än de offentligt drivna företagen. Verkningarna är uppenbara — uteblivna order från landstingets inrättningar.

En annan hårt drabbad bransch är konfektionsindustrin. Centrala beklädnadsverkstaden (CBV) behöver ej betala allmän varuskatt vid leveranser till statliga och kommunala verk. Följden blir att en konsumtion, som till viss del måste betraktas som privatkonsumtion, blivit fritagen från allmän varuskatt. CBV tillverkar — i konkurrens med flera enskilda konfektionsföretag — uniformspersedlar, bl. a. civila uniformer för t. ex. polis- och järnvägspersonal.

Begränsningen av skattskyldigheten för stat och kommun medför allvarliga risker för att staten och kommunen i egen regi söker bedriva sådan verksamhet som på ett mera rationellt och effektivt sätt skulle kunna bedrivas i enskild regi. Med tanke på den offentliga verksamhetens rika differentiering framstår den inskränkta skattskyldigheten dessutom som en allvarlig diskriminering av det enskilda näringslivet inom olika områden.

I: 904 och II: 1185

Reglerna om skattskyldigheten för stat och kommun är inte tillfredsställande utformade i propositionen. Remissinstanserna har alltjämt funnit det självklart att skattskyldighet skall föreligga för dessa subjekt i fråga om utåtriktad verksamhet. Endast härigenom kan konkurrensneutralitet uppnås. Frågan har också tagits upp i riksdagsrevisorernas senaste berättelse, ehuru då med avseende på den allmänna varuskatten, där i stort sett samma bestämmelser gällt som enligt förslaget till mervärdeskatt.

På motsvarande sätt förhåller det sig med kommunerna. En speciell skattefälvör för dessa kan lätt leda till uppkomsten av företag, vilkas existensberättigande skulle vara högst tvivelaktigt utan skattefävören. Erfarenheterna under den tid den ifrågavarande bestämmelsen i varuskatteförordningen tillämpats visar, att en klar diskriminering skett av enskilda företag, t. ex. av tvätterier och av företag inom konfektionsindustrin.

Effekten av frihet från skattskyldighet för statliga och kommunala myndigheter blir visserligen något mindre i mervärdeskattesystemet än då det gäller allmän varuskatt, beroende på att någon avdragsrätt för ingående mervärdeskatt inte föreligger för den som inte är skattskyldig. Å andra sidan får frågan än större praktisk betydelse än tidigare, bl. a. genom utvidgningen av det skattepliktiga området till sådant som tillhandahållande av virke från jordbruksfastighet (domänverket) samt till tjänster på fastighet och godstransporter. De större anspråk på konkurrensneutralitet som man har rätt att ställa i och med att mervärdeskatten införs motiverar en omprövning av de föreslagna bestämmelserna. Det är inte endast så att statliga och kommunala myndigheter i sin anbudsgivning blir bättre ställda i förhållande till enskilda företag som erbjuder motsvarande varor och tjänster. Även verksamhet som bedrivs av statligt eller kommunalt affärsdrivande verk i konkurrens med andra företag får en fälvör, om de utnyttjar andra statliga respektive kommunala organ som leverantör av tjänster och varor. Principerna om konkurrensneutralitet bör fastslås i lagtexten. Riksskattenämnden bör ges befogenhet att göra undantag för verksamhet, som stat eller kommun bedriver för att uteslutande tillgodose eget behov då den inte bedrivs i konkurrens med privata företag och ej sker till affärsdrivande verk eller andra inrättningar, vilkas verksamhet är att hänföra till inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet enligt kommunalskattelagen.

I: 910 och II: 1162

Förslaget till mervärdeskatt lider av vissa brister när det gäller konkurrensen mellan statlig eller kommunal verksamhet och privat sådan. I och med att kommunerna och de statliga verken utgör konsumenter och alltså inte kan avlyfta mervärdeskatten ligger det i deras intresse att i möjligaste mån planera verksamheten så att mervärdeskatt inte drabbar dem. Så kan t. ex. landsting finna det förmånligt att ombesörja sin tvätt i egen regi eller genom statligt tvätteri i stället för att anlita privata tvätterier. Vidare kan

statliga verk med betydande byggnads- och projekteringsverksamhet — t. ex. försvaret, byggnadsstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen — finna det fördelaktigt att vidga sin energiverksamhet till nackdel för enskilda entreprenörer och konsulter. Uppenbarligen kan här uppstå en icke önskvärd snedvridning.

I: 913 och II: 1181

Om staten, kommun eller kommuner var för sig eller gemensamt bedriver verksamhet som inte uteslutande tillgodoser egna behov räknas den som yrkesmässig till denna del. Om däremot verksamheten bedrivs uteslutande för att tillgodose eget behov föranleder den inte skattskyldighet.

Dessa bestämmelser har utsatts för skarp kritik i riksdagsmotioner och av riksdagens revisorer i deras berättelse till 1968 års riksdag. Också näringslivet har gjort framställningar för att få bestämmelserna ändrade.

Man har pekat på att kommunerna överlåtit tvätt, som tidigare utförts av privata företag, till försvarets fabriksverk eller annat statligt organ eller till ett för två eller flera kommuner gemensamt tvätteri. Härigenom har skattebefrielse erhållits. Vidare har vid upphandling av uniformer för statliga organs räkning det statliga tillverkningsföretaget kunnat konkurrera med privata anbudsgivare på grund av sin undantagsställning i varuskattehänseende.

Riksdagens revisorer har funnit statliga myndigheter i konkurrenssituationer inta en förmånsställning på grund av den angivna regeln. Detta kan leda till en minskad benägenhet för rationaliseringar. Ett konsekvent fasthållande av principen om konkurrens på lika villkor är enligt revisorernas mening av största betydelse bl. a. som medel att stimulera den företagsekonomiska effektiviteten inom den statliga sektorn.

Den av departementschefen i propositionen valda lösningen står inte i överensstämmelse med hans uttalande om önskvärdheten av att lika villkor skall gälla för statlig, kommunal och privat verksamhet. Frågan har i och med att mervärdeskatten införs fått ökad vikt genom utvidgningarna av det skattepliktiga området. Något försök görs inte i propositionen att klarlägga vilka konkurrenssituationer som i fortsättningen kan komma att uppstå. De fall av konkurrenssnedvridning till det enskilda näringslivets nackdel, som förekommer redan nu, kvarstår med i stort sett samma effekter. Vidare kan de nya bestämmelserna komma att medföra att sådan verksamhet av icke skattepliktig natur som det allmänna bedriver i direkt konkurrens med det enskilda näringslivet gynnas. Upphandling av tjänster och varor som t. ex. ett affärsdrivande statligt eller kommunalt verk gör från ett annat eller från en annan statlig eller kommunal myndighet kan enligt förslaget nämligen ske utan skattebelastning, medan däremot motsvarande upphandling inom den privata sektorn fördyras med skatten. I de många fall, då den offentliga verksamheten inte är skattepliktig till mervärdeskatt, skulle någon avdragsrätt för sistnämnda skatt inte föreligga; om däremot upphand-

lingen gjorts hos annat statligt organ skulle effekten bli densamma som om avdragsrätt förelegat genom att skatt inte tas ut.

Departementschefen gör i propositionen det uppseendeväckande uttalandet, att om offentlig verksamhet tillkommit för att tillgodose eget behov men viss utåtriktad verksamhet likväl sker, skulle i varuskattehänseende gälla att endast den utåtriktade verksamheten medför skattskyldighet. Med utgångspunkt i denna enligt vår mening synnerligen tvivelaktiga tolkning av varuskatteförordningens visserligen oklara bestämmelser uttalar departementschefen att detsamma bör gälla i mervärdeskattesystemet. Detta skulle bl. a. få till följd att affärer mellan två affärsdrivande statliga verk inte skulle föranleda uttag av mervärdeskatt. Om exempelvis domänverket säljer slipers till SJ skulle någon mervärdeskatt inte uttas på denna försäljning; då avdragsrätt inte föreligger i full utsträckning för SJ:s inköp av dylikt materiel kommer detta företag att gynnas på bekostnad av andra transportföretag. På samma sätt skulle transport av varor på järnväg för domänverkets räkning gå fria från mervärdeskatt. Detta är uppenbarligen inte en genomtänkt lösning. Några rimliga skäl varför tillhandahållande från ett affärsdrivande statligt verk till ett annat behandlas på annat sätt än tillhandahållande till privata företag föreligger inte.

Enligt varuskatteförordningen gäller att byggmästare i princip inte är skattskyldiga till allmän varuskatt för byggnadsentreprenader. Om en byggmästare emellertid uteslutande för egen räkning bedriver fabriksmässig tillverkning av byggnadsvaror, blir han skattskyldig för denna tillverkning. Anledningen härtill är givetvis att man vill undvika konkurrensstörningar; byggmästaren skall inte bli bättre behandlad genom den egna tillverkningen än om han köpt varorna från utomstående. Än orimligare är det att staten, som i yrkesmässig skala bedriver tillverkning av skattepliktiga varor, skall vara undantagen från varuskatt på egna uttag från denna verksamhet.

För att inte konkurrensstörningar skall uppkomma då det gäller uttag av egna tjänster är det likaså nödvändigt att detta område regleras. De av riksdagsrevisorerna uttryckta farhågorna för en minskad benägenhet för rationaliseringar och andra åtgärder i produktionshöjande och kostnadsänkande riktning gäller givetvis också tjänsteområdet och har tillämpning inte enbart på statlig verksamhet utan också på kommunal verksamhet.

Stat och kommun bör således i princip vara underkastade skattskyldighet för sådana tillhandahållanden av skattepliktiga varor och tjänster, som sker från en statlig myndighet till en annan eller från en kommunal myndighet till en annan eller mellan stat och kommun. Egna uttag av varor och tjänster bör i sådant fall också beskattas om de tillhör det skattepliktiga varu- och tjänsteområdet. Av praktiska skäl kan visserligen invändningar riktas mot en så långtgående bestämmelse, men de principiella skälen är av helt övervägande styrka. Frågan om vilka tjänster som förekommer mellan olika myndigheter och i vilken utsträckning dessa har en konkurrensnedvridan-

de verkan är i behov av en mer omfattande utredning än som kunnat ske på detta stadium. I avvaktan på en sådan utredning bör riksskattenämnden få besluta i vilka fall stat och kommun må undantas från skatteskyldighet enligt mervärdeskatteförordningen för uttag av egna tjänster, då någon konkurrenssituation inte föreligger eller då uttagen sker i förhållandevis ringa utsträckning.

I: 920 och II: 1176

Förslaget att statlig och kommunal verksamhet i syfte att tillgodose egna behov skall betraktas som yrkesmässig endast om verksamheten bedrivs i bolags- eller liknande form innebär ett avsteg från de allmänna principerna för en indirekt skatt. En sådan bör — som departementschefen också påpekar i propositionen — vara generellt verkande och neutral i konkurrens- och konsumtionshänseende.

Skatteredovisningen

I: 904 och II: 1185

Mervärdeskattens redovisning måste till skillnad från varuskattens omfattas samtliga förvärv i verksamheten för beräkning av den ingående avlyftbara skatten. Detta innebär inte någon förenkling utan ställer ökade krav på redovisningen, om denna skall kunna skötas inom samma tidsperiod, som den för allmän varuskatt nödvändiga.

Reglerna för mervärdeskattens fastställelse ökar även kraven på den skattskyldige. Mervärdeskatten betalas vid deklarationstillfället och är att anse som definitiv för den ifrågavarande redovisningsperioden. Korrigeringar i efterhand är möjliga, men innebär i princip någon form av påföljd. Vårdslös deklaration och falskdeklaration medför i detta fall samma straffansvar som vid allmän självdeklaration.

Många företag — främst mindre och medelstora — utnyttjar ADB-tekniken för sin redovisning och måste därvid hyra sådana tjänster från större företag med egen ADB-utrustning eller existerande serviceföretag på området. Genom en alltför kort period för redovisning kommer tillgängliga ADB-resurser att bli ojämnt utnyttjade, eftersom samma redovisningsperiod gäller för i huvudsak alla företag. I och med att ADB-tekniken vinner terräng alltmer, kommer dessa trängselproblem att accentueras.

Tidsfristen för deklarationens avgivande bör utsträckas till 48 dagar. Därmed möjliggörs en smidig anpassning i tiden till befintliga redovisningsresurser. Vid övergången till mervärdeskatt kan man med denna lösning omedelbart använda den ordinarie redovisningsperioden på två månader i stället för den föreslagna tremånadersperioden. För skattskyldiga med redovisningsperiod på helt eller halvt kalenderår bör deklarationsfristen av likviditetsskäl förlängas till den 18 i fjärde månaden efter utgången av redovisningsperioden.

Erfarenheterna av mervärdeskatten i Danmark har lett till en omprövning av tidsfristen för deklaration från 20 till 50 dagar. Det finns således också erfarenhetsgrundade skäl, som talar för lämpligheten att redan från början tillämpa en längre frist än som föreslås i propositionen. Trots en förlängning av deklarationsfristen med 30 dagar åsamkas inte statskassan någon ytterligare likviditetsbelastning, eftersom mervärdeskatten i annat fall skulle inledas med en tremånaders redovisningsperiod och deklaration följaktligen ske första gången den 18 april 1969.

För de företag, vanligen exportföretag, som regelmässigt kommer att få restitution på mervärdeskatten, bör en redovisningsperiod på en månad kunna medges. Därigenom mildras i viss utsträckning dessa företags likviditetsfluktuationer.

I propositionen anges inte någon tidpunkt för restitution av skatt. En sådan gäller i Danmark och tycks ha fungerat tillfredsställande. Det är angeläget att en sådan tidpunkt anges, inte minst för att underlätta företagens likviditets- och budgetplanering. Restitution av skatt bör — liksom i Danmark — normalt ske 14 dagar efter deklarationens inlämnande, dock att staten förbinder sig att verkställa utbetalningen inom den dubbla tiden, dvs. 28 dagar.

I: 906 och II: 1170

Om propositionen antas i den föreslagna utformningen kommer ett icke oväsentligt antal företag med huvudinriktning på exporthandel att förorsakas en betydande försämring av sin likviditet. De kommer nämligen i det föreslagna systemet att ha en relativt hög ingående skatt och ingen eller mycket ringa utgående skatt och kommer därför regelmässigt att vara försatta i den situationen att ha krav på återbetalning av skatt. Restitution av skatt kan knappast förutsättas äga rum förrän en avsevärd tid förflutit från det skattebeloppet utbetalats från företagen.

Företagen kommer sålunda att belastas med ett i förhållande till sin omsättning mycket betydande ingående skattebelopp med därav följande ökat kapitalbehov och räntekostnader. Mot bakgrunden inte minst av det förhållandet att marginalerna inom många branscher inom exporthandeln — bl. a. trävaruexporthandeln — är mycket låga, i regel avsevärt lägre än den ingående mervärdeskatt som belastar varorna, skulle de återopade bestämmelserna i praktiken skapa allvarliga svårigheter för många företag att bedriva sin verksamhet. I åtskilliga fall skulle rörelsen knappast kunna fortsätta. Det bör framhållas att särskilt de företag, som bedriver ren handelsrörelse, kan beräknas få en relativt obetydlig ingående skatt på investeringsvaror, varför de fördelar, som avlyftningen av sådan skatt i samband med export eljest medför, inte kan erhållas.

Exporthandelsföretagen fyller en viktig uppgift för landets export. Behov föreligger sålunda att för denna kategori företag i möjligaste mån eliminera här påtalade olägenheter. En väg synes vara att medge företag, som genom

sin exportverksamhet permanent kan förutsättas ha restitutionskrav på statsverket, rätt att tillämpa kortare redovisningsperioder än två månader.

Länsstyrelse bör efter prövning kunna medge tillämpning av redovisningsperioder omfattande en månad eller i vissa fall tidsperioder om 10 dagar. Härigenom skulle belastningen på företagens likviditet minska. Om därjämte garantier skapas för en snabb återbetalning av skatten, synes mervärdeskattens olägenheter för de rena exporthandelsföretagen kunna avsevärt reduceras.

I Danmark har långtgående åtgärder vidtagits i syfte att begränsa exportföretagens svårigheter. Enligt de danska bestämmelserna kan rörelseidkare, som bedriver exportverksamhet och på grund härav har restitutionskrav på statsverket, tillämpa en redovisningsperiod av en månad i stället för den i princip föreskrivna perioden ett kalenderkvartal. I fråga om företag, där den utgående skatten regelmässigt är mindre än hälften av den ingående skatten, kan redovisningsperioden minskas till en vecka. Det bör även framhållas att restitutionskrav i Danmark behandlas mycket snabbt och att återbetalning av skatt sker några få dagar efter deklarationens avgivande.

I: 912 och II: 1180

Motionärerna föreslår att särskild kostnadsersättning skall utgå till de skattskyldiga. Om detta yrkande inte godtas hemställer motionärerna att riksdagen i stället fastställer en längre respittid för deklarations avgivande och skattens inbetalning än den i propositionen angivna. Med hänsyn till erfarenheterna i Danmark torde redovisningstidpunkten förslagsvis böra framskjutas till den 18 i andra månaden efter redovisningsperiodens utgång.

I: 916 och II: 1167

En frigräns på 10 000 kr. är alltför hög. Det framstår som en angelägenhet av största vikt att de okontrollerade, fritidsarbetande »företagarna», vilka inte arbetar under samma ansvar gentemot den uppdragslämnande allmänheten och samhället som den fast etablerade företagssamheten, inte genom beskattningens utformning ges konkurrensmässiga fördelar i förhållande till de ansvarsmedvetna reguljära företagen. Utredningen angående indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter ansåg sig av rättviseskäl inte kunna sätta frigränsen högre än 6 000 kr.

I: 923 och II: 1173

Väsentliga praktiska olägenheter kommer att uppstå vid så kort tidsfrist för redovisning som 18 dagar. Dessa kan sammanfattas sålunda.

Vid jämförelse med allmänna varuskatten tillkommer den komplikationen att redovisningen av mervärdeskatt också skall omfatta samtliga förvärv i verksamheten. Varje redovisningsperiod utgör en sluten beskattningsperiod, och i princip saknas möjlighet för den redovisningsskyldige att i efter-

hand utan påföljder verkställa korrigeringar. Härtill kommer straffansvar. Ett snabbt växande antal mindre och medelstora företag övergår till att via bokföringsbyråer utnyttja ADB-tekniken för sin redovisning. Denna teknik förutsätter en noggrann tidsplanering för att uppnå en kontinuerlig och jämn beläggning. Arbetet måste alltså bedrivas efter månatlig rutin som inte tillåter att man varannan månad färdigställer arbetet inom 18 dagar. Även vid manuell bearbetning på bokföringsbyråerna uppstår likartade problem. Det bör påpekas att förslaget till lag om skyldighet att föra räkenskaper beaktat dessa svårigheter genom att godta ett dröjsmål med kronologisk notering av affärshändelse upp till en månad efter den kalendermånad då affärshändelsen tillkom. Detta förslag är en anpassning till nu gällande praxis. Att bryta denna vid redovisningen av mervärdesskatt kan inte vara rationellt.

I Danmark där man haft motsvarande problem har man varit tvungen att utöka tidsfristen från 20 till 50 dagar. Med hänsyn till erfarenheterna där kan det vara lämpligt att förskjuta tidpunkten så att redovisning skall ske den 18 i andra månaden efter redovisningsperiodens utgång. En konsekvens härav blir att man kan tillämpa den naturliga indelning i redovisningsperioder som nu gäller i fråga om allmänna varuskatten.

För skattskyldiga som får medgivande att redovisa för halvt eller helt kalenderår bör tidsfristen förskjutas till den 18 i fjärde månaden efter redovisningsperiodens utgång.

Övriga frågor

Införsel

I: 908 och II: 1190

I fråga om vissa punktskatter gäller, att importör, som är registrerad som skattskyldig hos kontrollstyrelsen, inte behöver erlægga sådan skatt för importvaror vid införseln utan i stället har att betala skatt på hela sin skattepliktiga omsättning till kontrollstyrelsen. Enär dylika skatter vid import skall inräknas i beskattningsvärdet för mervärdesskatten, kan det möta svårigheter att vid införseln fastställa detta värde för sådana punktskattebelagda varor varom här är fråga. Det är angeläget att de regler, som blir nödvändiga för att komma till rätta därmed, blir så enkla och lätthanterliga som möjligt. Med hänsyn till avdragsrätten bör man i nu avsedda fall kunna frångå kravet på att fastställa beskattningsvärdet exakt och använda sig av vissa schabloner vid beräkningen av detta.

Kredittiderna för tullbetalning är korta. För att inte importen skall komma i en missgynnad ställning bör en förlängning av kredittiderna övervägas, varvid de kredittider som tillämpas i varuomsättningen inom landet bör vara vägledande. Skattebeläggningen vid import motsvarar nämligen den skatt som en kund vid köp av motsvarande varor inom landet debiteras av leverantören.

En förlängning av kredittiderna vid förtullning måste givetvis avse alla avgifter som av tullverket påföres för importgods. Tullverket planerar att den 1/1 1970 lägga sin debitering och redovisning på ADB. Härvid blir en förlängning av den allmänna kredittiden på 15 dagar nödvändig av tekniska skäl. Det är emellertid angeläget att alla rimliga åtgärder vidtas för att genomföra en kreditförlängning redan vid övergången till mervärdeskatt.

Det är nödvändigt att man i största möjliga utsträckning överger kravet på ställande av säkerhet som villkor för tullkredit. Detta krav är redan nu mycket betungande för importhandeln, och dess slopande har länge diskuterats. Uttagande av mervärdeskatt på importen skulle med oförändrade bestämmelser komma att medföra starkt ökade krav på säkerheter. Det förhållandet att mervärdeskatten kommer att innebära mer än en fördubbling av tullverkets uppbörd ger ett begrepp om ökningens storlek.

Kostnadsersättning

I: 907 och II: 1192

Enligt nu gällande varuskattebestämmelser får företagen viss ersättning för redovisningen. Enligt propositionen om mervärdeskatt skall ersättning inte längre utgå. Som skäl härför anföras främst tekniska svårigheter men även kostnadssynpunkter. Denna motivering är inte övertygande. Några större svårigheter att konstruera ersättningsramar inom vilka ersättningsbelopp fixeras kan inte föreligga. Det är inte rimligt att samhället ålägger en viss grupp medborgare särskilda uppgifter utan att ge ersättning för direkt kännbara kostnader eller arbetsinsatser.

Ersättning bör utgå till företag inom detaljhandel, hantverk och därmed jämförligt sista beskattningsled enligt följande:

När den skattepliktiga omsättningen uppgår till

25 000 men icke	200 000 kr.:	100 kr. för 25 000	och 1,2 ‰ av återstoden
200 000 » »	900 000 kr.:	310 » »	200 000 » 0,2 ‰ » »
900 000 » »	2 000 000 kr.:	450 » »	900 000 » 0,1 ‰ » »
2 000 000 och däröver		: 560 kr.	

I: 924 och II: 1177

Redovisningen av mervärdeskatten kommer utan tvivel att förorsaka betydligt mer arbete än redovisningen av den allmänna varuskatten. Framför allt kommer de mindre och medelstora företagen att belastas. Dessa har ofta inte möjlighet att själva utföra ett omfattande bokföringsarbete och kommer därför att få en betydande kostnadsökning till följd av Kungl. Maj:ts förslag.

Det är otillfredsställande att samhället kräver ett så omfattande uppbörds- och redovisningsarbete utan att lämna skälig ersättning för detsamma. En sådan ersättning bör alltså utgå generellt, förslagsvis efter en i motionerna angiven skala, vilken överensstämmer med den som föreslås i motionerna I: 907 och II: 1192.

I: 912 och II: 1180

Mervärdeskatten skiljer sig till sin konstruktion från den allmänna varuskatten bl. a. därigenom att vid redovisningen till statsverket avdrag skall göras för den skatt som hänför sig till i princip alla förvärv under redovisningsperioden.

Särskilt för de mindre och medelstora företagen inom i första hand detaljhandeln, som i regel inte har kvalificerad redovisningspersonal anställd, medför detta nya moment i redovisningen extra besvär och ökat arbete. Dessa företag tvingas därför i och med skattens införande att i större utsträckning än hittills anlita utomstående arbetskraft för redovisningen. För många företag uppkommer sålunda genom skattesystemets omläggning en betydande ökning av de direkta kostnader som sammanhänger med skatteredovisningen. Detta borde motivera en höjning av den kostnadsersättning som f. n. utgår för arbetet med varuskatten.

Det är därför betänkligt att i propositionen inte intagits några bestämmelser om ersättning för arbetet med skatteuppbörden.

I propositionen har som skäl för att kostnadsersättning inte längre skall utgå anförts dels att kostnaderna för uppbörd och redovisning av skatten bör kunna kompenseras genom prishöjningar på varor och tjänster, dels att det skulle erbjuda svårigheter att utforma ett ersättningssystem som ger en helt korrekt ersättning för de faktiska kostnaderna.

I nuvarande pressade konkurrensläge torde det emellertid inte vara möjligt att vid en skatteomläggning genomföra andra prishöjningar än sådana som direkt betingas av en höjning av skattesatsen. Svårigheterna att konstruera ett helt och hållet rättvist ersättningssystem är uppenbara. Men dessa svårigheter förelåg också då nuvarande ersättningsregler tillkom och kan därför inte godtas som argument för att slopa en kostnadsersättning, som vid övergången till ett mervärdeskattesystem framstår som ännu mer motiverad än tidigare.

De nya ersättningsreglerna bör utformas schablonmässigt och efter samma riktlinjer som de vilka uppdrogs av reservanterna i allmänna skatteberedningen.

Skatterevision

I: 904 och II: 1185

57 § taxeringsförordningen bör i tillämpliga delar gälla också i fråga om mervärdeskatten. Detta föreslogs både av allmänna skatteberedningen och av utredningen angående indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter. Genom att departementschefen frångått detta förslag har den skattskyldiges rättsskydd vid skatterevision försvagats.

Riksskattenämnden*I: 909 och II: 1163*

I propositionen föreslås en utvidgning av riksskattenämndens befogenhet att utfärda bindande förklaring. Förutsättning för sådan förklaring är sedan 1965 att den gäller fråga av beskaffenhet att inte kunna prövas inom ramen för ett förhandsbesked. Denna begränsning har borttagits i propositionen.

Redan den nuvarande utformningen av rätten att meddela bindande förklaring har i praktiken visat sig innebära befogenheter för riksskattenämnden, som ligger den direkta lagstiftningsrätten mycket nära. Synnerligen betänkligt blir detta förhållande från rättssäkerhetssynpunkt om man beaktar att talan ej må föras över beslut om bindande förklaring.

I flera väsentliga frågor rörande tillämpningen av varuskatteförordningen, där riksskattenämnden meddelat förhandsbesked, har regeringsrätten intagit en motsatt ståndpunkt. Om riksskattenämnden i dessa fall meddelat bindande förklaring hade detta således inneburit att nämnden påbjudit en oriktig tillämpning av förordningen i fråga.

Under åren 1960—1965, då riksskattenämnden endast hade befogenhet att meddela bindande förklaring huruvida viss vara eller varugrupp omfattades av skatteplikt, fann nämnden endast en gång anledning att utnyttja befogenheten i fråga. Det kan därför ifrågasättas om ens bestämmelsen i dess ursprungliga utformning fyller någon funktion. Nämnas må, att motsvarande möjlighet saknas beträffande inkomst- och förmögenhetstaxeringen. Ingen torde kunna hävda annat än att riksskattenämnden trots detta på ett fullt tillfredsställande sätt skött sin uppgift att främja en enhetlig lagtolkning och rättstillämpning i avseende på inkomst- och förmögenhetstaxeringen. Det sagda bör ses mot bakgrunden av att frekvensen bindande förklaringar efter år 1965 tenderat mot en stark ökning.

Den ursprungliga befogenheten för riksskattenämnden att meddela bindande förklaring framstår således som överflödigt och den år 1965 genomförda utvidgningen av kompetensområdet från rättssäkerhetssynpunkt som tvetsam. Den nu föreslagna ytterligare utvidgningen av nämndens rätt att på eget initiativ i obegränsad omfattning meddela bindande förklaring kränker riksdagens rätt att lagstifta i skattefrågor. Rätten att meddela bindande förklaring i förordningen om mervärdeskatt bör därför upphöra eller i varje fall begränsas till frågor huruvida viss varugrupp, byggnad eller tjänst är skattepliktig.

Yrkesfiskare*I: 927 och II: 1189*

Tidigare erfarenheter har givit vid handen att det svenska yrkesfisket

mycket skiljer sig från förhållandena inom andra näringar. Det finns därför risk för att de tillämpningsföreskrifter som utarbetas kan bli svårtolkade, då de skall appliceras på yrkesfiskarnas förhållanden.

Inom det svenska fisket dominerar helt det s. k. lottfisket, dvs. varje fiskare har sin part i fångstresultatet. Begreppet arbetsgivare och löntagare existerar inte här. Detta gör att varje man ombord — antingen han är delägare i fartyget eller inte — i lagens mening är att betrakta som egen fri företagare.

På en större modern västkusttrålare består besättningen oftast av 8 man. Av dessa är vanligen 3 eller 4 man ägare av fartyget. Det kan också vara flera eller färre delägare.

Då en fångstresa avslutats och fångsten försålts betalas från den infiskade bruttosumman först det som är de gemensamma utgifterna, dvs. kostnaderna för bränn- och smörjolja, tomlådor, is, vissa hamnavgifter, viss proviant m. m.

Sedan dessa utgifter betalats fördelas nettobehållningen efter ett visst system, som kan variera något beträffande detaljerna men i stort följer nedanstående mönster: Varje man ombord (lika för skeppare, annan båtägare eller övrig besättningsman) har en lott. Till rederiet (som består av båt och redskap jämte all teknisk utrustning) utgår ett visst antal lotter, vanligast 6 eller 7. Om det sistnämnda är fallet delas alltså den uppkomna nettobehållningen i 15 lika stora delar (8 manslotter + 7 båtlotter = 15 lotter).

Rederiet svarar med sin inkomst från de 7 lotterna för alla utgifter för ev. reparationer på båt, utrustning och redskap, liksom för nyanskaffningar samt för räntor och amorteringar på lån för fartygets och redskapens anskaffande.

Ett dylikt system kan bli orsak till vissa svårigheter vid tolkningen av tillämpningsföreskrifter som på andra områden kan vara ganska självklara.

Information

I: 882 och II: 1137

De skattskyldigas antal kommer genom införandet av mervärdeskatt att fördubblas. Nyttillskottet av skattskyldiga kommer till övervägande del att utgöras av mindre företagare, som ofta själva sköter bokföringen och endast anlitar hjälp vid upprättandet av inkomstdeklarationen. Redovisningen för mervärdeskatten torde därför komma att medföra ett avsevärt merarbete. De näringsidkare som skall uppbära och redovisa mervärdeskatten bör redan från början erhålla ordentlig information och vägledning. Det bör inte få förekomma, att de skattskyldiga av oförstånd lämnar sådana deklarerationer att de vid senare kontroll riskerar efterbeskattning och ställs till ansvar

enligt skattestrafflagen. I ingångsskedet är därför en god information av särskilt stor betydelse.

Varuskattkontoren bör få den personalförstärkning som den nya skatten kräver. Fordringarna på denna personal får, när det gäller bokföringskunskaper och kännedom om beskattningsreglerna, inte sättas lägre än på den personal som skall handha deklaraionskontrollen. De tjänstemän på mervärdeskattkontoren som skall användas för renodlad informationsverksamhet, bl. a. i form av informationsbesök hos skattskyldiga, bör därför inte placeras i lägre lönegrad än kollegerna på kontrollsidan. Om så sker, kan det befaras att den bäst kvalificerade arbetskraften kommer att söka sig till kontrollverksamheten. För informationsverksamhetens del skulle detta innebära att den redan från starten kom i »underläge».

I propositionen föreslår departementschefen att länsstyrelserna får en personalförstärkning på ca 175 befattningshavare. Med hänsyn till det förberedelsearbete som måste göras innan skatten träder i kraft är det en brist i propositionen att förslaget inte är konkret utformat. Förberedelserna bör bedrivas med stor skyndsamhet.

I: 904 och II: 1185

Det är väsentligt att de skattskyldiga innan lagen träder i kraft får en god vägledning om mervärdeskattens utformning. På så sätt kan onödiga komplikationer, missförstånd och därmed följande missnöje från de skattskyldigas sida undvikas. Härvidlag är den personalförstärkning som föreslås i propositionen inte tillräcklig. Vid varuskatteförordningens genomförande spelade olika intresseorganisationer en värdefull roll för att sprida upplysningar till de skattskyldiga. Regeringen bör söka träffa överenskomelse med för syftet lämpliga organisationer, som under hösten 1968 och erforderlig tid därefter kan sprida kunskap till sina medlemmar om mervärdeskattens praktiska konsekvenser. Det är skäligen att organisationerna erhåller ekonomisk kompensation, om deras insatser får större omfattning.

Utöver dessa informationsvägar finns det också anledning att under hösten använda etermedia för upplysande program. De blanketter som skall användas bör ges en så långt möjligt klar och enkel utformning.

Riksdagens revisorers berättelse

Riksdagens revisorers berättelse behandlas i detta sammanhang såvitt avser § 17 i berättelsen, där revisorerna behandlar undantaget från skattskyldighet i de fall verksamhet samordnats mellan stat och kommun eller mellan kommuner. Revisorerna uttalar bl. a. följande.

I icke obetydlig utsträckning utövar statliga myndigheter verksamhet som är av beskaffenhet att föranleda beskattning enligt varuskatteförordningen.

En av förutsättningarna för att skattskyldighet skall uppkomma för dessa myndigheter är emellertid, såsom nyss nämnts, att den verksamhet det gäller bedrivs under sådana former att den kan betraktas som yrkesmässig. Enligt anvisningarna till varuskatteförordningen gäller i detta hänseende en viss begränsning i fråga om verksamhet som bedrivs av staten eller kommun. I den mån sådan verksamhet utövas i syfte att uteslutande tillgodose myndighets egna behov skall nämligen yrkesmässighet och därmed skattskyldighet anses föreligga endast om verksamheten bedrivs i bolagsform eller liknande form. Denna regel gäller också i de fall verksamheten anordnats i samverkan mellan staten och kommun.

Den befrielse från erläggande av allmän varuskatt som statliga myndigheter under ovan angiven förutsättning åtnjuter kan i vissa situationer leda till att dessa myndigheter kommer i ett mer eller mindre gynnat läge i förhållande till statsägda bolag eller företag inom den enskilda sektorn. Detta är framför allt fallet om sådan myndighet bedriver verksamhet i konkurrens med skattepliktigt företag. I den föregående redogörelsen har lämnats ett konkret exempel härpå. Såsom framgår av detta exempel hade ett enskilt konfektionsföretag i konkurrens med försvarets fabriksverks centrala beklädnadsverkstad i Karlskrona inlämnat anbud på uniformsbeklädnad till statens järnvägar, televerket och postverket. Efter prövning av anbuden beslöt de upphandlande myndigheterna var för sig att antaga beklädnadsverkstadens anbud såsom varande de för staten förmånligaste. I anmälan till riksdagens justitieombudsman gjorde det enskilda företaget gällande att beslutet fattats i strid mot de bestämmelser i upphandlingskungörelsen som stadgar att vid anbudsprövning det anbud skall antagas, vilket med beaktande av samtliga omständigheter är att anse såsom för staten förmånligast. Enligt företagets mening hade dess egna anbud i praktiken innefattat de lägsta priserna, bl. a. av det skälet att företaget, om det antagits som leverantör, i motsats till beklädnadsverkstaden varit skyldigt att ur köpelikviden leverera allmän varuskatt till statsverket. Företaget hävdade på grund härav att anbudsbeloppen rätteligen hade bort jämföras utan pålägg av varuskatten. Justitieombudsmannen fann vid sin prövning av ärendet för sin del icke anledning till erinran mot de upphandlande myndigheterna men framhöll i sammanhanget, att det ingalunda kunde anses »odiskutabelt» vilken betydelse reglerna om allmän varuskatts debitering vid affärstransaktioner mellan statliga verk borde tillmätas.

Enligt revisorernas mening förhåller det sig utan tvekan så, att statliga myndigheter i konkurrenssituationer liknande den nyss nämnda intar en förmånsställning. Erinras må emellertid att den ifrågavarande förmånen värdemässigt inte helt motsvarar procentsatsen för den allmänna varuskatten. De myndigheter vilkas verksamhet enligt ovan angivna regler inte skall anses som yrkesmässig och till följd härav inte heller skall skattebeläggas är nämligen i varuskatteförordningens mening att anse som konsumenter.

Allmän varuskatt skall därför uttagas vid leverans av bl. a. råvaror till dessa myndigheter.

Ovan behandlade spørsmål berör i första hand statens affärsdrivande verk med i dessa ingående företag, däribland den nyssnämnda beklädnadsverkstaden, samt vissa under krigsmakten lydande verkstäder. Tillsammans omsätter här avsedda företagsenheter avsevärda belopp. Som tidigare nämnts uppgick enbart beklädnadsverkstadens omsättning under budgetåren 1963/67 till ca 36,9 milj. kr.

Delade meningar torde knappast råda om önskvärdheten av att, i de fall stalliga myndigheter utövar verksamhet i konkurrens med statsägda bolag eller enskilda företag, denna konkurrens bedrives på lika villkor. Varje form av subventionering, direkt eller indirekt, kan nämligen leda till minskad benägenhet för rationaliseringar och andra åtgärder i produktionshöjande och kostnadssänkande riktning. Enligt revisorernas åsikt är ett konsekvent fasthållande av denna princip av största betydelse, bl. a. som ett medel att stimulera företagsekonomisk effektivitet inom den statliga sektor det här gäller.

Mot bakgrunden av det nu sagda finner revisorerna det angeläget att föreskrifter utfärdas i syfte att i möjligaste mån eliminera ovan berörda olägenheter vid tillämpningen av varuskatteförordningens bestämmelser.

Utskottets yttrande

Inledning

Frågan om hur en generell indirekt beskattning bör utformas har varit föremål för utredningar och överväganden sedan början av 1950-talet. Redan 1952 års kommitté för indirekt beskattning redogjorde för mervärdeskatteprincipen men ansåg att en generell indirekt beskattning i vårt land borde utformas som en ettledsskatt antingen i partihandelsledet eller detaljhandelsledet. Kommitténs betänkande låg till grund för utformningen av den allmänna varuskatten.

Allmänna skatteberedningen som hade i uppdrag att överse systemet med indirekta skatter föreslog i sitt i juni 1964 avgivna betänkande Nytt Skattesystem (SOU 1964: 25) bl. a. att den allmänna varuskatten och den allmänna energiskatten i det nya skatte- och avgiftssystemet skulle ersättas med en mervärdeskatt omfattande samtliga led i produktions- och distributionskedjan. Vidare föreslogs en avveckling av sådana indirekta s. k. punkt-skatter, som inte kunde anses motiverade av särskilda skäl. Remissyttrandena över skatteberedningens betänkande visade en övervägande positiv inställning till införandet av en mervärdeskatt som ett led i ett nytt skatte- och avgiftssystem. Den föreslagna principiella utformningen av skatten biträdades också allmänt. Med anledning av vissa anmärkningar som rik-

tades mot förslaget fick utredningen angående indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter i uppdrag att överse förslaget och resultatet av denna översyn förelåg i oktober 1967 (Stencil Fi 1967: 10). Det nu framlagda förslaget bygger till viss del på sistnämnda utrednings betänkande, men det bör samtidigt framhållas att propositionen på väsentliga områden föreslår andra lösningar än utredningen.

Allmänna skatteberedningen förordade en mervärdeskatt bl. a. som ett led i en allmän skattereform, som avsåg att tillrättalägga flertalet av de förhållanden inom beskattningen som för beredningen framstod som mindre tillfredsställande. Finansministern har i stället valt att utan nämnvärda skattereformer i övrigt nu föreslå införandet av denna skatt med utgångspunkt från att övergången inte får medföra en mera väsentlig omfördelning av beskattningen från näringslivet till de enskilda och att någon ökad skattebelastning av den privata konsumtionen inte skall äga rum. Mot denna bakgrund har förslaget om mervärdeskatt kompletterats med särskilda förslag om arbetsgivaravgift och investeringsavdrag, vilka utskottet behandlat i andra sammanhang. Bestämmelserna om investeringsavdrag syftar till att förhindra att näringslivets investeringar senareläggs i avvaktan på mervärdeskattens införande, och arbetsgivaravgiften avser att kompensera statsverket för det inkomstbortfall, som blir följden av att skattebelastningen på dessa investeringar och på vissa omkostnader bortfaller i mervärdeskattesystemet. I princip måste därför de här angivna frågorna ses som en del av förslaget om införande av mervärdeskatt.

Utskottet vill först konstatera att vidgade handelsmarknader drivit fram behovet av en samordning av de nationella skattesystemen, främst i fråga om den indirekta beskattningen, i syfte att nå en konkurrens på lika villkor länderna emellan. Därför måste införandet av en mervärdeskatt i vårt land i första hand ses som ett led i våra handelspolitiska strävanden. Starkt bidragande orsaker till denna åtgärd är alltså EEC-ländernas principbeslut angående införande av mervärdeskatt och motsvarande åtgärder i våra nordiska grannländer. Denna ökande anslutning till mervärdeskatteprincipen sammanhänger självfallet med en stigande insikt om denna principers förtjänster. Utskottet finner mot denna bakgrund angeläget att också vår generella indirekta beskattning snarast utformas som en mervärdeskatt och tillstyrker alltså i princip det nu framlagda förslaget. Utskottet anser sig i nuvarande statsfinansiella läge kunna godta de allmänna principer för en sådan reform som finansministern redovisat i finansplanen. Detta innebär alltså att utskottet inte är berett att förorda en högre skattesats för mervärdeskatten än som nu gäller för den allmänna varuskatten och att utskottet biträder de förslag till intäktskompensation som inryms i mervärdeskatteförslaget.

Konsekvensen av detta ställningstagande blir att utskottet avstyrker de motioner i vilka helt eller delvis yrkas avslag på propositionen eller för-

ordas en annan uppläggning av den indirekta beskattningen än i form av mervärdeskatt. Följden blir också att utskottet inte kan tillstyrka något av de många yrkanden som framställts vid riksdagens början eller med anledning av propositionen om avveckling helt eller delvis av vissa punktskatter, då det saknas ekonomiskt utrymme för sådana åtgärder. Utskottet har därmed inte frånträtt sin tidigare uttalade uppfattning att en punktskatteavveckling i princip är en angelägen åtgärd, men utskottet ansluter sig i dagens situation till departementschefens uttalande att en sådan avveckling måste skjutas på framtiden.

Med det anförda avstyrker utskottet dels motionerna I: 391 av herr Werner och II: 479 av herr Karlsson i Huddinge m. fl. beträffande en differentierad, progressiv konsumtionsbeskattning, I: 935 av herr Werner och II: 1165 av herr Hermansson m. fl. med yrkande om avslag på propositionen samt I: 918 av herr Ferdinand Nilsson med yrkande om avslag på propositionen och med begäran om förslag till innevarande års riksdag om ersättande av den allmänna varuskatten med en punktbeskattning av lyxvaror och umbärliga varor, dels motionerna I: 385 av herr Stefanson m. fl. och II: 488 av herr Nordgren m. fl., I: 630 av herrar Bengtson och Dahlén samt II: 825 av herrar Wedén och Hedlund, I: 633 av herr Holmberg m. fl. och II: 795 av herr Bohman m. fl., I: 652 av herr Sundin m. fl. och II: 814 av herr Magnusson i Borås m. fl., I: 904 av herrar Torsten Andersson och Dahlén, samt II: 1185 av herrar Wedén och Hedlund, I: 910 av herr Holmberg m. fl. och II: 1162 av herr Bohman m. fl., I: 914 av herr Lundberg samt II: 1174 av herrar Nordgren och Oskarson, II: 819 av herr Rubin samt II: 821 av herr Söderström m. fl. i vad dessa motioner avser punktskatteavvecklingar helt eller delvis.

En fråga som avser punktskatter, men som har annan karaktär än de här tidigare behandlade motionerna tas upp i motionerna I: 654 av herr Österdahl m. fl. och II: 801 av herr Gustafsson i Stenkyrka m. fl., i vilka förordas avveckling av beredningsskatten på inom landet producerade fårskinn i syfte att främja fårskötseln. Utan att anlägga några ekonomiska synpunkter på detta yrkande måste utskottet dock avstyrka bifall till det samma med hänvisning till att en sådan åtgärd är helt oförenlig med våra internationella åtaganden.

Utskottet övergår härefter till att behandla de frågor som sammanhänger med författningsförslagets utformning.

Framläggandet av förslaget om mervärdeskatt har i viss mån kommit att präglas av tidsnöd. För bevillningsutskottets del har den tid som stått till förfogande för behandling av frågan varit så knapp att granskningsarbetet i hög grad måst forceras. Enligt utskottets mening framstår detta som betänkligt med hänsyn till frågans vikt och omfattning. Härtill kommer att författningsförslaget, trots att det präglas av en i och för sig i många styc-

ken föredömlig förenkling av lagtexten, dock måste betecknas som förhållandevis svårtolkat.

Utöver de i vissa avseenden beaktansvärda synpunkter i fråga om lagstiftningens materiella innehåll, som framförts i motioner med anledning av propositionen har utskottet fått ett flertal påpekanden och önskemål i olika frågor från organisationer och sakkunniga. Vissa frågeställningar har också aktualiserats vid utskottets genomgång av materialet. Som framgår av det följande är utskottet berett att helt eller delvis tillmötesgå vissa av de ändringsyrkanden som framförts motionsvis eller annorledes. Några av ändringarna är av den karaktären att de endast påkallar obetydliga justeringar av författningsförslaget, medan andra fordrar ytterligare överväganden. I vissa fall måste ändringar göras i författningar, som inte omfattas av förslaget i propositionen. Under dessa förutsättningar finner utskottet att det överskådligaste resultatet av de av utskottet förordade ändringarna och omprövningarna nås om utskottet i detta betänkande endast föreslår omedelbara ändringar beträffande de frågor om vilka enighet rått inom utskottet. Utskottet kommer i det följande att redovisa varför ytterligare överväganden i vissa frågor bör föregå ett slutligt ställningstagande. Utskottet förordar att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär en översyn av författningsförslaget i enlighet härmed. Proposition rörande de därav påkallade ändringarna måste självfallet framläggas till början av innevarande års höstriktdag. Någon nämnvärd försening av förberedelse- och informationsarbetet torde inte behöva uppkomma genom en sådan åtgärd. Införandet av mervärdeskatteprincipen skulle alltså beslutas av vårriksdagen men vissa kvarstående frågor behandlas av höstriktdagen.

Utskottet får först helt allmänt konstatera att de frågor som kommer att tas upp till särskild behandling måste — om man ser dem i relation till skattereformen i dess helhet — betraktas som marginalanmärkningar som inte får undanskymmas att förslaget i propositionen beträffande stora, i och för sig kontroversiella frågor innehåller lösningar som i huvudsak kunnat accepteras av de berörda delarna av näringslivet. Sålunda föreligger inga principiella invändningar mot den föreslagna metoden att infoga jordbruket och skogsbruket i systemet eller mot de regler som förordas i fråga om byggnadsverksamheten.

Att finansministern valt att vid mervärdeskattens införande ställa betydande områden utanför systemet sammanhänger som tidigare nämnts med den principiella ståndpunkten att införandet av denna skatteform inte skall medföra någon väsentlig omfördelning av konsumtionsbeskattningen. De ändringar som föreslås i fråga om beskattningens räckvidd i förhållande till vad som gäller inom den allmänna varuskatten är därför i huvudsak betingade av praktiska eller principiella skattemässiga bedömanden. Vid jämförelser av effekterna av de olika åtgärderna kan resultaten framstå som egendomliga. Man kan självfallet fråga sig om det är rimligt att —

samtidigt som alla nödvändighetsvaror beskattas — från beskattningen undanta nöjen och sådana tjänster som skönhetsvård och hårvård. Utskottet har vid sin granskning av de skäl som förebragts för dessa undantag ansett sig kunna godta desamma i nuvarande läge och under de förutsättningar som redovisats, men utskottet vill samtidigt understryka vikten av att fortsätta ansträngningar görs för att komplettera skattesystemet med utgångspunkt från principen att skatten bör ha generell karaktär. Erfarenheterna från den allmänna varuskatten visar klart att undantag föder nya undantag. Det är därför av vikt att man beträffande mervärdeskatten i stället inriktar ansträngningarna på att avveckla undantagen. Detta krav framstår som särskilt angeläget i ett mervärdeskattesystem, där i stort sett hela näringslivet blir skatteredovisande. Möjligheterna att begränsa beskattningens höjd har självfallet också ett nära samband med beskattningens räckvidd.

Skatteplikten

Den ovan redovisade principiella inställningen föranleder utskottet att i huvudsak avstyrka alla motionsyrkanden om ytterligare undantag från skatteplikt för varor eller tjänster men att med anledning av vissa motioner tillstyrka att ytterligare överväganden sker i syfte att utvidga de skattepliktiga områdena, även om detta i vissa fall kan tänkas leda till inkomstminskningar.

Varor

I motionerna I: 931 av herrar Tistad och Erik Filip Petersson samt II: 1186 av herr Werbro föreslås att det gällande undantaget från skatteplikt för fartyg om minst 20 registerton inte bör omfatta luftfartyg och inte heller delar, tillbehör eller utrustning till ej skattepliktigt fartyg.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att undantaget för fartyg i princip bör ha samma begränsning som föreslås gälla i fråga om luftfartyg, nämligen att det är avsett för yrkesmässig gods- eller personbefordran. I fråga om delar, tillbehör eller utrustning kan olika tekniska synpunkter anläggas och utskottet finner i likhet med motionärerna att begreppet utrustning inte är klart avgränsat. Utskottet förordar därför att denna fråga tas upp till förnyad prövning i samråd med de berörda parterna och att det förslag som kan föranledas härav framläggs till höstriksdagen.

Det av samma motionärer i motionerna I: 932 och II: 1187 framförda skrivelseyrkandet om upphävande av undantaget från skatteplikt för krigsmateriel kan självfallet te sig motiverat med de allmänna utgångspunkter som utskottet redovisat. Å andra sidan kan de av motionärerna åberopade tolkningssvårigheterna numera inte anses besvärande, då undantaget funnits sedan den allmänna varuskatten infördes. Med hänsyn till att staten är den ende köparen som skulle erlagga skatt för krigsmateriel, saknas

enligt utskottets mening anledning att slopa undantaget, varför utskottet avstyrker detta yrkande.

Ett motionsyrkande om undantag från skatteplikt som tidigare upprepade gånger framförts i fråga om den allmänna varuskatten gäller proteser och yrkandet syftar i första hand på *t a n d p r o t e s e r*. Motsvarande yrkande framförs nu beträffande mervärdeskatten i motionerna I: 922 av herrar Stefanson och Lundberg samt II: 1172 av herr Nordgren och i motionerna I: 929 av herrar Tistad och Ernulf samt II: 1188 av herr Werbro m. fl.

Utredningen har på denna punkt funnit att mervärdeskatten i viss mån utjämnar den konkurrenssnedvridning som påtalats mellan å ena sidan sådana proteser som framställs av fristående dentallaboratorier och å andra sidan sådana arbeten som utförs av en av tandläkaren anställd tekniker genom att laboriet får avlyftning av ingående skatt, medan tandläkaren blir konsument och inte får denna möjlighet.

Med hänsyn till att det i ett mervärdeskattesystem framstår som ohanterligt att införa någon form av beskattning av tjänster som den skattskyldige utför åt sig själv och då de här påtalade förhållandena inte heller lett till några påvisbara olägenheter för dentallaboratorierna finner utskottet inte skäl tillstyrka yrkandet om skattefrihet.

Fortsatt undantag från skatteplikt för *v e d* yrkas i motionen II: 1166 av herrar Johansson i Skärstad och Johansson i Växjö.

Huvudprincipen när det gäller energibeskattningen är att varor som hör till detta område beläggs antingen med mervärdeskatt eller med energiskatt. Undantag från den allmänna varuskatten har gällt för bl. a. ved, fotogen och T-sprit, vilka varor nu tas in under mervärdeskatten. Utskottet finner denna ändring vara i princip riktig och avstyrker därför motionen.

Undantag från skatteplikt för *b ö c k e r* yrkas i motionerna I: 129 av herrar Wallmark och Blomquist samt II: 169 av herr Nordstrandh m. fl. och undantag för *n o t e r* och andra *m u s i k a l i e r* i motionen II: 320 av herr Björkman och fru Sundberg. Med samma motivering har dessa yrkanden sammanförts i motionerna I: 926 av herr Svenungsson samt II: 1178 av herrar Nordstrandh och Björkman men avser där undantag från skatteplikt i fråga om mervärdeskatt. Ett motsvarande skrivelseyrkande om skattefrihet för böcker framförs i motionerna I: 903 av herr Ahlmark och II: 1184 av herr Ullsten.

Till stöd för yrkandena har motionärerna lagt allmänt kulturpolitiska bedömningar samt i fråga om böckerna att en skattebefrielse skulle vara av betydelse också från tryckfrihetssynpunkt.

Med hänvisning till vad utskottet anfört i fråga om beskattningens räckvidd avstyrker utskottet dessa yrkanden.

Kulturpolitiska aspekter motiverar också delvis de yrkanden som framförts beträffande utvidgat undantag från skatteplikt för *k o n s t v e r k* i

motionerna I: 904 av herrar Torsten Andersson och Dahlén samt II: 1185 av herrar Wedén och Hedlund ävensom i motionerna I: 934 av herr Wanhainen m. fl. och II: 1169 av herr Kellgren m. fl.

Frågan om hur konstverk skall beskattas vid en generell indirekt beskattning har varit föremål för motioner, överläggningar, utredningar och debatter i en omfattning som inte står i proportion till frågans vikt. För lättnader i beskattningen har framför allt de talat som velat visa en allmänt välvillig inställning till konsten som en värdefull tillgång i kulturlivet, medan motståndarna i huvudsak menat att om konstverk saluförs under delvis samma betingelser som andra varor de bör beskattas på samma sätt och att det saknas skäl att vid beskattningen ta hänsyn till kulturpolitiska bedömningar. Departementschefen har intagit den sistnämnda ståndpunkten och avvisar den av allmänna skatteberedningen föreslagna och av utredningen godkända skattebefrielsen för konst, som säljs av upphovsmannen eller för hans räkning, vilket förslag skulle inneburi att även försäljning i samband med utställning som konstnären anordnar blir skattefri. I förslaget till mervärdesskatt görs undantag från skatteplikt endast för konst som inte säljs butiksmässigt eller i samband med utställning.

Inom utskottet har delade meningar rått om beskattningen av konst men därvid har också framhållits att den föreslagna lydelsen kan vara förenad med tolkningssvårigheter i olika sammanhang. Begreppet butiksmässiga former skulle enligt utskottets mening därför behöva närmare preciseras. Det torde förekomma i inte helt obetydlig omfattning att konstnärer och konsthantverkare slår sig ihop om butikslokaler, vilka används både som ateljé och som försäljningslokal. Även begreppet försäljning i samband med utställning får betecknas som oklart. Om en köpare under eller omedelbart efter en utställning vänder sig till konstnären och ber att i dennes ateljé få köpa ett av de utställda verken kan givetvis tvekan uppstå om inte en sådan försäljning får anses ha ägt rum i samband med utställningen. De sålunda framförda invändningarna mot författningsförslagets utformning och de delade meningar som framkommit beträffande undantagets räckvidd föranleder utskottet att förorda förtydligande anvisningar beträffande undantaget från skatteplikt för konstverk samt ytterligare överväganden rörande beskattningens utformning och omfattning.

De begagnade personbilarna utgör ett varuområde som genom sina speciella förhållanden visat sig särskilt svårbehandlat vid en generell indirekt beskattning. Ingen jämförlig konsumtionskapitalvara torde vara föremål för så många omsättningar som en personbil. En från mervärdesskattesynpunkt komplicerande faktor är att den som vid köp av en ny bil lämnar sin gamla bil som dellikvid inte blir skattskyldig, eftersom en privatpersons avyttring av personlig egendom inte är en yrkesmässig transaktion. Någon ingående skattebelastning kommer därför i allmänhet inte att kunna avdras i en rörelse som säljer bilar och tar begagnade

i utbyte. Allmänna skatteberedningen föreslog inte något undantag för de begagnade bilarna men utredningen fann de särskilda omständigheter som på sin tid ledde till att dessa bilar undantogs från skattskyldighet till allmän varuskatt motivera att man i mervärdeskattesystemet införde en rätt till avdrag beräknat på den begagnade bilens inbytesvärde, även på inbyten från privatpersoner. Departementschefen anser sig emellertid inte kunna godta en fiktiv avdragsrätt i detta sammanhang utan föreslår i stället med hänsyn till de speciella omständigheterna inom bilhandeln, att den 60-procentiga reduceringsregel, som föreslås gälla för bl. a. byggnadsverksamheten, skall få tillämpas också vid försäljning av begagnade personbilar. Förslaget beräknas i kompletteringspropositionen medföra en inkomstökning med 120 milj. kr.

I motioner och i skrivelser från bilbranschens organisationer har kritik framförts mot detta förslag, som anses leda till samma svårigheter som motiverade undantaget i nuvarande beskattning, nämligen att de begagnade personbilarna kommer att försäljas vid sidan om den reguljära bilhandeln, vilket också skulle kunna innebära att den beräknade inkomstökningen äventyrades. I stället förordas antingen att nuvarande undantag från skattskyldighet bibehålls eller att den av utredningen förordade avdragsrätten införs.

Utskottet vill inte bestrida att det kan finnas visst fog för de farhågor som uttalats om risker för snedvridning av bilhandeln och skattebortfall. Frågan är emellertid av så komplicerad natur att utskottet under den korta tid som stått till buds för behandling av propositionen inte kunnat finna någon lösning som helt tillgodoser både de skattetekniska och de statsfinansiella synpunkterna. Uppenbart är emellertid att varken ett undantag från skattskyldighet eller en fiktiv avdragsrätt kan leda till den beräknade inkomstökningen. Det finns därför anledning att närmare överväga om andra utvägar står öppna. Från allmänt skattemässiga synpunkter är det angeläget att en ekonomiskt så betydande marknad som handeln med begagnade bilar kommer med i ett mervärdeskattesystem. Med hänsyn härtill förordar utskottet ytterligare utredning och förslag i denna fråga. Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat yrkandena i motionerna I: 921 av herrar Stefanson och Lundberg och II: 1175 av herr Nordgren m. fl. samt I: 925 av herr Sveningsson.

Tjänster

I fråga om beskattningen av tjänster föreslås i propositionen en betydande utvidgning av det skattepliktiga området jämfört med vad som gäller i fråga om den allmänna varuskatten. Till huvudsaklig del innebär detta dock ingen ökad skattebelastning på grund av att skatten blir avdragsgill för näringsidkarna. För den enskilde konsumenten medför emellertid skatteplikten för varutransporter, rumsuthyrning i hotellrörelse och annonsering

en viss merkostnad liksom för de verksamheter som utan att vara skattskyldiga använder sig av de skattepliktiga tjänsterna. Sålunda måste exempelvis banker, försäkringsbolag och resebyråer räkna med ökade annonskostnader.

Författningsförslaget har i vad avser tjänstebeskattningen föranlett motionsyrkanden såväl om utökad skatteplikt som om undantag från skatteplikt. En del av yrkandena torde vara tillgodosedda genom förslaget, men den omständigheten att yrkandena framförts tyder på att oklarheter föreligger i fråga om tjänstebeskattningens räckvidd. Vissa förtydliganden framstår därför som önskvärda.

I motionerna I: 919 av herrar Harald Pettersson och Fälldin samt II: 1168 av herrar Josefson i Arrie och Boo yrkas att det skattepliktiga tjänsteområdet skall omfatta även insemivering, jordbearbetning och ytbeläggning, sådd och skörd samt bokföring och revision.

Insemiveringen kan ses som en varuförsäljning i kombination med transporttjänst, men utskottet vill på denna punkt inte göra något försök till folkning utan förordar att frågan blir föremål för ytterligare överväganden och eventuella förtydliganden. Detsamma gäller tjänsterna jordbearbetning och ytbeläggning samt sådd och skörd. Syftet med författningsförslagets uppräknning av tjänster har såvitt utskottet kunnat finna varit att försöka täcka in alla tjänster inom exempelvis jordbruk och skogsbruk. Det kan emellertid ifrågasättas om avverkning av växtlighet är en lämplig beskrivning av skörd. I detta sammanhang kan även påpekas att det är oklart hur veterinärtjänsterna skall betraktas. Utskottet anser med hänsyn härtill viss omarbetning av bestämningen av det skattepliktiga tjänsteområdet önskvärd. Förslag härom bör framläggas samtidigt med övriga av utskottet förordade ändringar.

Undantaget i fråga om bokföring och revision har inte tillkommit för att undanröja eventuella tolkningsvårigheter utan därför att praktiska skäl ansetts tala för att sådana tjänster inte bör vara skattepliktiga bl. a. med hänsyn till att de ofta utförs av företagare som även utför inte skattepliktiga tjänster. Utskottet, som delar uppfattningen att en sådan beskattning skulle kunna leda till skattetekniska komplikationer, avstyrker motionerna i vad de avser detta yrkande.

Till viss del kan bokföringstjänsterna bli skattepliktiga nämligen i den mån de inryms under skatteplikten för automatisk databehandling. I motionerna I: 917 av herr Möller m. fl. och II: 1179 av herr Persson i Skänninge har yrkats att sådana ekonomiska föreningar och aktieföretag som avses i 32 § tredje stycket sparbankslagen undantas från skattskyldighet. Syftet med yrkandet är att från beskattningen undanta sådana datatjänster som det av sparbankerna gemensamt bedrivna företaget Sparbankernas dataaktieföretag (Spadab) utför åt sparbankerna. Motionärerna åberopar att sparbankerna i flertalet fall inte är av den storleken att de

kan ha egna dataanläggningar och därför har i nyssnämnda lagrum i sparbankslagen intagits bestämmelser för att möjliggöra Spadabs verksamhet. Utskottet anser det i likhet med motionärerna tveksamt om Spadabs verksamhet bör betraktas på samma sätt som verksamheten vid de företag som i övrigt säljer datatjänster. Å andra sidan talar vissa skäl för en beskattning. Vid jämförelse med affärsbankernas interna dataanläggningar bör inte förbises att Spadab får avdrag för all ingående skatt på investeringsidan. Någon sådan avdragsrätt har inte bankerna i fråga om de interna anläggningarna. Ett försäkringsbolag, som köper datatjänster, får betala skatt på tjänsterna utan att ha möjlighet till skatteavlyftning. Utskottet finner med hänsyn härtill övervägande skäl tala mot undantag i förevarande fall. Då frågan är av ekonomisk vikt och inte närmare hunnit utredas vill utskottet emellertid förorda att den hänskjuts till Kungl. Maj:ts förnyade överväganden och eventuella förslag.

Beskattning av rumsuthyrning i hotellrörelse har också mött invändningar. I motionerna I: 911 av fru Hultell och fröken Stenberg samt II: 1171 av herr Nordgren och fröken Wetterström ävensom i motionerna I: 915 av herr Lundberg och II: 1183 av herr Turesson yrkas att rumsuthyrning skall betraktas som icke skattepliktig tjänst. De sistnämnda motionerna innehåller också ett yrkande om att skatt inte skall utgå på personbefordran. Detta yrkande synes ha tillkommit genom missförstånd eftersom någon beskattning av sådana tjänster inte föreslås. Vidare yrkas i motionerna I: 905 av herrar Bengtson och Wikberg samt II: 1164 av herr Börjesson i Glömminge m. fl. att undantag från skatteplikt skall göras för rumsuthyrning vid turisthotell. Till stöd för yrkandena åberopas turistnäringens trängda läge samt handels-, bostads- och lokaliseringspolitiska skäl.

Restaurangtjänsterna är redan nu underkastade allmän varuskatt. Dessa tjänster är till sin art renodlade konsumtionstjänster på samma sätt som hotelltjänsterna. Med hänsyn härtill och då sistnämnda tjänster i många fall inte kan helt särskiljas från restaurangtjänsterna finner utskottet skäl tillstyrka förslaget om beskattning av hotelltjänsterna. Att fastställa huruvida ett hotell är turisthotell eller ej anser utskottet uteslutet. Med det anförda avstyrker utskottet också dessa motionsyrkanden om undantag från skatteplikt.

I anslutning till frågan om hotell- och restaurangtjänsterna vill utskottet också beröra beskattningen av serveringstjänster. Då skatteplikt till allmän varuskatt infördes för sådana tjänster uttalade departementschefen att serveringsavgifter som debiterades särskilt icke ingår i rörelseidkarens omsättning. Något motsvarande uttalande görs emellertid inte i mervärdeskattepropositionen. Utskottet får därför i förtydligande syfte uttala att mervärdeskatteförslaget inte skall anses innebära någon ändring i beskattningen av dessa tjänster.

En mera speciell fråga tas upp i motionerna I: 928 av herrar Tistad och Karl-Erik Eriksson samt II: 1191 av herr Öhvall m. fl. Motionärerna yrkar undantag från skatteplikt — med bibehållen avdragsrätt — för transport av avliden i likbil eller i annat för sådant ändamål avsett kommunikationsmedel.

Med hänsyn till skattens ringa ekonomiska betydelse i jämförelse med övriga kostnader i samband med en traditionell begravning och på grund av de komplikationer av skatteteknisk art som kan uppkomma avstyrker utskottet bifall till detta yrkande.

En fråga av större räckvidd tas upp i motionerna I: 933 av herr Tistad m. fl. och II: 1182 av herr Thylén m. fl. vilka förordar att utövare av hamnrörelse skall vara skattskyldig men hamntjänster undantagna från skatteplikt. Vidare yrkas att svensk frihamn i beskattningshänseende skall vara att jämställa med utlandet.

I fråga om den sista delen av yrkandet vill utskottet endast konstatera att det redan är tillgodosett genom mervärdeskatteprincipen. Frågan om hamnrörelserna är däremot av mera komplicerad art.

Motionärerna anser att hamnarna inte genom en ökande ingående skattebelastning utan någon däremot svarande avdragsrätt skall tvingas höja hamnavgifterna. Detta skulle nämligen ställa de svenska hamnarna i ett sämre konkurrensläge i förhållande till de i viss mån konkurrerande övriga nordiska hamnarna och medföra en icke avlyftbar kostnadsökning för importen och exporten.

Motionärerna hänvisar bl. a. till att det danska mervärdeskattesystemet erbjuder en rätt till frivilligt inträde som skattskyldig och därmed möjlighet till avdrags- och restitutionsrätt. Denna rätt har de danska hamnarna begagnat sig av.

Författningsförslagets utformning innebär att hamnarna blir skattskyldiga för vissa transporttjänster och viss uthyrningsverksamhet men att avdragsrätten begränsas till skattepliktiga delar av hamnverksamheten. Den väsentliga kostnadsökningen torde uppkomma i fråga om hamnarnas anläggningsverksamhet genom att vissa av de råvaror som är obeskattade i varuskattesystemet kommer att bli mervärdebeskattade. Med hänsyn till att hamnverksamheten i huvudsak finansieras genom avgifter skulle kostnadsökningen leda till icke obetydliga avgiftshöjningar. Då sådana höjningar inte åsyftas med skatteomläggningen och det här gäller en verksamhet som är av vikt för såväl införseln som utförseln finner utskottet att syftet med motionerna bör tillgodoses.

Det bör enligt utskottets mening inte vara uteslutet att möjliggöra inträde i skattesystemet för sådana verksamheter som bedöms vara av särskild ekonomisk betydelse och som får en hög ingående skattebelastning utan avdragsmöjlighet. Möjligheten till sådant inträde bör självfallet inte kunna utnyttjas temporärt och inte heller av enstaka företag. En förutsätt-

ning bör vara att det föreligger allmän enighet om fördelarna av ett sådant inträde inom hela det verksamhetsområde det gäller och att inträdet inte leder till snedvridning av konkurrensförhållandena för visst eller vissa företag eller till en väsentligt ökad beskattning av konsumtionen. Utskottet anser därför att Kungl. Maj:t enligt en särskild i författningen intagen bestämmelse bör få möjlighet att under de angivna förutsättningarna meddela bestämmelser om inträde i skattesystemet i här avsedda fall. Därigenom bör man enligt utskottets mening ha tillgodosett inte bara det här föreliggande motionsyrkandet utan också skapat möjligheter att tillgodose liknande önskemål som kan komma att aktualiseras då mervärdeskatten hunnit tillämpas en tid.

I samband med behandlingen av frågorna om undantag från skatteplikt vill utskottet även beröra en skrivelse från Svenska tidningsutgivareföreningen. Härefter vänder man sig mot förslaget om skatt på försäljning av annonser till allmänheten med hänvisning till att frågan om pressens ekonomiska villkor f. n. är föremål för utredning. Föreningen hävdar att om inte pressen i sin helhet undantas från mervärdeskatten detta skulle på ett avgörande sätt kunna minska dess möjligheter att fullgöra sina centrala samhällsuppgifter.

Utskottet finner mot bakgrunden av mervärdeskatteförslagets utformning dessa farhågor vara betydligt överdrivna. Det synes föga sannolikt att den privata annonseringen i nämnvärd grad kommer att minska genom en 10-procentig prisstegring. Det förslag som utskottet framlägger i det följande beträffande tiden för skattens erläggande innebär en förbättring också för dagspressens del genom att det bl.a. möjliggör en snabbare restitution av skatten. Utskottet vill i detta sammanhang också framhålla att författningsförslaget i fråga om andra publikationer än dagspressen fått en sådan utformning att det skulle innebära en skatteskärpning, som inte har någon täckning i departementschefens uttalanden härom. För att undvika dessa effekter synes erforderligt med vissa kompletterande avdragsbestämmelser, så att den ingående skattebelastningen för papper m. m., som används vid framställning av dessa publikationer, kan avlyftas. Utskottet förordar alltså en komplettering av författningstexten i sådant syfte och förutsätter att förslag härom kommer att framläggas till höstriksdagen.

Skattskyldigheten

Bestämmelserna om skattskyldighet avviker så till vida från vad som gäller i fråga om den allmänna varuskatten att vissa kategorier blir skattskyldiga endast för att de därigenom skall kunna få avlyftning av ingående skatt. Denna från språklig synpunkt något besynnerliga konstruktion får emellertid ses mot bakgrunden av de aktuella förutsättningarna att införandet av mervärdeskatten inte skall innebära någon väsentlig omför-

delning av nuvarande beskattning. I ett helt utbyggt skattesystem torde melodiken vara mera lättbegriplig.

I övrigt är den allmänna varuskattens regler rörande skattskyldighet i stort sett överförda till mervärdeskatteförslaget, men vissa justeringar föreslås. Även det nu gällande undantaget från skattskyldighet för stat och kommun, vid verksamhet för att tillgodose egna behov och vid samverkan mellan stat och kommun i sådant syfte, har överförts till mervärdeskatten, vilket får anses motiverat med hänsyn till att detta undantag ursprungligen föreslogs av allmänna skatteberedningen i dess förslag till mervärdeskatt. Dessa bestämmelser har varit föremål för kritik alltsedan de — i syfte att från beskattningen undanta viss tvätteriverksamhet som bedrivs i samverkan mellan stat och landsting — infördes i varuskatteförordningen. Också nu har motioner väckts med yrkanden om att detta undantag bör utgå och att skattskyldighet bör gälla för offentlig myndighet som till annan tillhandahåller skattepliktiga varor och tjänster.

Utskottet vidhåller sin tidigare redovisade ståndpunkt att samverkan mellan stat och landsting bör ses som ett tillgodoseende av det allmännas gemensamma behov. De nya bestämmelserna har emellertid kompletterats med en regel, som innebär att om här avsedd verksamhet inte uteslutande tillgodoser egna behov verksamheten räknas som yrkesmässig till den del den avser annat än egna behov. Utskottet anser att detta tillägg i förtydligande syfte bör kunna begränsa kritiken mot regeln. Samtidigt bör bestämmelsen emellertid kompletteras med den inskränkningen att den inte skall gälla statliga transporttjänster, för att bestämmelsen inte — som påvisats i ett par motioner — skall kunna tillämpas vid exempelvis SJ:s transporter för domänverkets räkning.

Frågan om konsekvenserna av detta undantag har, som tidigare redovisats i detta betänkande, tagits upp av riksdagens revisorer med utgångspunkt från ett fall, där ett enskilt konfektionsföretag i konkurrens med centrala beklädnadsverkstaden i Karlskrona inte fått sitt anbud antaget vid kommunikationsverkens uniformsupphandling. Företaget har hävdats att dess anbud inte antagits på grund av att beklädnadsverkstaden i enlighet med de här behandlade bestämmelserna inte var skattskyldig till varuskatt. Revisorerna har funnit det angeläget att föreskrifter utfärdas i syfte att eliminera olägenheterna vid tillämpningen av dessa bestämmelser. Utskottet biträder revisorernas uppfattning att den här avsedda friheten från skattskyldighet för vissa statliga företag inte bör kunna påverka den statliga upphandlingen på sätt som vederbörande företag antagit att det gjort i det angivna fallet. Enligt utskottets mening bör emellertid förhållandet inte rättas till genom ändring i skatteförfattningen utan genom att bestämmelserna för den statliga upphandlingen ändras på sådant sätt, att anbudet jäm-

förs utan hänsyn till den skattefrihet som ställiga företag i vissa fall åtnjuter.

Utskottet förväntar således att en komplettering av bestämmelserna om upphandling görs senast från och med tidpunkten för mervärdeskattens ikraftträdande samt att förslag beträffande de statliga transporttjänsterna framläggs till höstriksdagen. Med det anförda anser utskottet sig i berörda del ha besvarat såväl riksdagens revisorers uttalande som motionerna I: 646 av herr Stefanson m. fl. och II: 792 av herr Berglund m. fl., motionerna I: 920 av herr Stefanson och II: 1176 av herr Nordgren m. fl., motionerna I: 904 av herrar Torsten Andersson och Dahlén samt II: 1185 av herrar Wedén och Hedlund ävensom motionerna I: 913 av herrar Gösta Jacobsson och Enarsson samt II: 1181 av herr Söderström m. fl.

Utskottet behandlar slutligen i samband med bestämmelserna om skattskyldighet också ett yrkande som framställs i motionerna I: 916 av herrar Lundberg och Stefanson samt II: 1167 av herrar Jonsson och Nordgren. Departementschefen föreslår med hänsyn bl. a. till de överväganden som görs i fråga om jordbrukets infogande i skattesystemet, att redovisningsskyldighet inte skall föreligga om den skattepliktiga omsättningen under en 12-månadersperiod inte beräknas överstiga 10 000 kr. Utredningen hade föreslagit att denna beloppsgräns skulle sättas till 6 000 kr. och motionärerna vill ha samma gräns för att undvika att de okontrollerade fritidsföretagarna ges några skattemässiga fördelar.

Utskottet vill erinra om att utredningens förslag innebar en annan och av lanbrukets företrädare inte accepterad schablonbeskattning av jordbrukare och att den nu föreslagna frigränsen delvis får ses som ett led i departementschefens lösning av denna fråga. Det bör vidare uppmärksammas att den verksamhet som utövas av s. k. fritidsföretagare i mycket liten omfattning är att hänföra till inkomst av rörelse. Även med den av motionärerna förordade författningsändringen skulle således osäkerhet råda om skattskyldighet för fritidsverksamhet skall anses föreligga eller ej.

Med hänvisning härtill avstyrker utskottet detta yrkande.

Registreringen av de skattskyldiga

Enligt författningsförslaget skall skattskyldig anmäla sig till registrering hos länsstyrelsen i det län, där hans hemortskommun är belägen. Saknar skattskyldig hemortskommun anses Stockholm som hemortskommun. Dessa bestämmelser överensstämmer i stort sett med vad som nu gäller i fråga om den allmänna varuskatten och kan där anses motiverade av det nära sambandet mellan taxering till sådan skatt och taxeringen till inkomstskatt.

Då något taxeringsförfarande inte skall gälla beträffande mervärdeskatten finns enligt utskottets mening skäl överväga om dessa registreringsregler bör bibehållas. Utskottet har därvid funnit att de kontrollmässiga synpunkterna bättre skulle tillgodoses om den skattskyldige registreras i det

län, där den skattepliktiga verksamheten bedrivs. Detta skulle innebära att en fysisk person, som bor i ett län men bedriver rörelse i ett annat, registreras där rörelsen bedrivs. Om kontroll sker länsvis och branschvis, vilket kan förutsättas bli fallet i viss omfattning, skulle en sådan skattskyldig enligt de föreslagna bestämmelserna inte kunna omfattas av kontrollen i det län där verksamheten bedrivs, utan att särskilda åtgärder vidtas. Det får även förutsättas att länsstyrelsen i det län där rörelsen bedrivs har bättre kännedom om rörelsens art och omfattning än länsstyrelsen i det län där vederbörande är bosatt. Utskottet förordar därför att registreringsbestämmelserna i 19 § i författningsförslaget ändras för att tillgodose dessa synpunkter. På grund härav föreslås vissa följändringar i andra författningsrum.

Tiden för skattens erläggande m. m.

I propositionen föreslås som huvudregel att deklaration skall avse tvåmånadersperioder, som börjar med jämna månader — februari—mars, april—maj etc. — och att deklaration skall avlämnas och skatt inbetalas inom samma tid efter periodens utgång som nu gäller i fråga om den allmänna varuskatten, dvs. inom 18 dagar därefter.

Motionsyrkanden har med olika motivering framförts om förlängning av tiden för deklarationsavlämnandet till 48 dagar efter redovisningsperiodens utgång. Motionärerna har åberopat behovet av ytterligare tid med hänsyn till att mervärdeskattedeklarationerna kommer att vara definitiva och de skattskyldiga därför måste lägga ned större omsorg på dessa än vad de behövt göra på de preliminära varuskattedeklarationerna som i efterhand kan rättas genom justeringsuppgifter. Vidare har påtalats att den korta tiden skulle omöjliggöra ett mera rationellt utnyttjande av ADB-system och bokföringsbyråer. Man har också pekat på erfarenheterna från det danska mervärdeskattesystemet. I motionerna I: 912 av herrar Gösta Jacobsson och Enarsson samt II: 1180 av herrar Söderström och Thylén framhålls att allmänna skatteberedningen till stöd för sitt förslag att slopa den särskilda kostnadsersättningen till de skattskyldiga bl. a. åberopat att de skattskyldiga skulle få kompensation för sitt arbete med skatteuppbörden genom den av beredningen förordade förlängningen av inbetalningstiden. Eftersom departementschefen nu inte föreslår någon förlängning av denna tid anser motionärerna att kostnadsersättning bör utgå också för skattskyldigs arbete i fråga om mervärdeskatt och de har framställt ett alternativyrkande om sådan ersättning. Även andra motioner innehåller yrkanden om kostnadsersättning. Utskottet finner därför skäl att behandla dessa frågor i ett sammanhang.

Departementschefen har funnit, att om den nu utgående sammanlagda ersättningen fördelas på antalet skattskyldiga till mervärdeskatt beloppen blir så blygsamma att de kommer att sakna nämnvärd ekonomisk betydelse för de skattskyldiga. Å andra sidan skulle — menar han — en uppräknig

av ersättningen till nuvarande genomsnittliga belopp för samtliga mervärdeskatteskyldiga innebära en inte obetydlig utgiftsökning för statsverket. Han anser därför någon särskild kostnadsersättning inte böra utgå utan förordar endast att de skattskyldigas uppgifter med redovisningen av mervärdeskatten skall bedömas som en omkostnad i rörelsen.

Utskottet delar uppfattningen att särskild kostnadsersättning inte bör utgå med hänsyn främst till de administrativa svårigheter som ett ersättningsförfarande skulle medföra. Skäl talar emellertid för att de skattskyldiga på något sätt bereds kompensation för borttagandet av denna förmån. Metoden att förlänga inbetalningstiden synes därvidlag vara en lämplig åtgärd, eftersom den samtidigt skulle tillgodose önskemål av redovisningsteknisk art.

Vid fastställande av inbetalningstidens längd bör hänsyn tas dels till den nu utgående sammanlagda kostnadsersättningens storlek, dels till den genomsnittliga räntevinst de skattskyldiga kommer att göra vid en senareläggning av sista dag för skatteinbetalningen. Utskottet har med utgångspunkt härifrån funnit den av utredningen föreslagna tidsfristen på 35 dagar efter redovisningsperiodens utgång bäst svara mot dessa förutsättningar. Önskemålet från bl. a. bankhåll om att mervärdeskatteuppbörderna bör äga rum i jämna månader för att inte kollidera med andra skatteuppbörder blir vid en sådan ändring bäst tillgodosett om man bibehåller det i varuskatteförordningen tillämpade systemet med redovisningsperioder som börjar med udda månader.

I olika motioner har också aktualiserats frågan om kortare redovisningsperioder för bl. a. exporterande företag i syfte att möjliggöra snabbare restitution av skatten. Samtidigt har framställts yrkanden av innebörd att länsstyrelserna skall vara skyldiga restituera skattebeloppen inom viss tid efter det deklARATIONEN inkommit. Motionärerna har bl. a. hänvisat till det ökade kapitalbehov som eljest skulle uppkomma för exportföretagen och till att de danska skattebestämmelserna möjliggör mycket snabb restitution.

Det är enligt utskottets uppfattning angeläget att inga avsevärda ekonomiska försämringar uppstår för exportörerna eller för andra restitutionsberättigade genom mervärdeskattens införande. För att undvika detta bör länsstyrelserna få möjlighet att medge att deklARATIONEN får avlämnas månadsvis i de fall då ingående skatt kontinuerligt överstiger utgående skatt med minst 1 000 kr. varje månad. Utskottet anser däremot inte att man gagnar de restitutionsberättigades intressen genom att fastställa viss tid inom vilken restitution skall ske. Risker är otvivelaktigt att i så fall tiden också kommer att utnyttjas av myndigheten. Samtidigt vill utskottet emellertid framhålla angelägenheten av att beskattningsmyndigheterna i möjligaste mån påskyndar handläggningen av dylika ärenden.

Vad utskottet förordar i fråga om redovisningsperioderna föranleder ändringar i 22 § i författningsförslaget. Härigenom och genom vad utskottet

anfört rörande kostnadsersättningen torde följande motioner i vad de avser dessa frågor ha blivit tillgodosedda eller besvarade, nämligen motionerna I: 904 av herrar Torsten Andersson och Dahlén samt II: 1185 av herrar Wedén och Hedlund, I: 906 av herr Enarsson och II: 1170 av herr Lothigius m. fl., I: 907 av herr Karl-Erik Eriksson m. fl. och II: 1192 av herr Öhvall m. fl., I: 912 av herrar Gösta Jacobsson och Enarsson samt II: 1180 av herrar Söderström och Thylén, I: 923 av herr Stefanson m. fl. samt II: 1173 av herrar Nordgren och Jonsson samt I: 924 av herr Stefanson m. fl. och II: 1177 av herr Nordgren m. fl.

Import och export

I motionerna I: 908 av herr Karl-Erik Eriksson m. fl. och II: 1190 av herrar Öhvall och Jonsson begärs kompletterande bestämmelser i fråga om bl. a. vissa punktskattebelagda varor. Vidare ifrågasätts om tullkreditiderna är rätt avvägda och om kravet på säkerhet som villkor för tullkredit bör bibehållas.

Utskottet vill endast erinra om departementschefens uttalande att vissa avvikelser från tullreglerna kan vara påkallade, exempelvis beträffande reglerna om ställande av säkerhet för tullkredit, och att i förslaget därför intagits ett bemyndigande för Kungl. Maj:t att meddela de närmare bestämmelser som kan behövas. Då de av motionärerna framförda synpunkterna kan förväntas bli i vederbörlig mån beaktade i nämnda sammanhang anser utskottet motionerna inte böra föranleda någon åtgärd.

I motionen I: 930 av herrar Tistad och Lundström framhålls att exportbegreppet i det danska mervärdeskattesystemet fått en sådan utformning att varor, som tas ombord på fartyg i utrikes trafik för att ombord försäljas till passagerare för ilandsförsel, hänförs till skattepliktig omsättning, medan de svenska bestämmelserna uppenbarligen måste tolkas så att ombordtagande av varor för sådant ändamål räknas som export. Motionärerna hävdar att avsaknaden av svenska bestämmelser, som möjliggör beskattning av försäljningen i denna gränstrafik, varit ett avgörande hinder för att få till stånd en nordisk överenskommelse rörande provianteringsbegränsningar. De föreslår därför att en särskild bestämmelse intas i mervärdeskatteförordningen, enligt vilken Kungl. Maj:t bemyndigas inskränka skattefriheten i dessa fall.

Utskottet har tidigare uttalat att problemen i den internordiska trafiken bör lösas genom överenskommelser mellan länderna. Med hänsyn därtill biträder utskottet motionsyrkandet och förordar en särskild bestämmelse, varigenom Kungl. Maj:t befullmäktigas att meddela föreskrifter som inskränker skattefriheten vid export i sådana fall då varuutförseln inte avser direkt försäljning till köpare i utlandet. Bemyndigandet underlättar möjligheterna att få till stånd avtal mellan de nordiska länderna om begränsningar i pro-

vianteringen av fartyg och flygplan i internordisk trafik, men bör givetvis inte användas ensidigt. Utskottets förslag föranleder ändringar av 1 och 18 §§ samt anvisningarna till 1 § i författningsförslaget. Härigenom torde yrkandet i motionen I: 930 vara tillgodosett.

Yrkesfiskarna

I motionerna I: 927 av herrar Svenungsson och Helge Karlsson samt II: 1189 av herr Åberg m. fl. begärs att särskild hänsyn vid tillämpningen av mervärdeskatteförordningen skall tas till de speciella förhållanden, som gäller beträffande yrkesfiskarna.

Utskottet, som i andra sammanhang haft anledning att uppmärksamma yrkesfiskarnas problem, anser inte att de av motionärerna åberopade omständigheterna framstår som särskilt svårbemästrade när det gäller mervärdeskatten. Det finns anledning anta att de länsstyrelser som kommer att handlägga dessa frågor redan har tillräckliga erfarenheter beträffande de ekonomiska formerna för yrkesfisket och att de därför kan finna praktiska lösningar som tillgodoser dessa näringsidkares berättigade intressen utan att riksdagen gör en särskild framställning i saken. Med det anförda avstyrker utskottet skrivelseyrkandet i motionerna.

Information

Kravet på information i samband med mervärdeskattens införande understryks i motionerna I: 904 av herrar Torsten Andersson och Dahlén samt II: 1185 av herrar Wedén och Hedlund. Motionärerna yrkar därför ökad informationsverksamhet under medverkan av vederbörande intresseorganisationer.

Utskottet vill med anledning härav erinra om att departementschefen såväl i propositionen som i andra sammanhang understrukit vikten av information i ingångsskedet. Det får anses ligga helt i linje med vederbörande bransch- och intresseorganisationers reguljära verksamhet att lämna sina medlemmar erforderlig information i en fråga av denna art. Några fasta former i detta fall för samverkan mellan de statliga organen och intresseorganisationerna synes inte heller vara erforderliga. Utskottet finner alltså inte motionerna till den del de behandlas av utskottet böra föranleda någon åtgärd.

I motionerna I: 882 av herr Tistad m. fl. och II: 1137 av herr Andersson i Örebro m. fl. betonas vikten av att förberedelserna för reformen bedrivs med stora skyndsamtet. Motionärerna önskar att riksdagen uttalar sig för att kvalifikationskraven på informationspersonalen inte sätts lägre än på kontrollpersonalen.

Sistnämnda yrkande måste, såvitt utskottet kan finna, bero på en missuppfattning av departementschefens uttalande beträffande behovet av personalförstärkningar i initialskedet. I propositionen uttalas att länsstyrelser-

na behöver personal för information rörande skattens utformning och praktiska tillämpning samt för kontrollen av de skattskyldiga. Detta uttalande skall inte tolkas som om det avser två olika personalkategorier utan avsikten är att samma personal som i inledningsskedet behövs för informationsverksamhet, när systemet är inarbetat, skall övergå till kontrollerande verksamhet. Utskottet finner således inte skäl tillstyrka bifall till de här behandlade motionsyrkandena rörande informationsverksamheten.

Vissa frågor rörande länsstyrelsernas befattning med mervärdesskatten

Utöver den extraordinära besvärsrätt, som anges i 55 § i författningsförslaget och som avser misskrivning och liknande förhållanden samt besvärsrätt i fråga om vite enligt taxeringsförordningens regler, får besvär mot länsstyrelsens beslut endast anföras i fråga om beslut som avser fastställelse av skatt eller beslut om eftertaxering. Samtidigt erhåller länsstyrelserna en allmän prövningsrätt i en lång rad frågor, som kan vara av stort intresse för den skattskyldige. Utskottet syftar närmast på de bestämmelser som anges i 2—6 §§ i författningsförslaget och som gäller möjligheterna att få inträda i systemet, innan de formella förutsättningarna för skattskyldighet föreligger, rätten att bli redovisningsskyldig även om omsättningen ligger under 10 000 kr. per tolv månadersperiod och vissa andra frågor. Utan att ifrågasätta länsstyrelsernas möjligheter att tillämpa bestämmelserna på det sätt som avses medför dock ärendenas fördelning på de olika länsstyrelserna risker för att bestämmelserna kan komma att tillämpas olika. För att få en så enhetlig tillämpning av bestämmelserna som möjligt har utskottet funnit det angeläget att ett besvärsinstitut tillskapas. Utskottet har inte tagit ställning till hur besvärsrätten bör vara utformad men förutsätter att också denna fråga tas upp till behandling i samband med den omprövning av mervärdesskatten som utskottet förutsätter skall ske till höstriksdagen.

I detta sammanhang behandlar utskottet ett annat spørsmål som rör länsstyrelsernas befattning med restitutionsfrågorna, och som också bör klargöras. På grund av att länsstyrelsen är beskattningsmyndighet vid inkomstbeskattningen kan i åtskilliga fall den situationen uppkomma att länsstyrelsen har skattefordringar avseende direkt skatt på ett företag, som enligt mervärdesskattedeklaration är berättigat till restitution. I sådana fall bör enligt utskottets mening någon utmätning inte få göras. Utskottet har övervägt om med hänsyn härtill bör införas särskilda bestämmelser för att skydda restitutionsrätten gentemot indrivningsåtgärder som avser andra fordringar, men utskottet är inte berett att nu förorda några särskilda åtgärder utan förutsätter att frågan kommer att ägnas erforderlig uppmärksamhet. Utskottet vill dock understryka frågans principiella räckvidd. Skyddas inte restitutionsrätten kan mervärdesskatten komma att medföra en inte avsedd utvidgning av statens och en försämring av löntagarnas förmånsrätt.

Skatterevision

Enligt 28 § i författningsförslaget skall beslut om skatterevision meddelas av länsstyrelsen, medan i övrigt bestämmelserna i taxeringsförordningen om taxeringsrevision skall gälla i tillämpliga delar. Frågan om vem som skall fatta beslut om skatterevision tas upp i motionerna I: 904 av herrar Torsten Andersson och Dahlén samt II: 1185 av herrar Wedén och Hedlund. Motionärerna yrkar att även bestämmelserna i 57 § taxeringsförordningen skall gälla. Detta innebär att förste taxeringsintendenten i stället för länsstyrelsen skall fatta beslut om sådan revision. Motionärerna gör gällande att den föreslagna bestämmelsen skulle försvaga den enskildes rättsskydd.

Med anledning härav vill utskottet framhålla att avsikten är att i länsstyrelseinstruktionen fastställa att beslutanderätten i fråga om skatterevision skall tillkomma chefen för mervärdeskattekontoret. Denne avses få samma ställning som taxeringsintendent. I sak torde motionärernas yrkande härigenom bli tillgodosett. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna i denna del.

Allmänt ombud

I propositionen föreslås att det allmännas talan vid besvär till prövningsnämnd och högre instans skall föras av ett allmänt ombud.

Det är enligt utskottets mening tveksamt om tillskapandet av en sådan befattningshavare är av nämnvärt värde med den utformning förslaget fått i propositionen. Förebilden kommer uppenbarligen från bestämmelserna i förordningen om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning. Bestämmelserna om allmänt ombud har emellertid i denna förordning en helt annan innebörd än i mervärdeskatteförslaget. Enligt förfarandeförordningen har nämligen det allmänna ombudet rätt att granska beskattningsmyndighetens beslut i första instans och att — om han anser principerna för en riktig och enhetlig beskattning åsidosatta — föra talan mot sådant beslut såväl till den skattskyldiges fördel som till hans nackdel. Ombudet skall alltså verka för en rättvis och konsekvent beskattning. Om det allmänna ombudet, på sätt förordas i propositionen, i mervärdeskatteprocessen endast skall fungera som det allmännas företrädare, kommer ombudet utslutande att tillgodose de fiskala intressena. Det förtjänar framhållas att motiveringen för att man vid förfarandeförordningens tillkomst ansåg att anmärkningsförfarandet kunde slopas i fråga om punktskatterna var att det allmänna ombudet i stället för riksrevisionsverket skulle tillvarata det allmännas intressen. Utskottet har med det anförda inte tagit någon bestämd ställning till frågan om det allmänna ombudets ställning i mervärdeskattesammanhang utan endast framhållit de skillnader som kommer att föreligga. Det finns enligt utskottets mening anledning ifrågasätta om

förordningen behöver innehålla bestämmelser om allmänt ombud av det slag som här avses. Det synes lämpligare att i stället införa bestämmelser i länsstyrelseinstruktionen om utseende av rättegångsombud för att inte någon förväxling av de olika ombudsfunktionerna skall uppkomma. Utskottet förutsätter därför att också denna fråga tas upp till förnyad prövning.

Restavgift

De föreslagna bestämmelserna om restavgift innebär en väsentlig skärpning i förhållande till nu gällande bestämmelser. Utskottet kan i huvudsak biträda uppfattningen att restavgift bör utgå så snart skatten inte betalas i föreskriven ordning men vill förorda den ändringen att restavgift inte skall utgå då anstånd enligt 45 § författningsförslaget beviljats på grund av ömmande eller oförvärlade omständigheter. Det synes utskottet obilligt att under sådana omständigheter ta ut restavgift.

Enligt 47 § skall restavgift utgå om skatten inte betalas i behörig tid. Vidare stadgas i 43 § att skatt, som fastställts genom särskilt beslut, skall betalas inom tid som länsstyrelsen bestämmer. Om skatten i sistnämnda fall betalas inom den av länsstyrelsen bestämda tiden har den skattskyldige anledning anse att han betalt skatten i behörig tid. Enligt departementschefens uttalande synes dock avsikten vara att restavgift skall utgå även i sådant fall. Detta torde emellertid kräva ett förtydligande av författningstexten. Utskottet förordar att förslag framläggs till höstriksdagen beträffande de här behandlade frågorna om restavgift.

Bindande förklaring

Enligt 62 § i författningsförslaget skall riksskattenämnden kunna meddela bindande förklaring huruvida viss varugrupp är skattepliktig. Samma befogenhet har riksskattenämnden redan nu i fråga om den allmänna varuskatten.

I motionerna I: 909 av herrar Fälldin och Axel Kristiansson samt II: 1163 av herr Boo yrkas att denna bestämmelse utgår eller ändras så att bindande förklaring inte får meddelas om förhandsbesked i stället kan lämnas. Motionärerna hänvisar bl. a. till att åtskilliga betydelsefulla förhandsbesked som riksskattenämnden lämnat ändrats av regeringsrätten.

Enligt utskottet mening tyder de av motionärerna åberopade ändringarna på att riksskattenämnden i sådana fall då tvekan kunnat föreligga valt att lämna ett förhandsbesked i stället för att meddela en bindande förklaring. Det förtjänar också erinras om att beträffande vissa ändrade förhandsbesked riksdagen senare godkänt författningsändringar i syfte att bringa lagstiftningen i överensstämmelse med förhandsbeskeden. Kritiken drabbar i dessa fall indirekt mera lagstiftarna än riksskattenämnden. Utskottet vill understryka att näringslivet är väl företrätt i nämnden. Riskerna för

att dess intressen skulle åsidosättas är således ringa. Det finns därför knappast några bärande skäl för att nu vidta några ändringar i fråga om de befogenheter som nämnden haft i fråga om den allmänna varuskattn och som överförts till mervärdeskatten. Utskottet avstyrker alltså dessa motioner.

Straffbestämmelserna

Enligt bestämmelserna i 66 § i författningsförslaget skall skattestrafflagen äga motsvarande tillämpning i fråga om den som i deklaration lämnar oriktig uppgift. Förutsättningen för straffansvar enligt skattestrafflagen är emellertid att den oriktiga uppgiften lett till frihet från skatt eller för låg skatt. Innebörden av den föreslagna bestämmelsen i 66 § måste följaktligen vara att straff kan utmätas om för låg skatt deklarerar men att en oriktig uppgift som leder till restitution av skatt blir strafffri, åtminstone till den del den inte samtidigt lett till undandragande av skatt. Straffmätningen i skattestrafflagen är också anknuten till det undandragna beloppets storlek. Enligt utskottets mening bör någon skillnad i fråga om ansvar inte föreligga mellan den som genom oriktiga uppgifter deklarerar för låg skatt och den som genom sådana uppgifter får återbäring av skatt. Utskottet förordar således att skattestrafflagen omarbetas i enlighet med det anförda och att förslag härom föreläggs höstrikdagen.

Utskottet vill avslutningsvis framhålla att Kungl. Maj:t i den proposition till höstrikdagen med kompletteringar av mervärdeskatteförslaget, som utskottet förordat, givetvis är oförhindrad att ta upp även andra frågor än dem utskottet här aktualiserat.

I fråga om de delar av propositionen som utskottet inte tagit upp till särskild behandling har utskottet inte funnit anledning till erinran.

Utskottets hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

A) att riksdagen — med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 100 samt motionerna I: 904 och II: 1185, I: 906 och II: 1170, I: 912 och II: 1180, I: 923 och II: 1173, I: 933 och II: 1182 samt motionen I: 930 och med avslag på motionerna I: 935 och II: 1165 ävensom motionen I: 918 — antar de vid propositionen fogade förslagen till

1) förordning om mervärdeskatt med de ändringar att dels 1, 2, 3, 18, 19, 22, 37, 41 och 75 §§ samt anvisningarna till 1 och 19 §§ erhåller följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse,

dels anvisningarna till 75 § och punkt 3 av övergångsbestämmelserna utgår och således punkterna 4—7 av övergångsbestämmelserna betecknas 3—6.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

1 §.

Mervärdeskatt erlägges enligt bestämmelserna i denna förordning till staten vid omsättning inom landet och vid införsel.

(Se vidare anvisningarna.)

Mervärdeskatt erlägges enligt bestämmelserna i denna förordning till staten vid omsättning inom landet och vid införsel samt, när Konungen förordnar därom, vid utförsel.

(Se vidare anvisningarna.)

2 §.

Skattskyldig är — — — — — eller 4.

Skattskyldig är — — — — — genom utförsel.

Konungen kan efter ansökan förordna om skattskyldighet tills vidare för omsättning av annan tjänst än sådan som anges i 10 och 11 §§.

Har särskilda — — — — — stycket föreligger.

Om skatt — — — — — 58—60 §§.

(Se vidare anvisningarna.)

(Se vidare anvisningarna.)

3 §.

Delägare i enkelt bolag, s. k. gruvbolag eller partrederi är skattskyldig i förhållande till sin andel i bolaget eller rederiet. Efter ansökan av samtliga delägare kan länsstyrelsen besluta att den av delägarna som dessa föreslår tills vidare skall anses som skattskyldig för bolagets eller rederiets hela skattepliktiga verksamhet. Om sådant medgivande beslutar länsstyrelsen i det län, där hemortskommunen är belägen för den delägare, som föreslås såsom skattskyldig.

Delägare i enkelt bolag, s. k. gruvbolag eller partrederi, är skattskyldig i förhållande till sin andel i bolaget eller rederiet. Efter ansökan av samtliga delägare kan länsstyrelsen besluta att den av delägarna som dessa föreslår tills vidare skall anses som skattskyldig för bolagets eller rederiets hela skattepliktiga verksamhet.

I fråga — — — konkursboet skattskyldigt.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

18 §.

Skattskyldig som — — — — — ingående skatt.
 Avdragsrätt föreligger — — — — — yrkesmässig verksamhet.
 Föreligger skattskyldighet — — — — — medför skattskyldighet.

Konungen kan förordna om undantag från avdragsrätt för ingående skatt som belöper på utförsel för vilken skatt skall erläggas enligt förordnande som avses i 1 §.

19 §.

Skattskyldig som icke är undantagen från redovisningsskyldighet enligt 6 § första stycket skall anmäla sig för registrering hos länsstyrelsen i det län, där *hans hemortskommun är belägen*.

Skattskyldig som icke är undantagen från redovisningsskyldighet enligt 6 § första stycket skall anmäla sig för registrering hos länsstyrelsen i det län, där *den verksamhet drives som anmälan avser*.

Anmälan för — — — särskild verksamhet.
 Anmälan göres — — — två veckor.
 Om verkställd — — — den skattskyldige.
 För att — — — — — för registrering.

(Se vidare anvisningarna.)

22 §.

Skattskyldig som icke är undantagen från redovisningsskyldighet enligt 6 § första stycket skall utan anmaning lämna uppgift (deklaration) för mervärdeskatt för varje verksamhet för vilken han blivit särskilt registrerad. Deklaration lämnas för varje redovisningsperiod under vilken verksamheten bedrivs. Redovisningsperiod omfattar två kalendermånader. Redovisningsperioder är *februari och mars, april och maj, juni och juli, augusti och september, oktober och november samt december och januari*.

Skattskyldig som icke är undantagen från redovisningsskyldighet enligt 6 § första stycket skall utan anmaning lämna uppgift (deklaration) för mervärdeskatt för varje verksamhet för vilken han blivit särskilt registrerad. Deklaration lämnas för varje redovisningsperiod under vilken verksamheten bedrivs. Redovisningsperiod omfattar två kalendermånader. Redovisningsperioder är *januari och februari, mars och april, maj och juni, juli och augusti, september och oktober samt november och december*.

När särskilda skäl föreligger kan länsstyrelsen i fråga om viss skattskyldig besluta att redovisningsperioderna tills vidare skall vara pe-

Kan det antagas att ingående skatt för viss skattskyldig regelmässigt kommer att överstiga utgående skatt med minst 1 000 kronor varje månad

(Kungl. Maj:ts förslag)

rioderna *februari—maj, juni—september och oktober—januari* eller att redovisningsperiod tills vidare skall utgöra halvt eller helt kalenderår.

Deklaration skall lämnas till länsstyrelsen i det län, där den skattskyldige registrerats, senast den *18 i månaden närmast* efter utgången av den redovisningsperiod som deklARATIONEN avser *eller, när redovisningsperioden utgör halvt eller helt kalenderår, den 18 i andra månaden efter utgången av redovisningsperioden*. Om synnerliga skäl föreligger kan Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer medge att skattskyldig eller grupp av skattskyldiga får lämna deklARATION senare än som nu nämnts.

Deklaration skall — — — — — fastställt formulär.

Efter anmaning — — — — — är deklARATIONSSKYLDIG.

Bestämmelserna i — — — — — för mervärdeskatt.

37 §.

Beslut om fastställelse av skatt meddelas av länsstyrelsen i det län, där den skattskyldige är registrerad eller, om han icke är registrerad, *där hans hemortskommun är belägen*.

41 §.

Beslut om efterbeskattning meddelas av länsstyrelsen i det län där den skattskyldige är registrerad eller, om han icke är registrerad, *där hans hemortskommun är belägen*.

(Utskottets förslag)

kan länsstyrelsen besluta att redovisningsperiod tills vidare skall vara en kalendermånad. När särskilda skäl föreligger kan länsstyrelsen för viss skattskyldig besluta att redovisningsperioderna tills vidare skall vara perioderna *januari—april, maj—augusti och september—december* eller att redovisningsperiod tills vidare skall utgöra halvt eller helt kalenderår.

Deklaration skall lämnas till länsstyrelsen i det län, där den skattskyldige registrerats, senast den *5 i andra månaden* efter utgången av den redovisningsperiod som deklARATIONEN avser. Om synnerliga skäl föreligger kan Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer medge att skattskyldig eller grupp av skattskyldiga får lämna deklARATION senare än som nu nämnts.

Beslut om fastställelse av skatt meddelas av länsstyrelsen i det län, där den skattskyldige är registrerad eller, om han icke är registrerad, *där han bort vara registrerad*.

Beslut om efterbeskattning meddelas av länsstyrelsen i det län där den skattskyldige är registrerad eller, om han icke är registrerad, *där han bort vara registrerad*.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

75 §.

Beteckning i — — — icke anges.
(Se vidare anvisningarna.)

Beteckning i — — — icke anges.

Anvisningar

till 1 §.

Vad som — — — — — till 2 §.

Begränsningen till omsättning inom landet innebär att mervärdesskatt icke utgår vid export. Se vidare punkt 4 av anvisningarna till 2 §.

Mervärdesskatt utgår icke vid export om Konungen ej särskilt förordnat att skatt skall erläggas. Se vidare punkt 4 av anvisningarna till 2 §.

till 19 §.

Skattskyldig anses driva verksamhet i det län, där verksamhetens styrelse har sitt säte eller, om säte för verksamheten ej bestämts eller styrelse ej finnes, där verksamheten drives från fast driftställe eller, om sådant driftställe ej finnes, där den skattskyldige är bosatt.

till 75 §.

Saknar skattskyldig hemortskommun enligt 66 § kommunalskattelagen anses Stockholm som hemortskommun.

2) förordning om ändrad lydelse av 19 § taxeringsförordningen den 23 november 1956 (nr 623),

3) förordning angående ändrad lydelse av 1 § förordningen den 1 juni 1951 (nr 442) om rätt att av riksskatte-nämnden erhålla förhandsbesked i taxeringsfrågor;

B) att riksdagen i anledning av motionerna I: 904 och II: 1185, I: 908 och II: 1190, I: 917 och II: 1179, I: 919 och II: 1168, I: 921 och II: 1175, I: 927 och II: 1189, I: 931 och II: 1186, I: 934 och II: 1169 samt motionen I: 925 i skrivelse till Kungl. Maj:t begär ytterligare utredning och förslag till 1968 års höstriksdag i enlighet med vad utskottet ovan förordat;

- C) att riksdagen avslår följande motioner, nämligen
- 1) motionerna I: 129 och II: 169
  - 2) motionerna I: 385 och II: 488
  - 3) motionerna I: 391 och II: 479
  - 4) motionerna I: 630 och II: 825, i vad desamma behandlas i detta betänkande,
  - 5) motionerna I: 633 och II: 795, i vad desamma behandlas i detta betänkande,
  - 6) motionerna I: 646 och II: 792
  - 7) motionerna I: 652 och II: 814
  - 8) motionerna I: 654 och II: 801
  - 9) motionerna I: 882 och II: 1137
  - 10) motionerna I: 903 och II: 1184
  - 11) motionerna I: 904 och II: 1185, i vad desamma hänvisats till bevillningsutskottet,
  - 12) motionerna I: 905 och II: 1164
  - 13) motionerna I: 906 och II: 1170
  - 14) motionerna I: 907 och II: 1192
  - 15) motionerna I: 908 och II: 1190
  - 16) motionerna I: 909 och II: 1163
  - 17) motionerna I: 910 och II: 1162
  - 18) motionerna I: 911 och II: 1171
  - 19) motionerna I: 912 och II: 1180
  - 20) motionerna I: 913 och II: 1181
  - 21) motionerna I: 914 och II: 1174
  - 22) motionerna I: 915 och II: 1183
  - 23) motionerna I: 916 och II: 1167
  - 24) motionerna I: 917 och II: 1179
  - 25) motionerna I: 919 och II: 1168
  - 26) motionerna I: 920 och II: 1176
  - 27) motionerna I: 921 och II: 1175
  - 28) motionerna I: 922 och II: 1172
  - 29) motionerna I: 923 och II: 1173
  - 30) motionerna I: 924 och II: 1177
  - 31) motionerna I: 926 och II: 1178
  - 32) motionerna I: 927 och II: 1189
  - 33) motionerna I: 928 och II: 1191
  - 34) motionerna I: 929 och II: 1188
  - 35) motionerna I: 931 och II: 1186
  - 36) motionerna I: 932 och II: 1187
  - 37) motionerna I: 933 och II: 1182
  - 38) motionerna I: 934 och II: 1169
  - 39) motionen I: 925

- 40) motionen I: 930
- 41) motionen II: 320
- 42) motionen II: 819
- 43) motionen II: 821
- 44) motionen II: 1166

i den mån de icke kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt;

D) att riksdagens revisorers berättelse, i vad den behandlas i detta betänkande, måtte anses besvarad genom vad utskottet ovan anfört.

Stockholm den 17 maj 1968

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson (s), Yngve Nilsson (h), Stefanson (fp), Sundin (cp), Wärnberg* (s), Tage Johansson (s), Gösta Jacobsson (h), Lundström (fp), Paul Jansson (s) och Arne Pettersson (s); samt

från andra kammaren: herrar Magnusson i Borås (h), Brandt (s), Vigelsbo (cp), fru Nettelbrandt (fp), herrar Forsberg (s), Kristenson (s), Boo (cp), Carlstein (s), Larsson i Umeå (fp) och Wiklund i Härnösand (s).

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.

Särskilda yttranden

1) av herrar Yngve Nilsson (h), Stefanson (fp), Sundin (cp), Gösta Jacobsson (h), Lundström (fp), Magnusson i Borås (h), Vigelsbo (cp), fru Nettelbrandt (fp), herrar Boo (cp) och Larsson i Umeå (fp), som anfört följande:

»Från vårt håll har vid åtskilliga tillfällen framhållits att en övergång från den nuvarande omsättningsskatten till mervärdeskatt är en betydelsefull skattepolitisk åtgärd. Vi beklagar dock att den samlade skattereform vi länge krävt ej tillkommit i samband med denna önskvärda omläggning av den generella indirekta beskattningen. När allmänna skatteberedningen i juni 1964 förordade införande av mervärdeskatt ingick detta förslag som en del i ett större skattepolitiskt reformprogram.

Beträffande vår bedömning av det ekonomiska läget och den därmed förknippade frågan om tidpunkten för den s. k. allmänna arbetsgivaravgiftens ikraftträdande hänvisar vi till bl. a. bevillningsutskottets betänkande 1968: 44.

Skilda motioner såväl vid riksdagens början som med anledning av mervärdeskattepropositionen har klargjort vår inställning till punktskatter och den särskilda energiskatten. De punktskatter som ej har en social eller medicinsk motivering eller som används för finansiering av vägar m. m. samt energiskatten bör enligt vår mening avvecklas i samband med den fortsatta reformering av skattesystemet, som vi uttalat oss för.

De betydande olägenheter, som är förknippade med flertalet punktskatter, har utförligt belysts både av 1952 års kommitté för indirekt beskattning och av allmänna skatteberedningen samt i de föreliggande motionerna. Punktskatterna är socialt orättvisa. För den med stora inkomster spelar de ringa roll; för den som har små inkomster och ändå vill köpa en punktskattebelagd vara kan de vara ett avgörande hinder. De verkar konkurrensnedvridande. Valet av de varor som punktskattebelagts har, vilket ligger i sakens natur, skett med ett stort mått av godtycke. Punktskatterna leder i många fall till ett betydande administrativt krångel. I flera fall — kanske mest påtagligt i fråga om guldsmedsskatten — förekommer i lämpligen stor omfattning en illegal handel, som försätter de lojala företagen i en mycket svår ställning.

Också i fråga om energiskatten förordade skatteberedningen en avveckling varvid i stället skulle införas en beskattning av elkraft och bränsle inom mervärdeskattens ram. Energiskatten verkar snedvridande på valet mellan energikrävande och icke energikrävande produktionsmetoder. Genom att något utjämningsskatteförfarande ej tillämpas vid gränserna är energiskatten en påлага som diskriminerar svenska företag som arbetar i internationell konkurrens.

De synpunkter som här kortfattat redovisats, klargör varför såväl flertalet punktskatter som energiskatten enligt vår uppfattning bör avvecklas i samband med en fortsatt reformering av skattesystemet.

Utskottet förordar förtydligande anvisningar beträffande undantaget från skatteplikt för konstverk samt ytterligare överväganden rörande beskattningens utformning i detta avseende. Departementschefen föreslog i propositionen en ordning som innebär att endast privat försäljning av konst från egen ateljé undantas från skatteplikt. Från vårt håll förordades att man generellt skulle hänföra konstnärers försäljning av egna konstverk till verksamhet som faller utanför mervärdeskattens ram. Allmänna skatteberedningen ansåg på sin tid att praktiska skäl talar för en sådan lösning. Utredningen har sedan vid sin tekniska översyn följt skatteberedningens linje i denna fråga. Vid de ytterligare överväganden av denna fråga, som utskottet förordar, bör de synpunkter, som framförts från vårt håll liksom från allmänna skatteberedningen, vara vägledande.

I motioner från vårt håll har vid flera tillfällen — även i anledning av propositionen om mervärdeskatt — betonats vikten av att reglerna om skattskyldighet vid den indirekta beskattningen utformas så att konkurrens-

neutralitet uppnås mellan stat och kommuner å ena sidan och enskilda företag å den andra. En väg som anvisats för att nå denna konkurrensneutralitet har varit att införa skattskyldighet för offentlig myndighet och affärsdrivande verk vid varje tillhandahållande av skattepliktiga varor och tjänster. Riksskattenämnden skulle sedan kunna ges befogenhet att för vissa fall göra undantag från denna skattskyldighet. Utskottet avvisar denna metod och förordar en annan lösning. De statliga upphandlingsbestämmelserna föreslås ändrade på sådant sätt, att anbuden jämförs utan hänsyn till den skattefrihet som statliga företag i vissa fall åtnjuter. De störningar i konkurrensen, som kan uppstå i fall då ett ej skattskyldigt statligt eller kommunalt företag tillhandahåller skattepliktiga varor och tjänster åt lands- ting och kommuner, undgås dock ej med den av utskottet förordade lösningen. Fortsatt uppmärksamhet bör därför ägnas denna fråga.

Riksskattenämndens befogenhet att utfärda s. k. bindande förklaring utvidgades 1965. Genom förordningen om mervärdeskatt vidgas området för denna befogenhet att på eget initiativ och i obegränsad omfattning meddela sådan förklaring. Tillämpningen efter 1965 visar, att risker kan finnas för inskränkning i riksdagens lagstiftningsrätt. Det är angeläget att riksskattenämndens befogenheter i dessa avseenden ges en klar begränsning till gagn för dess huvuduppgift att främja en enhetlig taxering.»

2) av herrar *Stefanson* (fp), *Sundin* (cp), *Vigelsbo* (cp), *Boo* (cp) och *Larsson* i Umeå (fp), som anfört följande:

»Starka lokaliseringpolitiska skäl och dessutom turismens betydelse för betalningsbalansen talar för undantag från skatteplikt när det gäller rums- uthyrning i turisthotell. De svårigheter som kan finnas att särskilja dessa tjänster från övriga samt att låta ett sådant skatteundantag gälla endast turisthotellen bör dock kunna få en tillfredsställande lösning. Eftersom det finns skäl som talar för en utredning av dessa gränsdragningsproblem vill vi för närvarande inte yrka på lagstiftning. Frågan bör därför bli föremål för en omprövning i särskild ordning. Det är särskilt motiverat med tanke på det utomordentligt svåra läge som turistbranschen har i den internationella konkurrensen. Dessutom är turistnäringen av stor betydelse inom det s. k. norra stödområdet. Inom vissa kommuner är den ett väsentligt näringsfång och avgörande från sysselsättnings- och försörjningssynpunkt för människorna.»